

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUNS

JULNUMMER 1893

AGI

FRITHIOF HELLBERG

Charlotte Lindholm

Julens stjärna.

I tyst och nattlig timma
 I en stjärna gick på fästet opp,
 i öster sågs hon glimma
 och leda vandrarenas lopp.
 De heliga tre kungar
 hon lyste med sitt ljus
 fram genom skumma dungar
 till gudabarnets hus.

Mer klar, mer skön att skåda
 än hvarje annat stjärneblöss,
 hon ville huldt bebåda,
 att *ljuset* nalkades till oss;
 att mörkret, som sig lägrat
 kring jorden, skulle fly
 och dagen, hvilken hägrat
 för siarns blickar, gry.

Se — sekler hafva svunnit
 som böljor i det vida haf,
 årtusen hafva funnit
 sin hvila uti tidens graf;
 ljus, hvilka fordom skänkte
 vår jord sitt blida sken
 och solar like blänkte,
 från fästet mejats re'n.

Men, att oss vilsne värna,
 ännu i dag vid österns bryn
 framskimrar julens stjärna
 för trons och hoppets skärpta syn.
 Ännu för andens öga
 det Betlehem står kvar,
 som strålen från det höga
 vidt öfver världen bar.

Den solbegjutna dager,
 som bryter sig mot dunklet här,
 från stjärnan ljuset tager,
 af henne återglansen är.
 Hvar kärlekseld, som flammar
 på jorden skär och ren,
 från hennes låga stammar
 och tänds vid hennes sken.

Den originella och konstnärliga illustration, som pryder första sidan af detta vårt julnummer, är utförd af den framstående artisten arkitekt August (Agi) Lindegren, särskildt känd för sina stora förtjänster om Upsala domkyrkas inre restaurering. Illustrationen framställer de heliga tre konungars tillbedjan af Kristusbarnet och är på ett illusoriskt sätt hållen i 1400-talets naiva kyrkomålningssstil.

Helena Nyblom

På en klippa vid hafvet sutto i solnedgången två systrar och väntade på, att stjärnorna skulle komma. Den äldsta satt högre upp på klippan, hvarifrån hon hade en vidsträckt utsikt öfver hafvet och himlen.

Den yngsta satt på en sten alldeles nere vid hafskanten. Båda voro vackra att se, men hvilken, som var den vackraste, skulle vara svårt att säga. Ni vet: »Den vackraste är alltid den man tycker mest om.»

Den yngsta, som satt närmast böljorna med armbågen stödd mot knäet och hakan stödd i handen, såg med ett tankfullt uttryck rakt framför sig, där de sista sidenljusa vågorna gled bort i sanden. Hon hade ett ovalt ansikte med blek hy, som liknade gammalt elffenben. Näsan var kanske litet för stor, men af en vackert böjd form, de fina läpparne voro sammanpressade, och i hakan hade hon en djup grop. Ögonen, som icke voro stora, hade en genomskinlig ljusblå färg och sågo upp emot himlen med en uppmärksam spejande blick, medan de smala ögonbrynen voro högt uppdragna, hvarifrån håret låg struket stramt tillbaka.

Hon hade kastat sin slöja öfver hufvudet för att skydda sig mot aftonkyllan, som följer strax efter solnedgången, och den mjuka sjalen, hvilken omgaf hennes gestalt, hade hon dragit tätt omkring sig, så att den aftecknade hela hennes fina, välbyggda figur.

Den andra system, som satt högre upp på klippan, liknade henne icke det minsta. Ingen skulle ha kunnat tro, att de voro barn af samma föräldrar.

Denna äldre syster såg nästan yngre ut än den andra. Hon hade ett oregelbundet

ansikte med mjuka, nästan barnsliga drag. Munnen stod litet öppen, som på barn, när de osedda leka med något. Det mörka håret låg i oroliga lockar ned öfver den låga pannan, och hufvudet var bart. Hon bar hvarken slöja eller hatt. Det mest påfallande i hennes ansikte var dock ögonen; ett par stora, svarta, drömmande ögon, som växlade uttryck lika ofta, som hafvet växlade färg efter solnedgången. Det var ett par ögon, som sågo ut att kunna uttrycka allt; en stor smärta, en barnslig glädje och en oberäknelig skålmaktighet.

Hon satt med de bara armarne i knäet och såg, liksom system, väntansfullt upp emot himlen.

Solen stod nu blott som en gyllne rand vid horisonten; plötsligt släcktes hon, liksom man släcker ett ljus, och en rödviolett, varm färg spred sig öfver böljorna, där hon hade sjunkit. Som efter en brand, kastad på ett bål, steg en bred strimma likt en gyllne rök upp öfver djupet, där hon hade försvunnit, och fortfor några minuter att brinna på himlen, som öfver hela västra synkretsen var rosenröd och orangegul.

Men från andra sidan sköt redan natten upp sina skuggor öfver himlahalvvet.

Som en bågig, violett mur, hvilken beständigt växte, steg den dunkla natten fram ur sin eviga tystnad, och i den ljusgröna luften, som skilde natten och dagen åt, hade redan månen tändt sin skifva, en fin, silfveraktig båge, skriven så klar och ren, som om den skulle ha varit tecknad med en spetsig pensel.

Hafvets färg sjönk, nästan hörbart. Det var som om den med plötsliga ryck blef en half ton djupare; det rödvioletta blef blått, blågrått, dunkelt som natten. På en gång höjde sig en kall vind från djupet, och liksom i plötslig ångest skyndade alla böljor mot land, och så blef allting stilla, blankt med ett hvitaktigt sken inemot stranden.

»Ser du,» sade system, som satt närmast vågorna, »ser du! Där kommer den första stjärnan!»

»Jag har sett den länge,» svarade den andra där uppe.

»Nå, syster,» sade hon med de kloka ögonen. »Hvad heter den?»

»Det vet jag inte,» svarade den andra likgiltigt. »Det bryr jag mig inte om.»

»Det är dumt af dig,» svarade den första. »Hvarför vill du aldrig veta någonting. Förstår du inte, att du då skulle ha en dubbel glädje af allt?»

»Tror du?» svarade den mörkögda. »Vi människor kalla stjärnorna Mars och Venus och Sirius och Jupiter. Men stjärnorna heta nog något helt annat, som vi aldrig få veta. Hvad bryr jag mig om, hvad man har kallat denna! — Det är en vacker stjärna, som jag gärna ser på; — det är nog!»

»Så där är du alltid,» sade system vid stranden. »Du vill aldrig grubbla öfver tingen. Du nöjer dig med ett flyktigt, lättköpt intryck af dem, och därmed tror du dig känna dem.»

»Och du grubblar så länge på dem, att du glömmar att glädja dig öfver dem,» svarade den andra. »Hvad hjälper det dig, att du vet, hur långt det är från oss till den där stjärnan, och hur mycket den väger. Blir du lyckligare för det? — Jag gläder mig öfver att se, hur den skälver och tindrar. Se, hur vattenklar den är! Jag skulle vilja ha den i en ring!»

»Och det kan du aldrig få,» svarade den andra.

»Det gör ingenting,» svarade den mörkögda system. »Då kan jag ju roa mig med att inbilla mig det.»

Den yngre system hade rest sig från stenen, där hon satt. Hon hade dragit slöjan längre ned öfver pannan och sjalen tätare kring axlarna; hela hennes gestalt aftecknade sig som en blank staty mot hafvet, där ljuset ännu dröjde med en matt glans.

Hela linien af hennes kropp, hennes stämma, hennes ord, allt var strängt.

»Du tror för mycket på dig själf, syster,» sade hon långsamt. »Man skall tvifla på allt och allra mest på sig själf! Opröfvadt skall man aldrig taga emot något, och till och med om man länge har pröfvat det, skall man vara vaken och passa på. Intet är så dumt som att låta sig öfverraska.»

»Hur ofta låter du dig inte narra, af sorg och glädje, af vänner och ovänner, därför att du går efter det första intrycket, för att du alltid kommer springande med öppna armar, — bara armar! — Tag då något omkring dig, så att du inte sitter här och får feber! — Och sedan kan du med god smak sitta och dricka dina egna salta tårar, som du själf genom din obetänksamhet har förvällat dig. Du blir aldrig gammal och förståndig! Du är lika oregerlig, som du har varit från världens skapelse!

»Om du bara litet oftare ville lyda mitt råd! Jag är visserligen yngre än du, men jag har använt tiden så mycket bättre. Jag vet, hvad jag vill, innan jag handlar, och hur ofta har jag inte velat ta dig i armen, min stackars varmhjärtade syster, och säga:

»Akta dig! Passa på! Nu skall du till att göra en dumhet igen. Och, — inte sant, — du hade handlat klokt, om du oftare hade följt mitt råd!»

»Kanske,» svarade den andra. Hon satt med hufvudet tillbakalutadt och lyfte sina mörka ögon mot himlen. Det såg ut, som om de vore fyllda med tårar.

»Ja, kanske hade jag då haft en sorg mindre. Men hvad gör det! En sorg är också en rikedom.»

»Jag förstår dig inte,» sade den förmanande system. »Skadan gör dig aldrig klok! När elden bryter ut, kommer du att springa rakt in i den. Det förvånar mig verkligen, att du har armar och ben i behåll efter allt hvad du har varit med om!»

»Som du ser,» svarade system och sträckte båda armarna mot luften. »Jag tycks vara oförbrännelig som allt ondt.»

»Jag säger inte *ondt*,» sade den andra, som gick fram och tillbaka längs hafsstranden, »men svagt, — dumt och svagt. —

»Jag låter mig inte dras vid näsan, som du gör, stackars liten. Jag har mitt schackspel här!» hon slog med fingrarna på sin klara panna, »och därför vinner jag det.»

»Ja, jag beundrar dig,» svarade den andra. »Men jag skulle inte vilja byta med dig. Skulle du inte tycka, att det vore härligt, om du blott för en enda gång alldeles kunde glömma dig själf?»

»Jag skulle förakta mig själf, om jag gjorde det,» svarade den stränga. »Lifvet är så kort, och man har icke råd att taga miste tio gånger af tolf. Man skall gå med försiktiga steg; — så här, ser du, som jag nu går! Då stöter man sig inte, då faller man inte, då gör man inte som du gjorde, när du var liten och hoppade ut genom fönstret, för att du trodde, att du kunde flyga!»

I detsamma ljud musik långt borta. Någon spelade på ett stråkinstrument.

»Hvad var det?» sade den mörkögda och lyfte hufvudet.

»Det var ess-dur,» svarade den kloka, »och nu går det öfver i c-moll.»

»Det lät som solnedgången, som släcktes i hafvet,» sade den andra. »Kunde du inte höra det?»

»Du barn!» svarade den stränga system leende. »Jag förstår dig inte!»

»Nej, det gör du inte,» sade den andra och reste sig. »Du förstår mycket, — nästan allt, men mig förstår du icke; — men låt oss nu inte gräla mera! Jag kan inte uthärda, att vi äro ovänner. — Vill du?»

Hon öppnade sina bara armar och slöt system i sin famn.

Den stränga system, som stod tätt omsluten af systemens varma famntag, såg upp emot henne med sina klara, ljusa ögon och frågade:

»Vet du nu riktigt, hvad du gör? Är det vänskap för alltid?»

»Nej,» utropade den mörkögda, och hennes stämma blef alldeles förskräckt. »Det kan jag inte lofva! Men vänskap för i afton!»

System nickade.

»Den gången var du klokare, än jag hade trott. Du vet nog, att vi två inte i

många minuter kunna följas åt som goda vänner.»

»Nej, tyvärr,» sade den mörkögda med en suck, »och det var dock meningen. Det skulle vara bäst för oss båda, och det skulle också vara det vackraste!» — —

Och Känslan böjde sig ned och tryckte en tankfull kyss på Förståndets ljusa panna.

(Illustrator: Viktor Andren).

Mathilda Langlet

Förgänglighet — odödlighet.

»Vore jag en blomma,
Finge gömd bland gräset stå,
Se med ögon fromma
Upp till himlen blå:
O, hur jag mig fröjda skulle
På min solbelysta kulle,
Lyssnande till fågelsången,
Och när dagen var förgången
Sakta sluta mina blad,
Somna fridfull, vakna glad!

När jag sedan hunnit
Till min korta lefnads slut,
Några solhvarf runnit
Och jag blommat ut:
På min solbelysta kulle
Gärna då jag vissna skulle,
Med min lefnadsdag mig nöja
Och mitt hufvud gärna böja
För att tyst ett litet frö
Ut till nya blommor strö!

Eller om jag vore
Liten fågel, fri och glad,
Vidt kring rymden fore
Och min visa kvad:
Hur jag lifvet skulle njuta
Och min fröjd i toner gjuta,
Hvarje vår ett näste bygga,
Där vi kunde sitta trygga
Sommarnatt och sommardag
Med vår lycka, *han* och jag!

Då jag finge njuta
Af min korta lefnad nog,
Lugn mitt öga sluta,
När min timme slog:
Lycklig, att min lilla tunga
Fått om allt det sköna sjunga,
Om det låga, om det höga,
Som sig tedde för mitt öga!
Lefva, älska, sjunga, dö
Bättre är än blommor strö!

Mänskoöden falla,
Sköljas bort i tidens haf,
Hur de skifta, alla
Sluta med en graf:
Sorgebarnet här på jorden
Människan dock främst är vorden,
Blindt emot sitt öde går hon,
Synd och död till syskon får hon,
Om sitt lif allenast vet,
Att det är förgänglighet!»

»Föga lär det båta,
Människa, att grubbla så!
Aldrig lifvets gåta
Lösér du ändå:
Men se upp! Det finns en himmel
Högre upp än världens vimmel,
Högre upp än stjärnors lågor,
Som har svar på alla frågor!
Mer än blomstra, blommor strö,
Mer än älska, sjunga, dö
Lifvet är för den, som vet:
Döden är odödlighet!»

Mathilda Roos

En sannsaga.

Innan jag börjar min berättelse, ber jag att få föreställa mig själf, det vill säga omtala, hvem jag är, och i hvilka förhållanden jag lever.

Tyvärr kommer jag ej härigenom att uppväcka något slags intresse; jag har nämligen intet märkvärdigare och roligare att säga om mig själf, än att jag är ett gammalt ensamt fruntimmer, som lever i ytterst små omständigheter. Och jag vet, att människor i allmänhet tycka, att dylika personer äro af föga intresse, — en åsikt, som jag för öfrigt själf helt och hållet delar.

Emellertid har jag ej alltid varit ensam och gammal; ung har jag, som alla människor, en gång varit, — ung, glad och förhoppningsfull, och på den tiden lefde jag ett rörligt lif och blef sammanförd med många människor, af hvilka de flesta nu äro döda. På den tiden arbetade jag också oerhördt strängt; jag måste det, ty fattigdomen kom ej först på ålderdomen, den föddes jag till, och ehuru jag under vissa perioder af mitt lif hade det litet bättre, har den dock alltid tämligen troget hållit mig sällskap.

Genom arbete och sparsamhet lyckades jag under den tid jag var »i selen» hopspara en liten penningssumma, ett par tusen kronor till ålderdomen; efter en gammal släkting ärfde jag en ungefär dubbelt så stor summa. Jag ansåg mig således, då jag vid öfver sextio års ålder tog »afsked ur tjänsten», för en nästan rik person, som kunde lefva

på sina räntor och med lugn och tacksamhet mot Gud möta ålderdomen och efter den långa dagstungan njuta af aftonens stillhet.

Emellertid blef min glädje ej lång, och se här orsaken därtill.

Ni vet kanske, att i hvarje småstad finnes det — lika säkert som där finnes ett torg, ett tornur och en stadsträdgård, där herrarne serveras med punsch och damerna med saft och vatten — någon storkaxe, som så småningom kommit i den ställningen, att han åtnjuter allas förtroende. Hvarför han åtnjuter det, kan jag ej fatta, ty icke är väl en människa mera förtroendeväckande än andra, därför att hon lever på stor fot, har vidlyftiga affärsförbindelser, kallas för konsul eller bankdirektör och lägger sin näsa i hvartenda aktieföretag på tjugu mils omkrets. Men det är emellertid så; ty människorna äro att likna vid en stor fårscock: dit den ena rusar för att sätta in sina penningar, dit rusar den andra efter, utan att själf ha ett uns eget omdöme om saken.

Så gjorde jag med, mitt stackars beskedliga gamla får. I den småstad, där jag lefde, fanns det en bankdirektör med »allmänt förtroende», som sken likt ett ljus bland vänner och bekanta, och hos honom placerade jag mina med så mycken möda hopsamlade penningar. Nu måste jag till min ursäkt omtala, att denne man — hans namn vill jag ej säga, utan kallar honom därför herr X, som jag sett, att de göra i tidningarna, då de ej sätta ut en persons namn — var en ovanligt älsklig, vänlig och förtroendeingifvande man, god mot de fattiga och hjälpsam mot alla, så alldeles i fårscocksrörelsen manövrerade jag då förstås icke.

Emellertid gjorde detta mig föga glädje, då jag en dag, efter en tids föregående ångest och oro, stod framför den orubbliga vissheten, att i den konkurs, i hvilken herr X. blef tvungen att försättas, skulle jag ej få ut mer än 30 eller 40 procent.

Jag måste till min skam omtala, att jag ej bar denna olycka så, som jag önskat att kunna bära den. Jag bad natt och dag om kraft att förlåta, att kunna böja mig för Guds vilja, men kött och blod uppreste sig på ett oemotståndligt sätt. I hela mitt lif hade jag sträfvat och försakat och ändtligen kommit till litet ro och trefnad, och se'n vid öfver sextio års ålder skulle jag åter ut i den svåra kampen om bröd, och detta icke genom eget slarf, egen oförmåga, utan genom andras lättsinne och brist på heder.

Jag måste nu göra de strängaste försakelser; för återstoden af mina penningar köpte jag en liten lifränta och miste således hela mitt kapital, jag som så gladt mig åt att en gång få testamentera det till mina brorsbarn, de enda släktingar jag ägde. Vidare lämnade jag min bostad, mitt trefliga, ljusa rum med utsikt öfver älfven, och flyttade till ett litet, trångt rum inåt gården, en otäck håla, där jag hvarken såg sol eller måne. Men det fanns någonting, som ännu mera kostade på mig att försaka än mitt rum. Jag brukade ibland ha små kaffe-bjudningar för stadens fattiga barn; ack, hvad de voro roliga, dessa små fester, de voro min glädje, ljuspunkten, dit jag längtansfullt blickade hän. Nu var det slut med dem; jag hade ej ens råd att få min egen kopp ordentligt kaffe, utan blandade det med råg för att få det litet billigare,

än mindre kunde jag bjuda andra. Ack, mina kära små kaffefester, hvad jag saknade dem! Och allt detta därför att jag insatt mina penningar hos en person, som åtnjöt allmänt förtroende! —

Emellertid förgick tiden, och hur svårt jag än hade att böja mig — ty jag har af naturen ett styft och upproriskt sinne, lyckades det mig dock att öfvervinna mina bittra känslor och i mitt hjärta förlåta honom, som tillfogat mig så mycket ondt. — I tio år lefde jag knappt och försakande; jag var sålunda sjuttio år, då jag en dag fick ett bref, som fyllde mig med den största förvåning. Det var från herr X. Han hade nu, jag visste det, kommit på grön kvist igen och köpt sig en egendom ett par mil utom staden, där han bodde med sin familj. Brevet innehöll en bjudning till middag ute på hans gods, och under inbjudningen stodo de orden: »Som värden har ett ytterst viktigt meddelande att göra sina gäster, anhåller han, att de om möjligt af intet måtte låta hindra sig att komma.»

Detta bref försatte mig, som ni kan förstå, i en undrande och upprörd sinnesstämning. Det hörde ej till vanligheten, att jag fick några bref, än mindre bref med bjudning till middag åtta dagar förut, och det mystiska tillägget ökade ännu mera min undran. Min första instinkt var att tvärt säga nej; hur skulle jag kunna visa mig i mina gamla slitna kläder bland ett så fint sällskap? Men jag märkte snart, att jag ej hade något riktigt allvar med det där »nej't», att under det jag med bjudningskortet i hand satt och puttrade: »Hur kan han tro, att en sådan fattig stackare som jag skall komma på hans fina middag?» var jag redan i inbillningen där, brinnande af nyfikenhet att få höra det viktiga meddelandet. Jag brydde mig således ej vidare om att spela komedi med mig själf, utan tog fram min tjugufem år gamla sidenklädning, började stoppa ärmarne och sko kjolen, letade reda på några gamla spetsar, för att hjälpa upp min mössa, och tvättade ett par hvita handskar i gasolja, så att hela rummet och gården luktade däraf.

Under de följande åtta dagarne tänkte jag ej på något annat än på festen hos herr X. och det viktiga meddelandet. Jag kan ej säga, att jag anade, hvarom detta skulle komma att handla, men allt emellanåt genomflögo mig de mest besynnerliga känslor af glädje och rörelse.

Dagen randades ändtligen liksom alla andra dagar, antingen de äro efterlängtnade eller fruktade. Med ångbåt färdades jag jämte flere af de inbjudna på älfven ut till herr X:s egendom. Vid bryggan, där vi stego af, stod vagn och hämtade oss, ty stället låg ett stycke ifrån älfven. Alla gästerna voro tystlåtna och sågo högtidliga ut; de, som kände hvarandra, pratade litet, de andra tego och öfverlämnade sig troligen liksom jag åt undrande tankar.

Då vi kommo fram, stod värden ute på trappan och hälsade vänligt, men med ett allvarligt, nästan högtidligt ansiktsuttryck. Han var änklung, men han hade i sitt hus en äldre kvinnlig släkting, som också vänligt tog emot oss.

Utän några långa inledningar fördes vi ut till bordet och placerades. Jag fick till granne en gammal kamrer, som jag något kände, särskildt hade jag haft att göra med honom vid herr X:s konkurs, och vi kom-

mo snart i samspråk med hvarandra. Men ingen af oss vidrörde det ämne, som efter all sannolikhet sysselsatte icke endast våra, utan äfven de öfriga gästernas tankar, nämligen det besynnerliga i denna middag och det egendomligt sammansatta bjudningsbrevet. En känsla af grannlaghet afhöll oss att tala härom.

Middagen förflöt tämligen stelt. Värden var ofta frånvarande; ibland såg han nästan upprörd ut, liksom hade han svårt att återhålla tårarna.

Slutligen kom desserten; herr X. reste sig hastigt upp, han var aldeles blek, och jag såg, att handen, med hvilken han grep om stolens ryggstöd, darrade. Med en böjning på hufvudet gaf han en vink åt betjänten att bjuda omkring den sista »rätten», som han drog upp ur sin rockficka och lade på den silfverbricka betjänten räckte honom.

Det var säkerligen den egendomligaste dessert, som någonsin förekommit på ett middagsbord; den bestod nämligen af lika många förseglade bref som antalet gäster härinne. Betjänten bjöd nu omkring brickan, och hvar och en tog på värdens vink det bref, på hvilket hans eller hennes namn stod skrivet. En högtidlig tystnad rådde härunder, och jag tror, att vi alla, gubbar, gummor och medelålders folk, började att se lika upprörda ut som värden själf, åtminstone darrade min hand så, att jag knappast kunde hålla i brevet.

»Var god öppna edra bref!» — sade herr X. med halfkväfd röst.

Jag kan ej beskrifva, hvad jag kände i detta ögonblick, då jag, fubblande och tafatt, slet upp kuvertet, ur hvilket föllo fyra tusen sedlar, precis den summa jag förlorat på herr X., och så en mängd mindre, troligen de sista årens ränta på penningarne. Jag minns bara, att jag började gråta så där, som ni vet att gamla fruntimmer brukar gråta, så att tårarna riktigt sköljde öfver mina fårade gamla kinder som höstregn öfver en plöjd åker.

Då jag såg mig omkring, märkte jag emel-

lertid, att flere andra också gråto, till och med herrarne, om än naturligtvis inte så ymnigt som jag.

»Mina vänner,» sade nu hr X. med darrande stämma, »huru jag led af att för tio år sedan tillfoga er så mycket orätt, det kan ni kanske förstå i denna stund, då jag till hvar och en af er, mina gäldenärer, med ränta betalar, hvad ni en gång förlorade på mig. Jag har lidit utesägligt och det så mycket mera, som allt ju inför lagen var rätt och jag af människorna betraktades som en hederlig karl, hvilket jag ju ej i själfva verket var. Men Gud, som ser till en ärlig vilja att göra rätt för sig, att försona ett fel, han har hjälpt mig att vinna mitt mål: att kunna betala hvad jag var skyldig, och därför lofvar och pri-

och kom fram och satte sig bredvid min ringa person.

»Nå, min nådiga,» sade han småleende, »hvad skola vi nu göra af penningarne? Vi ska' väl placera dem ordentligt i en bank eller skaffa några af statens obligationer, ty hos mig törs man väl ej mera sätta in dem?»

Han klappade mig på handen och såg på mig med skälmaktig blick.

»Jo, herr X.» utropade jag, och om det ej varit opassande, skulle jag på stället omfamnat honom. »Hvarenda fyrk skall sättas in hos er och ingen annanstädes. Se här, var god och tag dem genast.»

Han skrattade och prutade emot, men jag såg nog, att det var för att retas med mig, och innan jag for, tog han emot mina penningar, som han allt sedan dess haft inne i sin affär, och på hvilka han gifvit mig sex procent i ränta. Så att om jag får lefva ännu några år, kan jag möta dem med lugn och glädje, flytta tillbaka till mitt lilla soliga rum med utsikt öfver älven och ånyo göra mina små bjudningar för stadens fattiga barn.

Mina kära vänner, innan jag slutar, upprepar jag, hvad jag nyss sade: sätt aldrig in edra penningar hos herrar, som åtnjuta allmänt förtroende, ty tro mig, herr X. var ett undantag; alla de, för hvilka jag berättat min historia — och de äro ej få, det kan jag försäkra — alla säga de, att jag skall få leta Sverige rundt för att träffa på en dylik hedersman.

Och jag är öfvertygad om, att de ha rätt. En gärning sådan som hans hör till dessa storartade, som alla beundra, af hvilka alla röras, men som ingen eller åtminstone högst få bry sig om att göra efter.

Gud välsigne honom emellertid, den käre mannen! I dubbel bemärkelse har han blifvit glädjen och solen i min lefnads kväll. Först och främst därför att jag till följd af hans redbarhet kan föra ett angenämt och trefligt lif på min ålderdom; men ännu mer därför att det kännes så innerligt godt att riktigt kunna hålla af och beundra en medmänniska.

(Illustrator: Viktor André.)

Lennart Hennings

Glömda lekar.

Julen står åter för dörren, julen — barnens och glädjens högtid, julen, som väntats så otåligt och bidats så förväntansfullt, julen, som skall bringa skollof och klappar, den minnesrika, fröjdefulla julen.

Årtionde efter årtionde rullar fram, och städse ljuder samma fröjd i samma ord, då den härliga festen stundar. Glädje är de dagarnes lösen, glädje, ohämmad af läxor och hvardagsid, ostyrig, jublande glädje. Flydda jular stå ock för minnet som skimrande hägringar af en fröjd utan skugga. Då hafva de vuxne liksom trädtt tillbaka för de unga för att dem skall skänkas fullaste, rikaste glädje.

Åt julglädjen äro äfven nedanstående rader ägnade.

* * *

sar jag honom i denna stund, jag och hela mitt hus med mig!»

Han sammanknäppte sina händer och böjde sitt hufvud, och ovillkorligen följde alla bordsgästerna hans exempel. Jag tror just ej många af oss upplefvat en mera högtidlig stund.

Under den återstående delen af dagen var herr X. så glad och vänlig, att det gjorde en godt ända in i själen endast att se honom. Han såg så genomlycklig ut, där han gick omkring och pratade med sina gäster, att man sannerligen skulle haft ett helt lass af sorger och olyckor att draga på för att ej bli smittad af hans glädje.

Strax efter middagen var han så vänlig

Alltefter som tiderna skifta, skrudar sig glädjen i ständigt nya klädnader. Det varsnas och snarligen, om vi gifva akt på julfesterna. Hvilken himmelsvid skillnad mellan det sätt, hvar på de förr frats, och deras nuvarande form! Där de numera ej till fullo försvunnit, kvarleva de i en förminskad och — vi tro det — ofördelaktigt förändrad gestalt. I gångna tider var allt mycket enklare och (kanske just därför) roligare. Fordringarna voro mindre, man blef lättare tillfredsställd. Själftva det trumpna allvaret, det blaserade föraktet för harmlösa nöjen gripa nu omkring sig. Förr kunde vuxna med lif och lust taga del i lekar och juldansar — nu säga redan sjutton-åringarne: »Vi äro för gamla.» Tegnér's ord om släktet vid århundradets början: »dagens dvärgätt, så kraftlös, så öfverklök» passa lika väl in på släktet vid århundradets afton. De vilja glädje, men förkonstling och flärd trivas ej väl med dem, och därför låta de gångna dagars glada, godlynta sedvänjor falla i glömska. Men då en plägsed under tidernas lopp förlorat sin ursprungliga makt öfver sinnena, hålles den ännu till en tid vid lif genom konstlade medel. Detta hjälper dock icke länge; snart faller den, för att antingen aflösas af något nytt eller stå upp i föryngrad gestalt.

Så har förhållandet varit med danslekarne, som under växlande skick bibehållit sig så länge in norden. Redan år 1119 berättas från ett gästbud på Island, att man bland andra nöjen äfven förlustat sig med sådana. Tvifvelsutän äga de äfven i Sverige en lika hög ålder. Man tror, att de uppkommit därigenom, att episka kväden eller romanser dramatiskt uppförts — ett bruk, som törhända kunnat bringa en inhemsk dramatik till lif hos oss, om det ej kväfts af främmande, här efterhärmade sedvänjor. Då förvisades dessa anspråkslösare nöjen till bygden, där man ännu var tillfredsställd däraf. Oftast utfördes de om jularne, då ungdomen kom talrikt tillsammans, och nämndes af denna orsak vanligen *jullekar* eller *juldansar*.

Vid en del af dessa dansar är det uppenbarligen sången, som är det hufvudsakliga. Som prof på denna art kunna nämnas: »Ungersven spanner upp sin båge», »Det kommer en riddare». Dessa erinra om de gamla riddarevisorna och skulle nog äfven räknats dit, om de ej upptecknats såsom sånglekar. Förloppet är vid deras uppförande ungefärligen följande: först afsjungas några strofer växelvis af herrar och damer, därpå sker uppjudning vid en bestämd vers, så dansas några hvarf under afsjungande af slutstroferna. Till dömes meddelas här nedan en dylik sånglek vid namn »*Ungersven rider i skogen så fort*».

De deltagande bilda en ring, inom hvilken en ensam herre befinner sig. Ringen dansar rundt under afsjungande af orden:

Ungersven rider i skogen så fort,
han rider till jungfruns gyllene port.

Skön jungfrun hon ständar i höganlofts bur,
och där fick hon se, hvar ungersven kom.

Och ungersven stiger af gångaren grå,
så fort till skön jungfrun månde han gå.

(Uppjudning.)

»Och hör ni, skön jungfru, här har ni min hand —
och om ni vill ha' mig, så gif mig er hand.»

»Ja, nu har jag fått dig, och nu är du min,
och alltid skall jag bli kärestan din.»

»Och låtom oss rida så hastelig,
ty annars kan någon ta' dig ifrån mig.»

Gifvetvis erbjuda dessa sånglekar icke så stort intresse. Där melodien, på hvilken de sjungas, ej är särskildt tilldragande, blifva de nämligen skäligen enformiga. Deras dramatiska liflighet tynar lätt, därigenom att de — efter våra begrepp åtminstone — äro betydligt utdragna. Det torde därför vara ringa utsikt för att lekar af detta slag blifva återupptagna.

Mera sannolikhet och äfven mera skäl finnes för upplifvandet af det andra slaget danslekar, det, i hvilket själftva dansen utgör hufvudsaken och sången endast är bifogad för att angifva betydelsen af de dansandes rörelser och angifva gången af den episod, som skildras. Hit räknas t. ex. den väl ännu här och hvar kvarlevande »*Väfra vadmal*», vidare den muntra »*Skära hafre*» och »*Simon i Sälle*», hvilka med heder kunna sättas vid sidan af de nu upptagna nationaldansarne och så alldeles särskildt lämpa sig för jularne, då barn och ungdom komma samman till lekar och dans.

Det finnes ännu ett tredje slag af lekar, det vanligaste, som man tillgriper, när konversationen tynar af, eller när man vill en stund hvila ut från dansen. Men hvilka idiotiska påfund få ej då gälla för »*jeux d'esprit*», ehuru de sällan innehålla någon *jeu* och oftast äro i fullständigaste saknad af *esprit*. Tillåt att blott erinra om ett dylikt torteringsinstrument, som går under namnet »klubb». »Leken» är införd från utlandet och modern — ja visst; och samtidigt meningslös och ovanligt tråkig. Den ständiga frågan: »är det någon, som kan en rolig lek?» och de ständiga upprepningarna af alltjämt samma tyda på en brist i detta hänseende, som är både tråkig och icke nödvändig. Är det underligt, om man hör äldre personer säga, att det tyckes dem, som om ungdomen nu för tiden ej hade roligt? Mindre kritisk som man förr var, ägde man då äfven större rikedom på utvägar. Man var ej så rädlös förr, man kunde i sällskap sysselsätta sig äfven med något annat än prat eller dans.

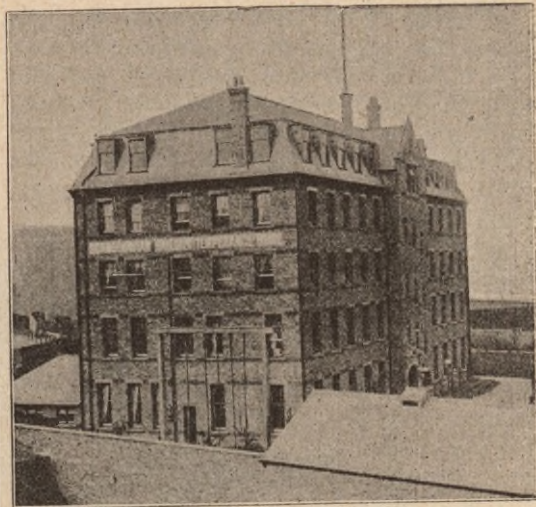
Hvad lekte man då männe? Åh, lekar sådana som *fiska i vår herres rike, smussla sko, fånga mig* m. fl. för att nu nämna några af dessa, där humorn spelade med, där deltagarnes egna förmågor fingo svängrum till nöjets fromma. Den tid, som har fått se idrotten och friluftlekarne stå upp i föryngrad lifskraftig gestalt, torde väl ock kunna återväcka innelekarne. Mången innehållslös stund kunde de fylla, mycken glädje skulle de skänka.

Här har endast kunnat antydast, i hvilken riktning man borde sträfva, och några lekar hafva därför ej räknats upp. Det gäller att väcka intresse för saken; ty sedan skall det vara lätt, att bringa halfförgätna hägkomster till lif. Då skall man draga sig till minnes gångna dagars sed, och skratt och glädje skola väckas vid erinringen af nu ej längre glömda lekar.

Lina Berg (L. S.)

Agnes Hedenström och hennes "gossar".

Några penndrag
från Skandinaviska sjömanshemmet i London.

En sommardag för femton år sedan syntes en välklädd dam på några och tjuu år komma gående ned för en af gatorna i den, synnerligen på den tiden, ruskiga trakt af London, som utgör grannskapet af »St Catarine och London-docks». Det var en sällsynthet, att en dam styrde sina steg ditned, och till sin häpenhet märkte hon snart, att hon ingalunda gick obemärkt emellan de grupper af sjömän och tvetydiga kvinnor, som öfverallt syntes utanför krogarne. Ovisst om sin väg, fann hon sig nödsakad att fråga sig för, och i det hon vände sig till en af kvinnorna, bad hon att få veta vägen till »Strangers Rest», en då nyligen upprättad missionsplats för sjömän. Ja, det gick visst an att få veta det, och i ett nu hade tvänne grofva kvinnor fattat tag i hennes lockar, som böljade utefter axlarna, och körde henne så under högljudda bifallsrop med glam och tjut nedåt gatan, åtföljda af en flock andra kvinnor och halfvuxna gatpojkar. Lyckligtvis ställdes dock kosan verkligen ned åt det håll, där »Strangers Rest» låg, och efter några minuters ansträngande språngmarsch stod främlingen andfädd och pustande, men för öfrigt oskadd, utanför dörren till den sökta lokalen.

Detta var *Agnes Hedenströms* första inträde i det hem, inom hvilket en så stor kallelse var henne förbehållen.

Sedan hon presenterat sig för miss Mc Pherson, en kvinna, hvilken redan då gjort sig känd i vida kretsar för sin storartade missionsverksamhet bland Londons tusentals hemlösa gatbarn, uppmanades hon, utan allt vidare resonemang, att taga hand om några skandinaviska sjömän, som voro samlade i en mindre sal. Efter några minuter fick emellertid miss Mc Pherson till sin förvåning se hela raden af sjömän komma utspringande, med missnöje och förargelse målade i sina ansikten. Hon vände sig då till fröken Hedenström med orden: »Jag bad er icke köra ut dem.» Nästän gråtfärdig svarade fröken H., att hon endast bedt dem att sjunga en psalm. Miss Mc Pherson tillsade henne då, att hon måste skaffa in dem igen.

Invändningar hjälpte icke, och efter en half timmes förlopp hade det verkligen lyckats fröken H. att locka in ett dussin män. När hon därpå själf gick in för att tala till sitt egendomliga auditorium, var miss Mc Pherson bakom och slog dörren i lös. »Nog satt hjärtat i halsgropen på mig,» tillade fröken H., då hon en gång berättade om detta sitt första möte med skandinaviska sjömän i främmande land, »men huru som helst, var det likväl *da kärleken* till mina sjömän grundlades.»

Sådan var begynnelsen till det mångåriga, outtröttliga arbetet, som *Agnes Hedenström* alltsedan dess nedlagt på missionen bland skandinaviska sjömän. Detta arbete har under årens lopp blifvit mer och mer känt äfven i hennes hemland, och många äro de svenska mödrar och hustrur, hvilka välsigna den kvinna, som i det främmande landet räckt en räddande hand åt så mången förlorad son

eller vilsekommen äkta man. Arbetet har tagit allt större dimensioner, och intresset för detsamma har ökat i samma mån behöfvat af ett sådant arbete gjort sig allt mera gällande.

På initiativ af henne skaffades först i hyrd lokal ett hem för skandinaviska sjömän för de tider de måste vistas i land under väntan på ny hyra. Men då efter tre år räkenskaperna visade ett betydligt deficit, förklarade hemmets styrelse, att det icke längre kunde fortgå. Fröken Hedenström var dock af annan mening och vidhöll fast och orubbligt, att Gud icke skulle låta ett arbete gå under, hvilket han redan i mångt och mycket så rikligen välsignat. En vecka senare skulle komitén sammanträda på hemmet, affärens klareras och samtliga styrelsemedlemmar afgå. Under denna vecka var fröken H. icke utom dörren mer än för direkta hushållsangelägenheter, icke heller skref hon ett brev till någon annan än sina bortavarande »gossar», men tillbragte hvarje ledig stund i bön till Gud.

När det utsatta styrelsesammanträdet var öfver och ordföranden med sorgsen röst frågade, hvad hon nu tänkte göra, blef han icke litet öfverraskad, då hon gladt och förtröstanfullt svarade: »Öfvertaga hemmet själf.»

»Än skulderna då?»

»Till dem har Gud under förliden vecka sänt i hvar enda öre, det fattas mig icke ett.»

»Näval, Agnes Hedenström,» genmålde ordföranden, »jag står icke längre kvar som styrelseledamot, men så länge Gud låter mig lefva, står jag kvar vid er sida som en orubblig vän.» Och detta löfte har han troget infriat.

Alla omsorger, från den största till den minsta, voro från denna tid samlade på en hand, och detta visade sig i många fall gynnsamt, isynnerhet som denna hands förmåga att arbeta var större än de flestas. Fröken Hedenströms tro kom ej på skam. Arbetet fortgick och utvecklades, och sedan 1888 har skandinaviska sjömanshemmet i London sin egen lokal vid West India Docks. Det ståtliga huset upptager flere våningar, afsedda för sjömannens trefnad och bekvämlighet. Kasta vi i första våningen en blick in genom glasörrarna till vänster, så påträffa vi det s. k. »rökrummet». Där stå midt på golvet tvänne väldiga ekbord, omkring hvilka hopar af sjöfolk äro mer eller mindre ifrigt sysselsatta med att läsa tidningar, under det rökmoln uppstiga från den oundvikliga tobakspipan. Från rökrummet leder en dörr till den s. k. »krogen». Tillvaron af en »krog» i ett på stränga nykterhetsprinciper grundadt hem kan ju synas ganska principiös; saken upplöser sig emellertid i ett oskyldigt skämt, alldenstund utskänknigen endast består i alkoholfria läskedrycker samt kaffe och te. Agnes Hedenström har funnit denna lilla krog vara ett ypperligt medel att hålla sina »gossar» inomhus.

Till höger inom glasörrarna ligger matsalen. Med dagsljusets inströmmande genom fjorton fönster och väggarna prydda med vackra taflor och bibeltexter, förefaller den särdeles inbjudande. Borden i matsalen serveras från ett angränsande rum, som utgör genomgång till köket.

I nästa våning läsa vi på en dörr: »Generaloffice». Här inträda vi i ett präktigt rum, hvars tvänne pulpeter och långa mahognydisk ge tillkänna dess karaktär af kontor. Det är för öfrigt prydt med kuriositeter från världens alla kanter, hopsamlade

och skänkta af sjömän. I detta rum arbetas från tidiga morgonen till sena kvällen med de mångfaldiga och -olikartade göromål, som höra till en så omfattande verksamhet. Folk kommer hem och folk mönstras ut. Penningar tillvaratagas, insätts på banken eller hemsändas. Sälunda tog man här t. ex. under ett enda år om händer 355,000 kr. af sjömans hyror, och af dessa penningar öfverskickades i växlar 77,600 till Skandinavien och Finland. Vidare expedieras bref, tidningar och andra postförsändelser, råd och anvisningar gifvas, order utfärdas o. s. v. Innanför detta kontor finnes ett mindre, »private office», där besökande vänner till sjömansmissionen och andra intresserade emottagas. Äfven detta rum är öfverhopadt af intresseväckande föremål från alla länder. Utom de tvänne kontoren inrymmer våningen linnerum, en mindre matsal, förmak, sofrum för hemmets personal och gästrum.

Ovanför denna våning befinna sig de tvänne »sjömansvåningarna». Dessa äro hvarandra tämligen lika, med en korridor löpande längs igenom byggnaden. Dörren till hvar och ett af de å omse sidor liggande sofrummen leder direkt ut till densamma. Hvad som genast ådrager sig en främlings uppmärksamhet äro de i öfre kanten på flere dörrar målade olika namnen. Man läser t. ex. »Miss Macpherson», »Baroness Wedel-Jarlsberg» och en mångfald andra namn, hvaribland flera svenska. Detta utvisar, att rummen äro möblerade af dessa damer, hvilkas intresse för hemmet och dess verksamhet därigenom äger en särskild anknytningspunkt. Kostnaden för möbleringen af ett sådant rum är 240 kr. Möbleringen utgöres af fyra sängar, lika många stolar, ett bord och en rymlig byrå med en låsbar låda för hvarje man. Ett par billiga gardiner jämte åtskilliga taflor på väggarna bidraga i väsentlig mån att göra det lilla rummet hemtrefligt. Frisk luft sörjes för medels ventiler. Ofta nog bo gamle skeppskamrater tillsammans, och då dessa i allmänhet komma väl öfverens, blir belåtenheten stor.

Hvad är nu hemmets syfte, och inom hvilka gränser håller sig dess verksamhet? På den första af dessa frågor svarade en gång stiftarinnan, att om det icke afsåge annat än att skaffa sjömännen en behaglig tillflykt under deras vistelse i land, vore hon frestad att genast den dag som var taga ned namnplåten: »The scandinavian temperance Sailors home» och i stället annonsera: »Magasin att hyra» eller något dylikt. Nej, dess syfte sträcker sig långt bortom detta materiella, och gränser för dess verksamhet finnas i själfva verket ej. Behandlingen af de män, som på ett eller annat sätt kommit i beröring med hemmet, går i första hand ut på att väcka deras fulla förtroende för att sedan om möjligt få draga dem in på den enda vägen till frid och lycka. Detta, det direkta missionsarbetet, omfattar evangeliska missionsföredrag och nykterhetstal, dels af föreståndarinnan själf, dels af utanför stående vänner till hemmet.

Agnes Hedenström, eller numera fru Welin, har ett aldeles särskildt sätt att umgås med sina »gossar», det är en hurtighet och raskhet i hennes väsen, som gör att hon i hög grad behärskar dem, på samma gång den kärlek och välvilja, som lysa fram i allt, vinna deras hjärtan. Visst är, att Agnes Hedenström-Welin haft en stor lifsuppgift att fylla, och att hon troget fyllt den.

(Illustrationerna efter på platsen tagna fotografier.)

Jane Gernand

Under mellanakten.

»Tag den . . . na sabel, den sa . . . beln, den sa . . . beln.» Det var »Lille Hertigen», som sprang in i sin klädloge med första aktens slutkuplett på läpparna och en stor bukett i famnen.

I en släpklädning af den gräsgröna färg, som aldrig existerat annat än i gamla teatergarderober, kom en af hofdamera efter henne, långsamt, med trötta steg, medan hon drog de stora hvita handskarna af sina magra händer.

Den unga såg sig om efter sin påkläderska: »Hvar är Marie?» frågade hon.

»Lilla Fanny — Marie bad att få gå hem ett tag och se till sin flicka, och jag lofvade, att jag skulle hjälpa dig. Blir du ledsen för det?»

»Kära gamla Åkis, hvad är det att bli ledsen för?» Strålände af framgången dansade Lille Hertigen rundt omkring rummet med sin gamla kamrat.

»Fanny låt bli . . . åh, låt bli . . . Du kan vara glad, du, men det finns så många, som ha det svårt —»

»Lilla Åkis!»

»Ah, jag talar inte om mig, men om den stackars Marie — —»

»Marie? Men jag tycker, att hon är så afundsvärd. — Jag tänker på den tid, då jag hade min lille gosse.»

»Du var lycklig . . .»

»Jag har aldrig haft så mycket bekymmer. Jag var alltid orolig för honom. Men jag skulle inte vilja ge en enda af de små sorgerna för den största lycka i världen.» Hon log ett leende, som förvandlade hela det lilla rörliga ansiktet med dess konstlade färger. »Han hade bara mig,» sade hon. Jacques tyckte nog om honom, men inte på samma sätt som jag . . . Gamla hederliga Åkis, jag vet inte, om du gjort dina erfarenheter, men det är en egendomlig sak — hvad? — Männerna? Att hålla af dem är ett, att lefva lifvet tillsammans är ett annat. Det finns de, som man bara borde — hålla af. Icke gifta sig med. Då gör man orätt. Han hörde till dem. Och han hade sina egna åsikter i så mycket. »Hvad är det, som gör äktenskapet?» sade han. »Är det offentligheten? Är det prästen? Eller är det två varelsers fria heliga vilja?» Jag kunde inte döma, om det var rätt eller orätt, men han hade de där idéerna, ser du, och när han talade till mig, var jag som ett rö för vinden, som ett intet vid min kärastes fötter.

Jag var som Katarina där i pjäsen. Om jag sett månen gå upp och han sagt: »Det är solen, min vän,» så skulle jag svarat: »Ja, min älskade, ja, det är solen.» Om jag också hade rätt, skulle jag velat ge mig orätt hundra gånger, ifall han fordrade det, och vara hundrafaldt lycklig. Hvad betydde min önskan emot min kärastes? Hvad gällde min tanke emot min kärastes tanke? Hvad var min ångest inför ett ord af honom? Hvad var jag och mitt lif och min framtid, när han talade till mig om kärlek? Jag har älskat, och jag ångrar det aldrig. Hvad jag ångrar är, att jag någonsin tillät andra att blanda sig i vårt förhållande, att jag tillät människor — beklaga mig.

dem och såg på mig och sade: »Lilla Fanny — det är inte godt att gå och gyckla.»

Då Jacques dog, var min lilla Fritz tre år. Det gällde att arbeta — fara omkring i landsorten och skratta för brodet. Jag minns de resorna midt i vintern, när det

var snöigt och kallt. De andra kunde prata och vara glada, när de inte sofvo. Jag satt i ett hörn med min Fritz, som tittade genom kupéfönstret och frågade, om vi inte snart voro framme. Jag önskade bara, att vi hade kunnat stiga af vid någon station hvar som helst och gå in i någon af de röda stugorna och be att få stanna. Jag

kan ännu se elden, som lyste genom fönstret, och vägen, som de trampat sig tvärs igenom snön.

Då man kom fram, utfrusen och hungrig, var det den eviga jakten efter rum, och när man fått det, hade man nya fyra väggar att vänja sig vid, nya möbler, nya människor. Men hvad gjorde det, när jag hade min gossel! Jag kunde arbeta så mycket som helst för hans skull. Jag kunde sitta uppe om nätterna och sy hans små kläder. Jag kunde svälta och frysa, om det gällde, och det hände många gånger, att jag rusade hem mellan akterna för att se, om ingenting händt honom, och om han sof. Det var min förtviflan, att jag måste lämna honom åt främmande — ständigt i nya hän-

der — men på samma gång min glädje; han hade bara mig att fästa sig vid. Han berodde af ingen annan, och det gaf mig kraft att aldrig tröttna. Jag hade alltid så brådt att komma från repetitionen, jag visste, att han väntade mig med det lilla ansiktet tryckt mot rutan, och när jag hade någon kväll ledig så brukade jag sitta och berättat sagor för honom i skymningen. Ju äfventyrligare det blef, dess mer strålade hans ögon. Jag vet inte, hvad som försiggick i den lilla hjärnan, men i sådana ögonblick var han så lik min Jacques, och jag drömde, att han skulle bli något stort — inte skådespelare, det skulle jag inte velat för allt i världen . . .

Nu är det fyra år, sedan han dog. Det var i skarlakansfeber en dag jag var på repetition. Jag trodde det var bättre. Jag anade ingenting, men när jag kom hem, tänkte de, att jag skulle bli tokig. Och flere månader efteråt kunde jag sitta och se i rollerna, utan att vända bladet, och utan att veta, hvad jag hade läst. Då jag uppträdde, var det som om någon hade skratat i mitt ställe, och när jag kom hem om kvällarna, tog jag fram hans kläder och hans Noaks ark, som han satt och lekte med, då han väntade på mig. Alla de små djuren — dem har jag ännu . . . Min gosse, min lille gosse — —»

Hon satt och såg framför sig med händerna i knäet, och ett par minuter var det mycket tyst inne i logen. Därpå hördes en ringning inne från scenen, och den gamla kamraten steg upp: »Du skall väl klä dig,» sade hon stilla och lade fram bondficksdräkten för den stora komiska scenen i andra akten. Den lille hertigen såg på den groteska kostymen och på den stora korgen, full af målade ägg, och sade sakta, med ett svagt leende: »Det är inte roligt att gå in och gyckla.»

(Illustratör: Viktor Andréén.)

Ellen Key

Osjälfviskhet eller själfviskhet?

Under årtusenden har inom mänskligheten förkunnats en lära, hvilken äfven i våra dagar af starka stämmor uttalas, själfuppoffringens.

Denna lära manar människan att intet åstunda af jordens goda, intet eftersträfvat af egen njutning eller lycka; att endast lefva för andra, endast ge sig, ja, om så kräfvades, förintat sig. Detta är, säga österlandets djupaste andar, vägen till den enda varaktiga frid och fröjd, som begränsade väsen i denna bristfulla tillvaro kunna röna. Ty så snart vi personligt äga eller eftersträfvat något, skälfva vi af lidelsens feber eller själfviskhetens kyla, af ängesten att förlora eller möjligheten att misslyckas. Blott den, som för egen del intet äger och intet kräver, intet hoppas och intet åtrår, men helt utgifver sig själf för andras väl, är den i sanning fria och i sin frihet lyckliga människan.

Men också en annan, denna alldeles motsatt, lifsåskådning har förfäktare, en åskådning, som under tidigare skeden inom västerlandets odling mer än en gång kraftigt varit häfdad, ehuru kanske aldrig med en sådan energi som nu.

Denna lefnadsvishet manar till hänsynlös, full och fri utveckling af den egna personligheten. »Lef», säga denna läras förkunnare, »uteslutande för din egen varelses kraf; bruka allt och alla som medel för dessa krafs tillgodoseende. Den fria, förnäma öfvermänniskan har rätt att taga för sig allt det yppersta i lifvet, att suga alla dess drufvor, obekymrad om åt andra lämnas endast de tomma skalerna.»

Starka personligheter äro ofta böjda för ytterligheten. Denna synes dem mest följdriktig och mest storslagen, emedan den i förstone icke tyckes innebära den för en utvecklad tanke pinande nödvändigheten af inkonsekvenser, eller den för en utpräglad karaktär vidriga utsikten till kompromisser.

Ur denna böjelse för ytterligheter kan till dels förklaras, att så många betydande människor i vår tid tro sig ha mottagit lifvets stora sanning från endera af dessa, hvarandra alldeles motsatta vishetslärare, antingen den, som för den obetingade själfuppoffringens eller den obetingade själfhäfvelsens talan. Och många obetydliga människor bli deras eftersägare, emedan det som absolut sanning förkunnade har en hypnotisk makt öfver svaga sinnen.

Den, som bemödat sig att allsidigt betrakta tillvarons grundvillkor, måste emellertid förvånas öfver att någon i vare sig den ena eller andra af dessa endels sanna lifsåskådningar tror sig ha funnit det ideal, som är värdt att eftersträfvat och möjligt att förverkliga.

Ty hela den mänskliga odlingen är ju tvärtom uppkommen och fortfarande satt i rörelse genom växelverkan mellan dessa båda grundkrafter i människonaturen, själfbevarelsen och offervilligheten. Lika väl som den senares utrotande skulle framkalla en allas strid mot alla, skulle den förras tillintetgörande följas först af ett allmänt stilla-

(Forts. å sid. 410)

Hans kamrater kommo och sade till honom: »Jacques, du borde gifta dig med Fanny.» Till och med direktören ta-

lade med honom, och en kväll frågade han sakta, så som endast han kunde fråga: »Min vän, hvarför inte? Vi äro fattiga, men lägg din fattigdom till min fattigdom, lägg din börda till min börda, att vi måtte bära dem tillsammans.» Och så . . . blef det, som de ville. Men vi skulle icke gjort det. Aldrig. Jag skulle icke antagit det offret af min käraste.

Det fattades honom, hvad han själf kallade »mod i kampen». Han kunde inte göra front mot de stora olyckorna, mot misräkningar, mot de små nålstyngen i lifvet. »Jag kan bara misslyckas,» sade han, »och det kunna alla.» Han var hvad man kallar »ett godt hufvud,» men goda hufvuden skulle aldrig gå till teatern. När man sätter dem till att bära omkring tebrickor och säga: »hästarna äro sadlade,» så kan det hända, att de tycka sig ha förfelat sin kallelse, och en man med förfelad kallelse — jag vet hvad det är.

»Jag duger icke ens till gycklare,» sade han med en bitterhet, som skar mig i hjärtat. Han hatade sitt yrke och var missnöjd med allt. Han gjorde opposition mot direktörerna, och vi hade inte lätt att få engagement för hans skull. »Hade jag inte haft dig, skulle jag icke fört detta lif en dag längre,» sade han. Det var så svårt att höra; jag bad honom lämna teatern för hvad som helst, bara han kunde få något att göra, och han sade alltid: »Det skall taga ett slut» . . . Men slutet kom annorlunda, än jag anat. Det var den våren vi reste i Norrland; det var så kallt, och han måtte ha varit oförsiktig. När vi kommo till Gefle, fick han lunginflammation, och en vecka därefter var allt förbi. Han dog på sjukhuset. Jag gick därifrån och till teatern och från teatern och dit. Sista kvällen jag skildes vid honom för att uppträda, tog han båda mina händer och kysste

DE TRE

EN FANTASI

I Nikolai kyrka folket trängdes,
 Det var julafton, en predikan hölls,
 I fästligt skimmer hela templet glänste
 Och psalmen ljöd om Guds och jungfruns son.

Dit hade rike gått att tacka Herren
 För all hans nåd och sedan vända om
 En hvar till sitt, att tända gran i hemmet
 Och byta gåfvor, dela glädje ut.
 Dit hade arma gått att hämta styrka
 För livvets kamp, en glimt af ljus i sorg,
 Och höra budet: Frälsaren är kommen,
 Som tager de betungade sig an.

En gubbe såg jag där, ett barn, en kvinna,
 Som tagit plats vid Herrens altarrund,
 Förty det fanns ej annat rum att välja,
 Hvar bänk var full, och folket stod på gången.
 Den gamle syntes böjd af år och jämmer,
 Jag visste, hvem han var och hvad han led:
 Hans son, den kvinnas man, som honom följde,
 För ett begånget brott i häkte satt.
 Den arma makans kind var mycket färad,
 I blicken låg ett genomkämpadt ve.
 Den lille ensam log i fröjd åt ljusen:
 Hans späda sinne kände ej ännu
 De kval, som vilja hvarje glans fördunkla
 Och kasta skugga öfver julen själf.
 Han hört allenast — barnen höra mer
 Af äldres samtal än de äldre tro —,
 Att fadren »satt i mörkret» och var borta,
 Men detta »satt i mörkret», som en gång
 Han snappat upp och format om i drömmar,
 Stod ofta för hans själ i tysta stunder,
 Ty, mörkrädd själf ibland, den lille tyckte,
 Att mörkret dock det värsta var af allt.

Jag satt dem nära. Prästen valt till text
 De helga ord om höjdens soluppgång,
 Som jordens folk besökt och skiner klart
 På alla dem, som än »i mörkret sitta»
 Och under dödens skugga dväljas än.
 Han talte mildt. En evangelisk ton
 Af frid och kärlek klang i allt, han sade,
 Han ofta återkom till nådens ljus,
 Hvars rena frälsningsstrålar än besöka
 De många arma, som »i mörkret sitta».
 Och, bäst det var, den lille, som hört på,

Så högt, att jag förnam det, till sin moder
 Brast ut: »Då skiner ljuset väl också
 På stackars far, som sitter än i mörkret?»
 Den späde tystad blef, men lätt en tår
 Föll ned på moderns kind, den sorgetårda,
 Och hon och gubben bytte tankfullt blickar...

Men mig det tycktes, att ett skimmer föll
 Af hög förklaring på den vackra gruppen
 Af gubbe, kvinna, barn, som tagit plats,
 Där sparvfen näste fått och svalan bo,
 Invid ditt altar, Herre Zebaoth.

(Illustrator: David Ljungdahl.)

C. D. AF WIRSEN.

stående, sedan af en allmän återgång inom hela kulturtillståndet.

De, hvilka anse själfuppoffringen som det högsta sedliga målet, glömma dessutom att den, som icke för egen del lefvat, älskat, längtat, lidit, sträfvat, felat, upprättats — den har heller intet att gifva andra af djupare medkänsla, förståelse, tröst, hjälp eller utveckling. Medmänniskors hunger kunna de mätta, deras sjukdomar kunna de vårda, men ett andligt lidande förstå de icke, lika litet som ett hungrande hjärta. »För att kunna ge ett själf, måste man äga ett jag» — och om dessa nu helt offervilliga verkligen hafva ett »själf» att hängifva, så är det endast emedan de en gång icke varit lika mycket utan ett »jag», som de nu äro.

Dessutom, om vi antaga, att alla verkligen nådde till själfutplånens ideala höjd, hvem blefve där föremål för deras offervillighet? Då alla människor endast gifva, hvar äro de, som skola mottaga? Eller, för att antaga det mera rimliga, att en stor del af mänskligheten blefve helt uppoffrande, så skulle den andra delen, af hvilken intet kräfdes, för hvilken allt offerades, ju bli ytterligt stärkt i sin själfviskhet och sålunda få ytterligt svårt att ens i någon ringa mån närma sig det fullkomliga offerlivets ideal?

Detta kan i själfva verket icke uppehållas som det allmängiltiga, öfverallt och alltid eftersträfvansvärda målet, annat än med det omedvetna, men af erfarenheten mycket djupt motiverade antagandet: att det alltid blir ytterst få, som verkligen komma att följdriktigt genomföra idealet. Ty utan detta omedvetna antagande skulle man snart inse, att det tillstånd icke kan vara idealet som, om det slutligen nåddes, skulle ställa hela mänskligheten med till gifvande utsträckta händer, men inga händer framsträckta till mottagande, eller också orsaka att det fåtal, som skulle taga emot, finge sina händer så öfverfulla, att de ej skulle kunna räcka ut ens ett lillfinger till stöd åt en annan. De skulle således nödgas stanna långt från det ideala tillståndet, på det de andra måtte kunna dess fullständigare förverkliga det.

De åter, som omfatta den obetingade själfviskhetens lifsåskådning, skulle, om denna följdriktigt genomfördes af alla eller blott af ett flertal, hela lifvet igenom befinna sig i en rasande strid mot de många, hvilkas själfviskhet komme att sammanstöta med deras egen, och som de antingen måste besegra eller besegras af. En fullkomlig, fri och förnäm själfhäfdelse skulle, för en följdriktig egoist, visa sig möjlig endast om han tänkes ensam i ett samhälle, där alla andra äro helt offervilliga. Där skulle han segerrikt kunna uppnå den obegränsade själfkärlekens ideal. Men de själfuppgifvande varelsor, som omgäfve honom, skulle, och med skäl, synas honom så andligen fattiga — då de för egen del intet eftersträfvade, intet tillägnade sig — att de snart intet skulle ha att ge honom, vare sig af lifvets sötma eller salta, och egoisten skulle troligen bli svagsint eller själfmördare af lifsleda öfver att alldeles motståndslöst kunna njuta tillvaron.

Medgifves riktigheten af det ofvan sagda, torde tänkande människor sedan icke kunna förorda något annat än harmoniens ideal. Och den sedliga harmonien är: *jämvikten mellan osjälfviskhet och själfviskhet.*

Detta ideal kunna vi aldrig antaga oss drifva ut till orimliga ytterligheter, efter

som själfva dess begrepp innebär den måttfullhet, hvilken utesluter öfverdriften.

I den mån, som detta harmoniens ideal förverkligas hos individen, vill denna bevara sitt eget lif, främja sin egen bildning, skapa sin egen lycka. Med idealet för ögonen sträfvat han att, ur sin fysiska och psykiska naturs grundämnen, arbeta fram en harmonisk personlighet så, som den ädelt jämviktsfulla stoden mäjslas fram ur marmorblocket. En om möjligt sund och väl utbildad kropp, en vidgad och klarnad intelligens, en fördjupad och förfinad känsla, en fast och samlad vilja, m. e. o. en hel personlighet som, i hvad på individen själf beror, skall kunna lefva ett rikt och lyckligt lif — att genomföra en sådan själfutveckling, det anser den af harmoniens ideal bestämda människan vara sin första plikt mot sig själf och mot andra.

Men hon vet tillika, att hennes egen fulla utveckling icke kan vara oberoende och isolerad, utan tvärtom, att den är möjlig endast under växelverkan och i samband med andra människors, liksom allas utveckling är beroende af arten och rikedomen i hvar individs utveckling. Den till harmoni sträfvande människan vill därför lika litet för sin utveckling eller lycka obetingadt offra andra människors, som hon för deras utveckling eller lycka obetingadt vill offra sin egen. Hon söker tvärtom noga urskilja när hennes uppoffring eller, när hennes själfhäfdelse kan gagna alla andra, men skada blott henne själf, eller när de skulle skada alla andra och gagna blott henne själf, eller när de skulle gagna både hennes egen och andras utveckling eller skada både hennes egen och andras. Och hon har därjämte att, i hvarje särskildt fall, afgöra proportionen mellan hennes eget och andras gagn eller skada. Om skadan blir ringa för andra, men stor för henne själf eller omvänt; om gagnet blir ringa för henne själf, men stort för andra eller omvänt — dessa förhållanden måste också afvägas, då hon afgör uppoffringens eller själfhäfdelsens berättigande vid hvarje gifvet tillfälle.

Ingen väljer alltid rätt; att ens ofta lyckas göra det kan endast den, som en gifmild natur eller en allsidig utveckling skänkt den fina etiska instinkt, som leder till att besluta sig för det, som verkligen mest gagnar både ens egen och andras utveckling, eller som åtminstone förenar den minsta möjligaskada med det största möjliga gagn.

Alla mänsklighetens härligaste gestalter hafva företett konturerna till en sådan den etiska konstens harmoniska skapelse; de ha kommit oss att ana, huru framtidens människosläkte skall vardas: rikt på jämviktsfulla personligheter, som äro starka nog att kunna vara fullkomligt goda, goda nog att kunna vara fullkomligt fria, fria nog att kunna vara fullkomligt lyckliga.

Friheten är icke målet, men grundvillkoret för utvecklingen och står i växelverkan med denna så, att ju mer utveckling som vinnes, dess mer frihet når man och ju mer frihet, dess mer utveckling. Ty endast frigjorda krafters brottnings och lek föra slutligen fram till den nyss skildrade, medvetna och genomarbetade, men till en andra natur vordna, sedliga harmonien. Och emedan friheten sålunda är livsvillkor för utvecklingen, är det en framtidens vinst för denna, att stora andar offrat sig för friheten, ehuru utvecklingen i samtiden alltid förlorar på sådana personligheters under-

gång. Hvad den harmoniska individen angår, så är aldrig undergången själfvållad, utan den beror på andras ohejdade egoism eller fullkomliga saknad af personlighet, hvarigenom den till harmoni anlagda och sträfvande individens fulla kraftutveckling blir hämmad eller helt afbruten.

Få äro danade af det ämne, ur hvilket en stor personlighet kan utvecklas. Men de flesta skulle, om de toge vara på sig själfva, kunna utveckla det ämne till personlighet, som de äga, ehuru denna utveckling är svårare, ju mer ett harmoniens, icke ett ensidighetens ideal föresväfvar dem.

Om det är en sanning, att »brist på snille är brist på mod», så är den sanningen i lika grad giltig för bristen på personlighet. Och häri torde vi finna en af orsakerna, hvarför man än mera sällan träffar kvinnliga än manliga individualiteter. En man genomglödes mera helt af sin idé, sitt arbetsmål; han är mera intensiv i hvad han vet och hvad han vill. Han blir sålunda ofta mer ensidig, nästan alltid mer själfvisk, men mycket mer hel än en kvinna i motsvarande läge. Hon är — utom af kärleken — sällan helt genomträngd, har således mer lätt att vara hänsynfull, att se sig om åt alla sidor. Hon blir sålunda mer rörlig, snabbkänslig, mångsidig, smidig än mannen, och häri ligger hennes styrka, men, liksom mannens, vunnen med en motsvarande förlust. Ty så föga är ännu jämvikten ingången i människonaturen, att en god egenkap sällan är produkten af en multiplikation, utan endast resten efter en subtraktion.

Mannen blir den företrädesvis nydanande genom sitt större mod att våga, sin intensivare makt att vilja; kvinnan blir den, ofta ängsligt, fasthållande. Hon vårdar med trohet ej blott hemmets seder och minnen, utan äfven samhällets traditionella känslor och rättsbegrepp. Men denna kvinnans allmänna benägenhet är det, som ofta lagt hinder i vägen för de enstaka kvinnliga individernas utbildning.

Mannens personliga själfständighet hindras däraf, att han under sin verksamhet utåt i regeln måste arbeta i nära samband med andra, hvarvid han blir bunden af partidisciplin, kåranda, befodringshänsyn, medborgerligt förtroende eller hvad de allt heta, de utförsbackar, på hvilka han halkar bort från sin egen personlighet.

Kvinnans personlighet åter drages ned i konventionalismens själfutplånande hvirvel, hvilken hon förväxlar med osjälfviskhetens djupa strömdrag. Hennes sedliga omdömeskraft är sällan så utvecklad, att hon kan särskilja den själfuppoffring, som är värdefull för allas eller åtminstone för hennes egen utveckling, från den, som är ur alla synpunkter värdelös; hon ifrar ofta för den senare lika mycket som för den förra. Hon litar icke på sin egen instinkt af det rätta, i fall denna instinkt skiljer sig en hårsman från det häfdvunna. Hon vågar icke bilda sig en egen åsikt i något ämne från och med toaletten till och med religionen — innan hon hört vederbörande auktoriteters utlåtande. Hon dömer en själfständig personlighet, som handlat enligt sin syn på det rätta, men hvars syn afvikit från det gängse rättsbegreppet, hårdare, än en person, som mycket gröfre syndat mot den gängse rättsuppfattningen, men som fortfarande erkänner dennas fulla berättigande.

Om männen, genom sina samhällslagar, skapa många personlighetens martyrer, skapa

E. N. Söderberg

I mina barnår till dig jag gick
med hvarje sorg, som grumlade min blick,
och endast med din stämmas milda klang
du ofta tårarne att stanna tvang.

Och när jag bytte sorglös barndomslek
mot lifvets allvar, du ej från mig vek.
Nu ber du varmt för fjärran sonens väl,
när ljus och mörker kämpa om min själ.

Din lefnad, anspråkslös och oberömd,
är källan lik, som ligger undångömd
i skogens natt, men ändock speglar af
Guds himmel klarare än stormrördt haf.

Du vandrar, böjd af årens släp och slit,
med färdigt ämne och med hjässa hvit,
men i den kärlek, som jag speglad ser
af dina blickar, evig ungdom ler.

Så står du för min syn, o moder kär,
och hvart mig lifvet för, du blir mig när,
om jag till lyckans ljusa höjder når,
om jag i sorgens skumma dalar går.

Så fjärran finnes ej på jord en stig,
att ej din kärleks tankar hinna mig,
och när en gång du lyktat lifvets färd,
förblir du kvar hos mig i minnets värld.

Och dock — hur stilla detta lif förgår,
är det en förebild, som jag ej når,
men kan jag själf fullborda något godt,
är det en frukt af hvad din kärlek sått.

Hvad än jag tänker och hvad än jag gör,
ännu din blick jag ser, din röst jag hör.
Ännu som förr inför din ljusa tro
mitt hjärtas stormar lägga sig till ro.

Hvad mig du var och är, jag ensam vet
och minnes det med lifslång tacksamhet.
Frid öfver dina stilla senhöstår!
Gud löne dig, när du till hvila går!

(Illustrator: Jenny Nyström.)

kvinnorna ej färre genom de konventiona-
lismens lagar, som de stiffta. Dessa lagars
grundtanke är icke, att en hvar, i den mån
han ej förnärmar andras rätt, skall fritt få
lefva sitt eget lif, tänka sina egna tankar,
känna sina egna känslor, tro sin egen tro
och sålunda tillföra det hela nya personliga
värden. Utan grundtanken är tvärtom att
omdana alla befintliga värden till nollor,
och detta omstötpande sker hufvudsakligen
i osjälfviskhetens namn.

En gång skall väl dock den tid komma,
när kvinnorna hunnit bli djupt genom-
trängda af storheten i det sedliga ideal,
som är harmoniens. De skola då hvarken
vilja offra sin egen eller se andras person-
ligheter uppoffrade; de skola då med religi-
öst nit vårda så väl sin egen som andras
utveckling i frihet till lycka. Då skall till-
varon gestalta sig i en hittills osedd skön-
het. Ty hvad kvinna i seder och sinnen
hägnar, hvad hon i känslor och handlingar
främjar, det blomstrar fram i det nya släk-
tet. Och de yppersta inom detta skola ge-
nom sitt lifs föredöme genomtränga alla an-
dra med den sanningen:

att det största, vi kunna lefva för, är vår
egen och andra personligheters utveckling;
det största, vi kunna dö för, är vår egen
och andra personligheters frihet.

Frans Hedberg

Strömöln.

Några scener ur ett ungt äktenskap.

DE UPPTÄDANDE:

ÄKTA MANNEN. — UNGA FRUN. — SVÄRMODERN.
SVÄRFADERN. — VÄNNINNAN. — JUNGFRUN.

Handlingen i det unga paret's hem i Stockholm.

(Ett elegant, hembrefligt kabinet hos det nygifta paret.
Utänför ligger salongen, till hvilken dörrarna stå öppna,
och som är upplyst af en delvis tänd takkrona. Inne
i kabinettet brinner en lampa med röd slöja på ett bord
uppe i hörnet och en likadan på kakelugnsafsatsen.)

FÖRSTA SCENEN.

Unga frun. Svärmodern.

(Unga frun ligger halftutad i en chaislong till vän-
ster, medan svärmodern pysslar med eau de cologne på
hennes hufvud.)

SVÄRMODERN (en tämligen fet, några och fyrtio års
dam; mycket öm och orolig.) Vet du, Elly lilla, det
var alldeles som en aning hade sagt mig... hur är
det nu, älsklingen min? Känner du dig något bättre?

UNGA FRUN. Kanske en liten smula! Om du
ville badda mig litet mera på tinningarna, mamma.

SVÄRMODERN: Så gärna, så! Jag sa' just åt pappa:
det har hänt någonting, sa' jag. Men han bara skrat-
tade åt mig! — Är det bra så där?

UNGA FRUN. Ja, tack mamma lilla!
SVÄRMODERN. Otäcka varelse! Gå ifrån en sådan
Guds ängel!

UNGA FRUN. Snälla mamma, det är ju första
gången, som det händer.

SVÄRMODERN. Liksom det vore någon ursäkt.
(Efter en paus.) Stackars du! Det blir nog inte
den sista. Tro du mig, jag känner karlarne! Men
Gud ske lof, mitt samvete är lugnt; jag sa' dig det
förut. Din far är ett mönster för äkta män; men
hålla sig hemma, det kan han inte! Det kan aldrig
en karl!

UNGA FRUN. Ja men, kära mamma! Emil måste
ju sköta sina affärer!

SVÄRMODERN (beundrande.) Hon försvarar honom!
(Efter en paus, med skärpa.) Har han affärer så
här dags?

UNGA FRUN. Hur mycket är klockan, mamma?

SVÄRMODERN (ser på uret på kakelugnsafsatsen.)
Half åtta! (Kommer tillbaka.) Jag frågar bara: har
han affärer så här dags?

UNGA FRUN. Nej, snälla mamma! Han är ju
på middag.

SVÄRMODERN. På middag? Efter knappa sex
veckors äktenskap! Jag frågar Gud och hela vär-
lden: är det mänskligt?

UNGA FRUN. Docenten Ask kom ju på genom-
resa — hans gamla ungdomsvän — och de ha' inte
träffats på fyra år, därför att han varit utrikes. Jag
var ju också hjuden, fast jag måste säga nej, därför
att jag inte mätte bra.

SVÄRMODERN. Stackars du! Och så gick han
ändå! Han hade hjärta att gå ifrån dig!

UNGA FRUN. Kära mamma! Jag bad ju honom
själf, att han skulle gå! Det är ju ingenting farligt,
och när du är hos mig...

SVÄRMODERN. Om också hela släkten varit hos
dig, så skulle han ändå inte gått! Men se, säga
nej för en middag, det har ännu aldrig någon karl
kunnat! Din far är ett mönster; men afstå från en
glad middag — nej, se det kan han inte! Men du
skulle ha gjort som jag: är jag hjuden med, så går
jag, om jag också är halfdöd! Och vet du, det
händer ofta, att man kryar till sig, när man får
någonting godt! Du borde ha gått med — ja! det
borde du visst, det!

UNGA FRUN. Snälla mamma! jag orkade verk-
ligen inte.

SVÄRMODERN. Ja, då skulle han inte heller ha
gått! Men se, Emil.

UNGA FRUN. Mamma, du får inte tala illa om
Emil! Han är så snäll, så öm, så god — om du
bara visste!

SVÄRMODERN. Liksom det vore mer än hans
evinnerliga skyldighet! När han får en sådan ängel!
(Paus.) Vill du ha lite mer eau de cologne?

UNGA FRUN. Nej tack! Jag känner mig litet
bättre nu.

SVÄRMODERN. Gud ske lof! Skall jag säga åt
Johanna, att hon lagar i ordning en kopp te?

UNGA FRUN. Ja kanske det, mamma! (Man hör
en något aflägsen elektrisk ringning. Unga frun sätter
sig hastigt upp och kastar en långtande blick utåt
salongen.) Nu kommer visst Emil!

SVÄRMODERN. Det vore verkligen en märkvärdig
middag, om den slutade så här dags!

UNGA FRUN. Emil lofvade att komma hem tidigt.

SVÄRMODERN. Det gör alltid pappa också; men
ändå kommer han aldrig förrän sent — fast han
är ett mönster!

ANDRA SCENEN.

De förra. Jungfrun.

SVÄRMODERN (går emot jungfrun, som kommer i
salongsdörren.) Är det unga herrn, Johanna?

JUNGFRUN. Äh, tycker konsulinna det! Nej då,
det är fröken Bark, som frågar, om frun är hemma.

SVÄRMODERN. Den lilla, rara Gärda! Så snällt
af henne — var det inte, Elly lilla?

UNGA FRUN (med sviken väntan, i det hon intar
sin förra ställning.) Jo mycket.

JUNGFRUN. Får jag be' henne...?

SVÄRMODERN. Ja för all del, bed henne stiga
in. Det ska' friska upp dig, Elly — eller hur,
min ängel!

UNGA FRUN. Ähja — bara hon inte pratade så
mycket.

JUNGFRUN. Vill frun kanske, att jag...?

UNGA FRUN. Nej, bed henne stiga in!

SVÄRMODERN (tämligen hvasst till jungfrun.) Jag
tycker, att jag sa'...

JUNGFRUN. Jaha, men si, jag tänkte, att det var
min fru, som skulle bestämma den saken. (Går i
fonden.)

UNGA FRUN (i trött ton.) Å, vill inte mamma
hjälpa mig att sätta mig upp litet?

SVÄRMODERN. Jo, så gärna, min ängel! (Pysslar

omkring henne.) Den där Johanna är en riktig näs-pär! Nå ja, du valde henne själf — hade jag fått rå, så... (byter tvärt om och skyndar ut i salongen, där hon tar emot den inträdande väninnan med öfverdrifven vänlighet.) Välkommen, lilla söta Gärda! Å, hvad du var snäll, som kom och tittade om min lilla stackars Elly!

TREDJE SCENEN.

Unga frun. Svärmodern. Väninnan.

VÄNNAN (ute i salongen.) Å, söta tant! Det gör jag ju så vådligt gärna! (Kommer in och fram till unga frun.) God afton, lilla söta du! Jag har

FJÄRDE SCENEN.

Unga frun. Väninnan.

VÄNNAN. Den rara tant! Så, som hon håller af dig! (Ser sig om.) Hon är väl hos er hvar enda dag? Men hvad säger din man om det, Elly lilla? Jaså, han är borta på middag — fast du mär illa!

UNGA FRUN. Kära Gärda, det är ju inte alls något! Och det är dessutom en ungdomsvän till Emil, som är här på genomresa till Upsala, där han skall bli professor.

VÄNNAN. Jaså, en ungdomsvän! Ja, då så! (Nyfiket.) Hvem är det, du?

UNGA FRUN. Docenten Ask.

UNGA FRUN. På hvad sätt då?

VÄNNAN. Ack, kära du, det vet jag verkligen inte, om jag kan tala om; men att det är både kort och fruntimmer med i spelet — och punsch också — det kan du vara öfvertygad om. Och han lär ha ett koteri däruppe, som — usch ja! de lär lefva som riktiga vildar, och han skall vara till den grad depraverad — så att jag tycker verkligen, att din man...

UNGA FRUN. Ja, men Emil är ju inte däruppe!

VÄNNAN. Nej, men han har varit där, och efter som de äro ungdomsvänner, så var han nog med i koteriet, han också! Ja, söta du, jag säger ju inte därför, att din Emil också lefvat så där vådligt hemskt, men herre Gud, säg mig med hvem du

längtat så hemskt efter dig! Men Gud, är du inte rask, Elly lilla?

UNGA FRUN. Bara litet hufvudvärk. Du var bra snäll, som kom.

VÄNNAN. Ja ser du, jag skulle på konsert i hörsalen uppe i Kungsbacken; men så var den inställd, och då tänkte jag... och hvad tant ser rask ut — tant blir då yngre för hvar dag!

SVÄRMODERN. Lilla du, tycker du verkligen? Nå, nu stannar du nog och dricker en kopp te? Jag ska' genast.

VÄNNAN. Tack, snälla tant! Efter som man i alla fall inte väntar mig, förrän...

SVÄRMODERN. Det ska' inte dröja många minuter! Kan du tänka dig: Emil är på middag! Stackars min lilla Elly! (Skyndar ut i salongen och sedan åt höger.)

VÄNNAN (med föraktlig min.) Jaså — den!

UNGA FRUN (ser på henne.) Känner du honom?

VÄNNAN. Rara par renommé, lilla du. Men det är då, gunås, aldrig för vackert. Och det säger jag, att vore jag nygift, så aldrig skulle jag vilja släppa ut min man i sällskap med en sådan herre!

UNGA FRUN. Hvad i all världen menar du?

VÄNNAN. Ja, söta Elly, jag vill visst inte oroa dig — tvärtom! Och det kan då aldrig hända mig att tala illa om någon människa på jorden; men så mycket vet jag i alla fall, att den där docenten Ask inte alls lär vara något passande sällskap för unga gifta karlar! Vår gemensamma bekanta, Mina Ström, du vet — ja nog minns du henne — hon med gröna papegojan i hatten — hon har en kusin, som ska' bli läkare, och han lär ha blifvit alldeles totalt demoraliserad af den där docenten där uppe i Upsala!

umgås och jag... men jag vill visst inte skrämma dig, söta Elly lilla! Vet du, om han reser snart?

UNGA FRUN. Han reser i morgon bitti! Det är ju därför som middagen är.

VÄNNAN. Nå ja, då kan det inte vara farligt! — Men det var sant, det! Vet du, att Lisen Borg är förlovad?

UNGA FRUN (lifligt.) Nej, hvad säger du? Med hvem då?

VÄNNAN. Jo, kära du, med gamla assessor Hjort! Ja, jag säger gamla, för karlen är ju mellan fyrti och femti och har inte ett hårstrå på hufvudet; — men herre Gud! när tre stycken slagit upp med henne på två år, så får hon naturligtvis inte ha så stora pretentioner. Och har han pengar — och du vet, att Lisens pappa gjorde cession här om året, så det är naturligtvis en räddningsplanka — nå ja, mager är han då tillräckligt för att riktigt

kunna vara en sådan! Och de ska bo vid Karlavägen, du — stor, charmant våning på åtta rum och piskbalkong. . . (Paus.) Ja, herre Gud, det här giftas! (Suckande.) Nå men säg mig nu, Elly lilla — nu är det sex veckor, så nu vet du det! Hur är det? Du är väl riktigt lycklig? Du har väl inte ångrat dig?

UNGA FRUN. Hvad tänker du på? Jag är mycket, mycket lycklig!

VÄNNAN. Gud, hvad det gläder mig rysligt! Det är ju så många som hoppar i galen tunna! Bara bland mina intimare bekanta är det inte mindre än fem du — fem stycken — och såna söta och snälla flickor, sen! Ja, vet du, Elly lilla, man kan verkligen bli rädd för allt hvad giftermål heter!

UNGA FRUN. Å, finns bara den rätta kärleken, så är det nog inte så farligt!

VÄNNAN. Tror du det! Ja se, du har då alltid varit så vådligt romanisk, och det får jag då säga, att nog har du haft tur, Elly lilla! För en så stilig man som din Emil; men det är inte alla som råka så väl ut, och jag skall säga dig en sak, söta Elly, och det är att kärleken . . .

FEMTE SCENEN.

De förra. Svärmodern. Jungfrun (med tebrickan, som hon ställer på ett litet bord, hvilket svärmodern flyttar fram till chäsalongen.)

SVÄRMODERN (befallande.) Ställ brickan här, Johanna.

JUNGFRUN (nävist.) Ja, det begriper jag väl, efter som konsulinna ställde fram bordet!

SVÄRMODERN (skarpt.) Jag ska' säga Johanna . . .

JUNGFRUN (till unga frun.) Å' det annars någ, frun? (Då den unga frun gör en nekande åtbörd, går hon ut i fonden, i det hon mumlar med en förargad blick på svärmodern.) Hm! går den där här och ornerar! (Ut.)

SJÄTTE SCENEN.

Unga frun. Svärmodern. Väninnan.

SVÄRMODERN (slår i te.) Jag tror, ni talte om kärleken, när jag kom i dörr'n! Ack ja, herre Gud, det är ett nödvändigt ondt! Det vore bra mycket lugnare här i världen, om inte den fanns!

VÄNNAN. Gud ja! Det har tant så vådligt rätt i!

SVÄRMODERN. Jo, jo, tro mig! Gammal är äldst, och min tro är den, att kärleken bara ställer till spektakel och oreda.

UNGA FRUN. Nej, men mamma! Hur kan mamma . . .

SVÄRMODERN (som nu slagit i). Var så god, Gärda lilla! Får jag lägga i socker åt dig, Elly? Tre bitar ja! — Ja, ser du, mitt barn, du är ung, du, du förstår inte — du lever i smekmånaden du och då — men vänta bara! Det är inte alla dagar sötebrödsdagar, och den tiden kommer, då . . . kanske du vill, att vi ska' låta det dra' litet längre, Gärda lilla?

VÄNNAN. Nej tack, söta tant, jag törs aldrig dricka för starkt te, för då får jag inte sova!

SVÄRMODERN. Ja, kära du, jag undrar inte på, att du håller på din sömn; du kan få sova lugnt du, Gärda lilla! Du är fri och oberoende, du behöver inte sitta och vänta på en man, som är på middag, och som kommer hem . . . ja, Gud vet hurdan han kommer hem!

UNGA FRUN. Det är inte snällt af dig, mamma, att tala så där om Emil! Och du har inte något skäl att . . .

SVÄRMODERN. Nå du Gud, jag frågar bara Gärda: har jag sagt ett ord om honom? Här sitter jag i min oskuld och talar i allmänhet, och så påstår du . . . men så är det alltid, när man vill varna de unga! Det får man skam till tack för! Därför skall jag heller inte säga ett ord, om han också går bort på middag hvar eviga Guds dag! Men att kärleken ställer till oreda och spektakel, det påstår jag ändå! Jag går bara till oss själfva! Så länge Elly var hemma, så hade vi alltid så lugnt och så bra. Och hon sedan! Nu har åtminstone inte jag någon ro hemma — men det ska' väl så vara, kan jag tänka!

VÄNNAN. Ja, det är ju alldeles klart, att när ett godt parti erbjuds sig . . .

SVÄRMODERN. Ja herre Gud, hvilken mor vill inte, att hennes dotter får en man — om bara inte karlarne vore sådana fasliga egoister! En liten tår te till, Gärda!

VÄNNAN. Tack, snälla tant! Bara en droppe! SVÄRMODERN (slår i.) Och du då, Elly lilla?

UNGA FRUN. Nej tack, mamma! Men jag kan inte begripa, hvarför du är orolig? Jag älskar Emil, han älskar mig, och det förstås, båda två ha vi våra

fel och svagheter, vi som andra! Och ännu har inte ett enda moln stort vår lycka och ska' inte heller göra det, vill jag hoppas.

SVÄRMODERN. Jaså, inte det? Hvad kallar du den här midda'n för då?

UNGA FRUN (skrattande.) Nej, men lilla mamma, du vill väl ändå inte på fullt allvar göra något nummer af den!

SVÄRMODERN (litet häftigt). Jag gör visst inte något nummer af någonting; jag bara påstår det, att en nygift man, som går bort på middag, när hans unga fru mår illa . . .

SJUNDE SCENEN.

De förra. Svärfadern (har ett ögonblick förut kommit in och stannat i salongsdörren.)

SVÄRFADERN. Kan så mycket bättre krya upp henne, när han kommer hem!

UNGA FRUN. Pappa!

SVÄRMODERN (som skriket till, när han började tala.) Nå då! Komma så där och skrämra slag på folk! Hur slapp du in, utan att ringa?

SVÄRFADERN. Johanna kom med detsamma ut i farstun, och hon öppnade åt mig! (Fram till unga frun.) God afton, min tös! Hur är det med dig? Inte något farligt hoppas jag? (Vid en nekande åtbörd af unga frun.) Nå så mycket bättre! Nej, se fröken Bark! Hur står det till?

VÄNNAN. Jo jag tackar. Och konsuln själf?

SVÄRFADERN. Mår alltid bra, när jag fått mig några partier schack! Kommer just nu direkt från klubben. (Till sin hustru.) Kan du tänka dig, Malla — jag gjorde dem matt, inte mindre än tre stycken! (Till unga frun.) Jaså, så Emil är borta på middag!

UNGA FRUN. Ja, med docenten Ask — hans gamla studentkamrat!

SVÄRFADERN. Jaså, den präktiga pojken! Det är en framtidsman, det, ska' ni tro! Brillant hufvud, har legat och studerat nationalekonomi nu ett par år — i England, Frankrike och Tyskland. Den kommer att gå långt! Lär ska' bli professor endera dagen! Jag kände hans far, som var assessor i Göta hofrätt — ett godt, gammaldags hem — kunde inte gå ut annat än kärnpojkar därifrån!

UNGA FRUN (till väninnan.) Men hvad var det då, som du pratade om, Gärda?

VÄNNAN. Jag? Ja sa' ju bara, att jag hade hört . . .

SVÄRFADERN. Hvad då för slag?

UNGA FRUN. Jo, att han skulle vara en rumlare, en moraliskt förtappad varelse . . .

SVÄRFADERN. Nej hör nu, fröken Bark! Hvad sjutton är det för historier ni kolporterar ut?

VÄNNAN. Jag? Jag får be konsuln komma ihåg, att jag kolporterar inte ut någonting! Jag kom händelsevis att nämna åt Elly, att jag hört att docenten Ask — men det kan ju vara en annan, det kan väl finnas flera — flera . . .

SVÄRFADERN. Flera askar, menar ni! Jo, det vill jag lofva! Skvallerasken, bland andra, och den är aldrig tom! Där finns godt om småsaker, som kunna ta' heder och ära af folk! Den här Asken, som det nu är fråga om, har alltid varit en glad själ, det vet jag; men aldrig har jag hört, att han fördärfvat hvarken sig själf eller andra! Och är Emil med honom, Elly du, då kan du vara lugn för, att han är i godt sällskap!

UNGA FRUN. Det tror jag, pappa! Jag har inte ett ögonblick varit orolig för honom!

SVÄRFADERN. Det är rätt, min tös!

SVÄRMODERN (sakta till väninnan.) Kära du! Karlarne hålla alltid hvarann' om ryggen! Det är som ett frimureri!

SVÄRFADERN. Det kan nog hända, att de dricka litet godt vin till midda'n och ta' sig ett par glas punsch efteråt med — men det slår inte ihjäl någon!

SVÄRMODERN. Nej det förstås!

SVÄRFADERN (godmodigt, i det han klappar henne.) Ja inte har det slagit ihjäl mig, Malla lilla! Och inte dig heller!

SVÄRMODERN. Å förlåt mig, jag . . .

SVÄRFADERN. Du säger inte nej för ett godt glas vin — och hvarför skulle du göra det? Vinet fröjdar mänskans hjärta, sa' Luther, eller hvem det var — och människor ä' vi ju allihop, vi må vara fruntimmer eller karlar? Eller hur, fröken Bark? Nog ä' väl karlarne människor ändå?

VÄNNAN. Nej, nu får jag verkligen lof att gå! SVÄRFADERN (torrt.) Ja, vi kan väl vara människor för det!

VÄNNAN. Ja för allt i världen! (Sötsurt.) Egentligen är det väl bara karlarne, som ä' människor, om de få säga det själfva! Adjö, söta Elly lilla! Vi ska' hoppas, att det där molnet inte har hvarken åska eller storm med sig! Adjö, snälla tant. Ack jag förstår så väl tants oro — jag vet, hur min

mor skulle känna det, om jag . . . men det kan då aldrig komma i fråga! (Stelt.) Adjö, herr konsul!

SVÄRMODERN. Glöm inte bort Elly, Gärda lilla!

VÄNNAN. Tycker tant det!

SVÄRFADERN. Och inte oss heller, fröken Bark! (Så att endast unga frun hör det.) Det vill säga, när jag inte är hemma!

UNGA FRUN. Pappa då!

VÄNNAN. Adjö, adjö! (Går ut i salongen, följd af svärmodern.) Å, snälla tant, inte ska' tant . . . jag hittar nog ut!

ÅTTONDE SCENEN.

Unga frun. Svärfadern. Svärmodern.

SVÄRFADERN. Jag tycker inte om den där fröken Bark. Hon smakar surkart — gammal surkart!

UNGA FRUN (skrattande.) Snälla pappa, hon är ju bara tjugusju år.

SVÄRFADERN. Ja, det vill säga, hon har gått och väntat i tio år — sådant surnar man af.

SVÄRMODERN (kommer tillbaka in.) Hon är bra söt, den Gärda!

SVÄRFADERN (teende till unga frun.) Olika åsikter, som du hör! — Men hvad var det för moln, som den där sötnosen talte om!

UNGA FRUN. Det är ingenting, pappa lilla.

SVÄRMODERN. Jaså, att Emil går bort på middag, när du inte mår bra, det kallar du för ingenting. Men det är alltid på det sättet, som de unga fruarna skämma bort sina män.

SVÄRFADERN. Och det är alltid med motsatsen, som de gamla fruarna skämma bort sina. Litet tolerans skadar aldrig, Malla lilla.

SVÄRMODERN. Nej det förstås, man skall vara nöjd med hvad som helst.

SVÄRFADERN. Nej det ska' man inte; men man ska' inte göra Åreskutur utaf sandkorn och inte ovädersskyar utaf strömoln! Man skall vara en liten snäll och rar och treflig gumma, som du kan så bra, bara du vill! (Smeker henne.)

SVÄRMODERN. Jaha, nu kommer han med harsassen!

SVÄRFADERN. Nej, Malla lilla, jag är hvarken hare eller björn. Och du skall vara en snäll och hyggelig mutter och inte sätta grillen i hufvudet på tösen vår. Kalla det för moln, att mannen går bort på middag med en god vän. Och om det också vore ett moln på unga fruns himmel — strömoln är det, min gumma, och sådana höra vårhimlarne till! Annat är det, när det molnar sig om hösten, då blir det rusk och dusk och storm och oväder! Därför ska' vi hålla vår hösthimmel klar i det längsta, Malla! Ska' vi inte det?

SVÄRMODERN. Jo, hör man på bara, så vackert min gubbe talar.

SVÄRFADERN. Och tänker med — kan du gärna lägga till!

SVÄRMODERN (rörd.) Det vet jag, Zacharias lilla! (Kysser honom.)

SVÄRFADERN. Jaha, ser du tösen min, så där ska' du göra med, när Emil kommer. Det tar bättre än alla sparlakansläxor. Nå, sådana begagna ni väl inte ännu?

UNGA FRUN. Och aldrig komma vi att göra det heller, pappa!

SVÄRMODERN. Säg inte det, min flicka! De, ha ibland sina goda skäl och sin goda nytta med!

SVÄRFADERN. Nej, vet du Malla, nu tror jag vi knoga hem — så får du börja med att hålla din!

SVÄRMODERN. Och du tror, att jag lämnar Elly ensam nu, innan...

SVÄRFADERN. Ja, det tror jag visst, det! Adjö min tös! Kom du Malla; när Emil kommer hem, ser han nog helst, att vi inte ä' här.

UNGA FRUN (lyftigt i det hon stiger upp.) Och nu är jag dessutom nästan bra! (Ringning.) Där kommer Emil!

SVÄRFADERN (hastigt.) Då smyger vi oss ut köksvägen, så han inte ser att vi varit här!

SVÄRMODERN. Ja men — jag tycker...

SVÄRFADERN. Du tycker nog som jag! (För henne med sig ut.) God natt, tösen min! Sof godt! (De försvinna åt höger.)

NIONDE SCENEN.

Unga frun. (Strax dörpå) Äkta mannen.

UNGA FRUN. Hvad det var väl att pappa kom! Den där stygga Gärda! (Lyssnar.) Nu tar han af sig rocken! (Skyndar ut i salongsdörren.) Så snällt, att du kom nu, Emil!

ÄKTA MANNEN (kommer hastigt in, slår armarne om henne.) Min lilla Elly! Hvad får jag då, för att jag var snäll?

UNGA FRUN (slår armarne om hans hals och kysser honom.) Den här får du — och den här — och den här!

ÄKTA MANNEN. Som du genast får igen! (Paus; sedan för han henne ner till chäslongen och sätter sig med henne på sitt knä.) Vet du, Elly, det var inte alls roligt på middagen. Jag riktigt ångrar, att jag gick dit.

UNGA FRUN (glad.) Gör du!

ÄKTA MANNEN. Ja! Ask var inte lik sig alls; han föreföll så blaserad! (Sluter henne intill sig.) Nej, här är ändå bäst! Men så blek du är — och dina ögon... (Ömt.) Liten! liten! det har väl inte regnat?

UNGA FRUN. Nej — nej — det var bara litet strömoln!

ÄKTA MANNEN (förvånad.) Strömoln?

UNGA FRUN. Vårhimmeln har ju sådana ibland.

ÄKTA MANNEN. Det är sant; men vår himmel skall alltid vara klar som nu. Skall den inte Elly?

(Tyst omfamning. Jungfrun kommer på täspetsar ut i salongen, ämnar sig in, men hejdar sig.)

JUNGFRUN (sakta för sig.) Inte lär han vilja ha något te nu! (Smyger sig sakta ut igen.)

(Illustratör: Viktor Andréén.)

Amanda Kerfstedt

VAD VAR ORSAKEN?

Alla människor kunde se, att hon icke blott var vacker, utan ovanligt vacker, när hon i augusti, hemkommen från sin bröllopstripp, någon gång gick arm i arm med sin man, premierlöjtnanten vid flottan, på de mest besökta promenaderna.

Alla människor visste, att hon också varit i ovanlig grad firad och fjäsad, att hon dansat och blifvit kurtiserad i den stad, hvarifrån hon kom.

Alla människor hade väntat på henne, hon skulle ju blifva en glanspunkt i den visserligen folkrika, men på glanspunkter inom den kvinnliga världen, den, liksom andra städer, särdeles fattiga staden.

Man beredde sig att emottaga det unga paret på deras första visit. Man började fråga hvarandra: »Hör du? Ha de inte varit...?» Och man nickade välvilligt mot hvarandra, log och sade: »Smekmånaden!»

Men månaderna gingo, och det blef inga visiter af. Det var bara hos landshöfdingens, de hade gjort ett besök, men när på nyåret landshöfdingens stora bal gick af stapeln, då kom premierlöjtnanten ensam. Man nickade åter mot hvarandra — smålog och hviskade: »Nå, det visste man ju.»

Vintern skred fram, och vid midsommartiden hade premierlöjtnanten en son. De flyttade i juli ut i en liten stuga vid skären. Löjtnanten hade sin segelbåt därute, och de lefde ett stilla sommarlif med hvarandra, ända till dess löjtnanten i september skulle ut på ett års kommendering.

»Nu,» tänkte man litet hvar, »nu!»

På hösten skulle det bli en välgörenhetsbasar i staden, och åt en af ungherrarne anförtröddes det grannlaga värfvet att värfva fru Waldenborg. De öfriga herrarne an-

sågo, att det borde vara en deputation, som framförde anhållan, men det blef bara en, den mest ansedde i samhället, som blef den lycklige. Himmel, så vacker hon var, när hon mötte honom! Den unge mannen kände sig nästan knäsvag, han började stamma fram sitt ärende. Hon såg på honom med de stora, skimrande, mörka ögonen och med ett smålöje, som kunnat göra honom förryckt, svarade hon, att hon kände inga, och att hon ej just intresserade sig för basarer...

»Men för fattiga...» vågade han säga. »Åh, ja...» sade hon dröjande... »men man kan ju ge dem ändå.» Med ett ord, hon nekade absolut.

»Hon vill inte gå ifrån sin lilla gosse,» förmodade en vänlig själ. »Hon är nog en öm mor,» tillade den vänliga själen suckande och med en sidoblick på fru P., som beständigt var ute och roade sig.

Den vänliga själen träffade, för att icke säga trängde sig på fru Waldenborg en morgon vid köttståndet på torget.

»Fru Waldenborg vill inte hjälpa oss med basaren,» sade hon. »Jag gissar, att er lilla gosse...»

»Jag har en gammal sköterska för honom. Barn intressera mig icke så mycket, innan de kunna gå,» sade fru Waldenborg med ett hänryckande uttryck i sitt ansikte, betalade sitt kött och gick.

»Hvad gör hon då, hvad tar hon sig till i ensamheten?»

Den goda själen kände jungfrun. »Men hade hon ändå inga besök, den stackars lilla frun? Någon bekant kanske se'n gammalt...?»

»Nej; hon sitter inne som en mullvad. Det är inte lönt att tänka på någon fridag.»

En dag på våren for en spritning af glädje genom staden. Fru Waldenborg hade rest ut till skärgårdsstugan, och vid stranden hade en ung herre uppenbarat sig med en jättebukett. Hon hade betraktat honom med sina utsökta ögon och hviskat: »Söta du, kom igen på återvägen,» det hade en särdeles nyfiken själ tydligt hört med sina egna personliga öron.

Den dagen korsades stadens gator af visiterande fruntimmer, ja, till och med af herrar. »Det kunde man väl tänka sig, så ung, så skön, så ensam. Mannen, staccare, ute på oceanen!»

Alla människor lade sig den kvällen ytterst tillfredsställda och dygdiga.

Först följande morgon fick man veta, att det var fru Waldenborgs bror, som varit på genomresa. Man kände sig genast mindre tillfredsställd och mindre dygdig.

Det var en supé samma dag, en sådan där vartillställning, där själfva naturens fagra inflytande verkar förbrödande.

Man talade naturligtvis om den unga skönheten, som lefde så ensam.

»Hvad är orsaken? Intet sällskap, totalt ingenting. På lånbiblioteket har hon aldrig tagit ett enda band, i boklådan har hon aldrig satt sin fot. Musik afskyr hon. Inte intresserar hon sig för sitt lilla barn, inte för basaren, inte för fattiga och knappt nog för sin man. Huset sköter en gammal jungfru helt och hållet, och ingen älskare heller. *Hvad är orsaken?»*

»Men kunde man inte tänka,» sade skratande en ung realist, som kommit från Stockholm samma dag, »kunde man inte lösa gåtan på det sättet, att hon, liksom mången skönhet före henne, totalt saknar alla intressen, att hon är utan organet för intressen?»

Man såg häpna på hvarandra. Hon var abnorm!! Kunde *det* vara orsaken?

»Men hvarför undrade alla människor så mycket på henne?» sade helt blygt en ung nygift fru. »Hon gör ju rakt ingenting annat än håller sig hemma. *Hvad* vet man om henne? *Ingenting*. Kunde hon då inte få vara i fred? Jag tycker inte det finns så mycket intressant här på orten för resten, och det kanske hon tycker också.»

Kunde *det* vara orsaken? Hon föraktade samhället. Från den dagen häcklade man henne värre än förut.

Så farligt är det att vara vacker.

(Illustrator: Jenny Nyström).

Georg Nordensvan

Barnsligheter.

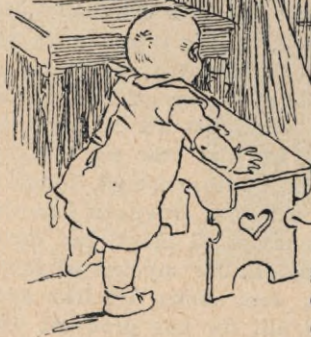
Småbarn äro som bekant mycket märkvärdiga tingestar. Fråga den första unga mamma, ni träffar, skall ni få höra, att hennes barn är något rent af oerhördt märkvärdigt, att det visar en otrolig klokhet och intelligens och är vidunderligt utveckladt för sina år — eller sina månader. Det finns till och med

en och annan lycklig familjefader, som instämmer. Men det finns naturligtvis ingen tviflare nog hjärtlös att inte tro på den lilles intelligens.

Denna utvecklas med all säkerhet några år framåt. Barnet har ingen tid att slöa till, hvart det ser sig omkring har det tusen saker att iakttaga och att taga reda på, allt är nytt, ingenting har ännu blifvit enformigt eller utslitet, allt ger anledning till tankar och frågor. Det har en hel värld att göra sig hemmastadd uti.

Det är gammalt som gatan, men det är i alla händelser en iakttagelse, ny för hvar och en som har småttingar i sin dagliga närhet, att det som ger deras iakttagelser deras friskhet, det är det primitiva däri, det äkta och okonstlade. Barnet tar allting sådant det är eller sådant det visar sig, det resonerar inte och är ej förundradt öfver någonting.

Om pappa komme in genom fönstret, så är det alls ingenting märkligt däri, att han kan

gå in genom ett fönster, och om mamma skulle flyga och sätta sig upp i ett träd, så skulle barnet finna det lika mycket eller lika litet märkvärdigt som allting annat, att mamma kan flyga.

När man håller ett barn framför en telefon och säger, att det skall ropa pappa, och att pappa hör det, fast han är flere mil långt borta, ända så långt borta som ångbåten går, så har den lille inte ett ögonblicks tvifvel på uppgiften — så besynnerlig den än borde synas honom — och han anstränger sig alls inte att undra på, *hur* detta kan vara möjligt, det är helt enkelt så, därför att mamma har sagt det.

Barnet har inte lärt sig misstro, för det är allting sant, både verkligheten och sagnorna.

Sagan flyttas in i barnets närmaste omgifning, det är ingen skillnad på den och på det handgripligt reela. Berätta för småttingarna om tomten, som bor i visthusboden, eller låt dem se skogstrollet afritadt, och de skola hvarje ögonblick tro sig se det komma bakom träden. Pysen som sett krokodilerna i sin djurbok, är rädd att gå att bada — det kunde ju komma en krokodil. När barnen hört sagan om de tre bockarna Bruse, om hur de råkade ut för trollet, som bodde under bron, så förlägga de ögonblickligt trollets bostad till närmaste bro och äro nyfikna för hvar gång

deras väg för dem däröfver, om trollet skall komma upp och vilja ta dem. Då gäller det att som den *största* bocken Bruse ropa med den gröfsta och mest skräckinjagande röst, man kan åstadkomma: »Kom hit du, jag är inte rädd för dig!» och att sedan buffa till trollet, så att det far hufvudstupa ner i sjön. Var säker på att många småttingar äro fullt och fast öfvertygade om, att de, om trollet komme, skulle uppföra sig

lika manhaftigt som *största* bocken Bruse.

Sagorna fylla deras alltid lifliga fantasi, och sagohjältarnes tapperhet gör dem modiga — något som inte hindrar, att de i själfva verket finna flykten vara deras bästa försvarsvapen.

Det händer, att lilla syster Ava är rädd för

när skymningen faller på och de ljusa sommarkvällarna ej längre äro så ljusa. Den något äldre systemen Malla finner denna rädsla helt naturlig, »när inte *jag* är med för att försvara henne — det kunde komma en människoätare».

Detta antagande ger den yngres tankar en ny riktning:

»Då tar han nog Malla först, som är större och tjockare än *mej*,» säger hon. Men så kommer hon att tänka på, att det ändå vore ledsamt, om så hände: »Nej, när jag ser honom komma på långt håll, tar jag Malla i hand och så springer vi.»

»Men han har sjumilsstöflar,» upplyser äldre syster. Och så är det hon, som fortsätter äfventyret i fantasien:

»Då skuttar han långt förbi oss. Och då gömmer vi oss, och han hittar oss inte, för sådana där troll ä' så dumma, så man kan lura dem.»

Barnets lifliga inbillningskraft tar sig ofta uttryck i mycket konkreta och åskådliga bilder. Ett exempel. Ångvälden är ute och plattar gatfyllningen utanför våra fönster. Om kvällen lägger man hvita pressenningar öfver järnvagnen. Då säger barnet: »Se, nu har ångvälden fått nattskjortan på sig!»

Ett annat lustigt exempel på öfverraskande uttryck i ett barns mun:

»I dag har jag sett en *judhund*,» berättar Malla vid middagsbordet.

Och då hon uppfordras att närmare beskriva denna nyupptäckta hundart, talar hon om, att den var alldeles svart och hade långa lockar, som hängde omkring ansiktet.

Barnets språk, dess sätt att behandla orden och att själft hitta på nya ord vore

värdt ett närmare studium och kan ibland öfverraska genom sin konsekvens. Jag menar nu ej de fall, då den lille missförstått ett ord eller missminner sig och helt oösväradt fabricerar ett annat, som är något så när likt det rätta — till exempel, då man får höra, att lilla Pelle kommit åkande »i en sån där vagn som kallas för *metvurst*»

— utan jag tänker på de följdriktigt uppfunna ord, man kan få höra. Barnet följer härutinnan instinktligt de samma grundsatser, som varit ledande vid fabricerandet af Volapyk, det artificiellt, men

konsekvent bildade världsspråket. Af verbet »knacka» bildar barnet substantivet »knackarn» (hammaren), af »tjuf» verbet »tjufva» o. s. v. Det förenklar språkläran efter bästa förmåga, konjugerar exempelvis verbet »ge» (gifva) »gedde», »gett» — blir det då upplyst om att man säger »gaf», så tager det fasta på denna form och säger, att mamma har »gafvit» mig ett äpple.

På dylika exempel på barnspråkets fyndighet och omedvetna följdriktighet är det ingen brist.

Att barn äro svåra naturalister, är en känd sak. Det hände i en mycket korrekt familj, där far och mor och två barnungar sutto vid middagsbordet, att mor fann sig föranlåten att säga till plantorna: »Ni ä' ena riktiga grisar.» De båda så benämnda voro ögonblickligen inne i situationen, och den ena sade helt oskyldigt med en blick på far och mor:

»Två grisar — och två svin.»

En annan middagshistoria, som visar ej blott, hur påhittiga småungar kunna vara, utan också hur träffsäker deras instinkt kan vara, när det gäller att finna på raffinerade pojkestreck, berättas från drottning Victorias af England hof. Ett par af drottningens ättlingar i andra led bodde under sina föräldrars bortvaro hos majestätet, men voro mycket svåra att hålla till ordning. En dag hade de uppfört sig så inkorrekt vid middagsbordet, att majestätet

befalld dem sätta sig *under* bordet. Där skulle de sitta till straff under hela middagen, och ingen mat skulle de få.

Middagen fortgick, och de båda syndarne, som först tisslat och tasslat under bordet, sutto nu så tysta och undergifna, att man började tycka synd om dem eller undra, om denna tystnad dolde något nytt påfund. Slutligen gaf drottningen dem lof att komma fram. Och de båda vildbasarne kröpo fram — spritt nakna och gäfv sig till att dansa indiandans kring farmor till oerhörd skandal för det ceremoniosa hovets anständighetskänsla.

Barnet har ej lärt sig förställningens konst och lär sig först småningom att dölja sina känslor. Är det att undra på, att en barnunge blir ilsken, när han skriker efter mat, och man då kommer och börjar draga vagnen, han ligger i, fram och tillbaka på golvet eller ger honom en skallra i handen eller en kautschuk-katt, som jamar? Mången »stor» blir minsann ursinnig för mindre än så.

Barnets intryck och känslor äro primitiva, osammansatta och fordra ett omedelbart uttryck. Det skrattar öfverlyjdt eller gråter rent af tröstlöst — det kan också konsten att skratta och gråta på en gång i öfvergångsstadiet från sorg till glädje.

Vi »stora» reflektera öfver våra känslor, liksom hålla en spegel framför oss och glömma sällan att söka iakttaga vår värdighet — det är endast vid helt och hållet öfverraskande intryck, vi för någon enda gång tappa spegeln och hängifva oss åt en äkta känsla, som alls ej bindes af tanken. Barnet har ingen värdighet att iakttaga, bryr sig katten om, hur det »tar sig ut». Det har en lång skola att genomgå, innan det blifvit värdigt att vara en vuxen människa. Och när det kommer så långt, har det allt för ofta förlorat allt för mycket af det ursprungliga, det som skilde det från andra, och lärt sig i allt för hög grad att »vara som andra människor».

Ett lifligt och vaket barn är en personlighet för sig i högre grad än många af de fullvuxne. Och om man också med den vanliga böjelsen att tilldela barnet, det vill säga framtiden, allehanda fullkomligheter måste slå af på resultatet, när man ser denna framtid, sådan den blifvit, sedd med den nyktra verklighetens ögon, så är det likväl med ett visst vemod man ihågkommer, hvad allt barnet lofvade.

Det är med en tanke åt detta håll, Viktor Rydberg skrifvit de bekanta stroferna:

»Vi ana furstar,
där barn vi blicke,
men vuxna kungar
vi finna icke.»

(Illustrator: Viktor Andrén.)

Sigrid Almblad

En offerdag.

En norsk folklichsbild.

ängs landsvägen, i spridda grupper, framskymtande som svarta punkter i alla vägkrökar; förbi ljusmålade bondgårdar med ståtliga uthusbyggnader, ty man gör mera affär af få än folk på landet; förbi åkrar och ängar, som lågo utbredda likt ett brokigt lapptäcke; förbi den gamla eken uppe i prästgårdsbacken och fram till den hvitnede kyrkan vandrade söndagsklädt bondfolk.

De gingo långsamt med allvarliga ansikten, som om det icke skickat sig att gå fort eller se glad ut på en söndag. Alla buro blommor, vårens förstlingar, narcisser, tulpaner och syrener att lägga på anhörigas grafvar, ty under veckan hade lifvet så mycket, som tog ens verksamhet i anspråk, att man ej hade tid med döda, men om söndagen, då man var fint klädd och inte riktigt visste, hvad man skulle taga sig till, utom att gå i kyrkan förstas, då passade det så bra att pynta fars, mors eller syskonens grafvar.

I dag fanns det ännu ett skäl att se högtidligare ut än vanligt — det skulle offras, pingstoffret, och en och annan bonde slog på bröstfickan ett försiktigt slag för att öfvertyga sig om, att sedlarna, silfret eller kanske till och med kopparn lågo på sin plats.

Klockorna ringde klart i den tunna fjäll-luften, det låg som ett blått, orörligt skimmer öfver de aflägsnare åsarna, medan de närmaste framträdde i den ljusaste vårgrönska. Tornsvalorna kretsade med sitt friska: hej! hej! högt öfver trädtopparna, och en liten ekorre hoppade ibland med höjd svans öfver vägen.

Allt tätare samlades grupperna tillhopa, punkterna förvandlades till fläckar och fläckarna till en svart orm, som slingrade sig in genom kyrkdörren, tills det småningom igen blef folktomt i omnejden.

Klockorna tystnade. Prästen, en lång mager man, hade bestigit predikstolen och allas hufvuden böjdes till: Fader vår.

Det var så tyst, att svalornas hvisslande banade sig väg till de bedjandes öron, och en hund, som skälde utanför kyrkan, störde betydligt andakten. Efter bönsens slut reste sig hundens ägare och gick med varsamma, liksom afbedjande steg nedåt kyrkgången; man lyssnade dit, hörde ett rapp, ett tjut och skällandet upphörde, men man hade i alla fall haft en liten förströelse och bjöd nu med stärkta krafter till att lyssna på prästens ord, hvilket icke alltid föll sig så lätt.

Han hade ett eget sätt, den gode kyrkoherden, att utan komma eller punkt sjunga fram orden, så att man hade ungefär samma

känsla, som då man hör vågor i regelmässig takt slå upp och ned mot en strand, eller som när man hör en klocka långsamt picka i tick, tack, tick, tack. Det frestade starkt på ögonlocken.

Ändtligen kom ett amen, långdraget som det andetag af lättnad, hvilket steg likt en jättesuck mot kyrkhvalvet. Kyrkoherden böjde hufvudet, församlingen likaså, och då man ansett att lämplig tid åtgått, höj-

mäna förvirringen. Hvem skulle nu våga anse sig stå honom så nära i rang, att han dristade sig till att först framträda? Ane Lindseth var så gifvet framskjuten, så öfverlägsen dem alla, men den som nu gjorde en början, skulle för visso bli utpekad som högmodig . . . och det, nej det hade ingen lust att utsätta sig för.

Minut efter minut förgick. Kyrkoherdens hjässa lyste alltjämt blid och blank, men i

des ånyo de sänkta hjässorna, först en och annan på försök och så med ens alla, spänstigt, som om en besvärlig skyldighet lyckligt blifvit fullgjord. Här och där såg man ögon, som glänste af fromhetens tårar, men öfver de flestas ansikten låg ett uttryck af antagen kyrkmin, det vill säga likgiltigt, sömnblandadt allvar.

Så kom altartjänsten. Kyrkoherden mäsade själf långdraget som han predikat, orgeln rättade sig därefter, och alltsamman drog ut åtminstone fem minuter längre än en vanlig altartjänst fordrar. Slutligen var det öfver och det viktiga ögonblicket inne.

Kyrkoherden stod ett par sekunder likasom försänkt i begrundande. Så vände han sig värdigt om mot altaret, och hans kala hjässa med sin gråa hårkrans omkring lyste stilla och uppmuntrande mot församlingen, medan orgeln med dämpad klang spelade sväfvande melodier som till en melodram.

En viss oro började förspörjas på manssidan, flottiga skinnpungar drogos i dagen, och ett svagt mummel af hviskningar hördes, men ingen rörde sig ur fläcken. Villrådiga och förlägna blickade bönderna på hvarandra, tummade sina skinnpungar och töfvade i sina bänkar, medan kyrkoherden framför altaret tåligt bidade sin lön, bidade förgäfvos. Det förhöll sig nämligen så, att Ane Lindseth, socknens rikaste bonde, talman i stortinget och en viktig medlem af kommunalnämnden, han som högvuxen med ståtlig hållning och värdig uppsyn brukade resa sig ur främsta kyrkbänken och inleda offringen med att lägga sitt dryga bidrag på altarbordet, han hade plötsligt insjuknat och var således förhindrad att infinna sig. Därutaf de bestörta minerna och den all-

hans hållning började en viss otålighet att förspörjas. Organisten uttömde hela sin fantasi med preludier och långdragna ackord i alla möjliga tonarter. Bönderna sutto fortfarande stilla.

Och åter förgingo några minuter. Kyrkoherden hvilade än på det ena, än på det andra benet. Så hostade han varligt. Organisten uppfriksade sig med ett solfeggio af Bach.

Fortfarande samma orörlighet hos församlingen.

En dryg kvart förflöt på detta sätt. Svett-dropparna stego kyrkoherden i pannan. Hans månsken började rodna af sinnesrörelse, och orgelspelet lät som en matt trånande suck efter befrielse.

Allt förgäfvos.

Och slutligen efter tjugominuters ståndaktighet vände kyrkoherden sig om mot församlingen, tecknet att offringen måste upphöra, kastade en blick likt en åskvigg ut öfver sin hjord och gick som en bild af den rättvisa domen in i sakristian.

Bönderna hade på eftermiddagen ett sammanträde, då kollekten till kyrkoherden hop-samlades, men det var lättare att stoppa en mindre slant i den stora slutna blockbössan än att lägga den på altarbordet midt

för den mottagandes granskande ögon. Det var också med ett ganska långt ansikte, som kyrkoherden, efter det han hopräknat summan, trädde in till sin hustru och sade:

»Det blir ingenting af med att kläda om förmaksmöbeln den här gången, jag har fått nästan hälften mot i fjor.»

Och pastorns lilla beskedliga hustru drog en djup suck öfver sina svikna förhoppningar och församlingsbornas brist på frukostighet.

Men dessa voro egentligen ganska belättna med sin offerdag.

(Illustrator: Jenny Nyström).

Anna Knutson

Did adventstid.

Än han tågar på vägen fram,
Följd af bullrande hopen,
Huldt fördrager han sol och damm
Lyssnar till hjärteropen . . .

Bär du slöja af dunkelt ve,
Sörjande like, stanna,
Lös de tyngande kval och le,
Lyft din färade panna.

Glöm ej högtidens vackra sed:
Smärtedoket på vägen bred,
Jubla högt: Hosianna!

Josephine Wettergrund (Dea)

DÅ OCH NU

Å litet var rummet, men
ljusst och varmt.

Fast på grannlåt armt,
Likväl det var smakfullt och nätt och
prydligt

Med blommande växter och snövit duk
Samt en soffå mjuk —
Det hela ett kvinnoverk, det var tydligt.

Med lifliga flammor 'en brasa brann,
Och hon och han,
De sutto där lyckliga, glada och unga,
Med öga mot öga och hand i hand,
Med hjärtat i brand
Som tvänne små fåglar på grenens gunga.

Fanns något palats på jordens rund
I denna stund
Mer härligt än detta förtjusande »näste»?
Var *det* icke högt, var *det* icke stort,
En stormad port
Till lyckans svårintagliga fäste?

Ack! sida vid sida, så tätt som nu
De unga tu
Sin bana ville tillsammans vandra.
Och intet armod och ingen glans,
Hur än det tryckte, hvar än det fanns,
Dem skulle skilja ifrån hvarandra . . .

* * *

Och åren flyktade ett tu tre.
Vi återse
Ej längre vårt par i det forna »näste».
I salar, höga som tempelhalf,
Hon sväfvade fram som en rosenalf
Och *han* så stjärnprydd som himlafästet.

På palmgrupper höga, på bilder små
I roccoco,
På möbler med glänsande, skiftrikt siden,
På mattor, speglar och taflors krans
Föll kronors glans.
Och gyllne pendyler mätte tiden.

Vårt par gaf supé för societén,
Och värden sken
Bland nåder och riddare, hela raden.
Värdinnan bak solfjädern skälmskt sågs le
Mot en kal attaché,
En sommarbekantskap från Baden-Baden.

I nöjenäs hvirfvel, så brusande strid,
Ej mer hade tid
De forna förälskade två med hvarandra.
Man sällan mer dem tillsammans fann,
På baler var hon och på klubben han,
Det är comme il faut — det må ingen
klandra.

Men midt under festernas bullrande glans
Det stunder fanns,
Då han eller hon sig tillbaka drömde
Till »nästet», den forna helgedom,
Där soffan stod tom,
Där brasan var falnad och blomstren
glömde.

Då stal sig en suck så lätt och skyggt
Som en fågels flykt
Ur bröstet, beklädt med ordnar, med
siden.

Då tänkte de inom sig bägege två:
Ack ja — det var *då*,
Den enda verkligt lyckliga tiden!

(Illustratör: Viktor Andréén.)

Johan Nordling

En skald.

Hvilken dag, hvilken oförgätligt härlig
dag!

Det var som en dröm, alltsammans, tyckte
Elly. Och hennes korrekta lilla skolmam-
sellshjärna, som annars så nyktert plägade
handskas med den prosa, ett fattigt folk-
skollärarynneliv ymnigt beskär, var ännu
smått virrig af all den glans, såväl inifrån
som utifrån, hvilken denna minnesdiga
kväll hade genomträngt henne. Den icke
allt för bländande belysningen i den gamla
börssalen, där Svenska akademimens högtids-
dag firades, den lysande areopagen kring det
långa ljusstaksprydda bordet, den kungliga
familjens vördnadsingifvande närvaro, den
eleganta publiken, men först och sist dagens
stora, stolta, allt annat uppslukande inne-
börd — att han, den bleke, magre unge
mannen, som under de närvarandes and-
lösa spänning ur præsens' hand darrande
mottog den gyllene prispenningen, att han,

den store skalden, hjälten för dagen, var
hennes Fredrik, hennes egen käre bror Fre-
drik . . . nej, det var nästan för mycket!

Men hur hade de icke också sträfvat och
slitit för denna stunden under långa, tunga
försakelsens år. *De* — ty icke skulle han
ensam ha redt sig långt med det hård-
händta lifvet, den stackars Fredrik! Det
kunde man heller icke begära. Hans bröst
var ju så svagt; något efterhängset byrå-
arbete på tidningsredaktionerna hade han
ej stått ut med de sista åren. Och hans
poesi, så smekande som musik, så klang-
full som guld, när den om kvällarne de-
klamerades på den lilla syskondubletten där
uppe vid Grefturegatan, hade icke alls visat
sig äga förmågan att framkalla samma me-
talliska klang vid de snöda förläggarpul-
peterna eller redaktörernas prosaiska arbets-
bord.

Men, gudskelof, hon var stark för dem
bägge. Hon hade alltid varit som en mor
för honom allt från hans späda år; hon
var också hela tio år äldre. Ja, en gam-
mal mamsell var hon redan, det var icke
värdt att förneka, som hon själf skrattande
försäkrade, men en mycket lycklig gammal
mamsell, så länge hon hade sin hälsa och
sin skola, som beredde dem en anspråkslös
utkomst, och honom att skydda och värna
om för alla hvardagsomorgernas knuffar. —

Det var slut, och publiken strömmade
ut. Elly hade all möda att få honom fatt
i trängseln vid utgångsdörrarna, men nu
hade hon hans hand i sin, och i den tysta
tryckning och den glänsande blick, hon
gaf honom, låg ett tack för hennes lifs
största glädjestund, som genom honom be-
redts henne.

Hvad han var blek och såg trött ut!
Men var det väl att undra på: all spänning
och oron och värmen i den stora folk-
uppfyllda salen. Han log dock, när han
lade sin arm under hennes. Nyfikna blic-
kar brände dem rundt om, och man pekade
och hviskade åt hvarandra. —

Därute var det en rå decemberkväll.
När de gingo öfver Norrbro, under hvilken
en tung, hvit dimma bolmade upp från de
svarta brohvalfven, hostade han lätt. Hon
hade honom att slå upp den tjocka vinter-
rockens krage.

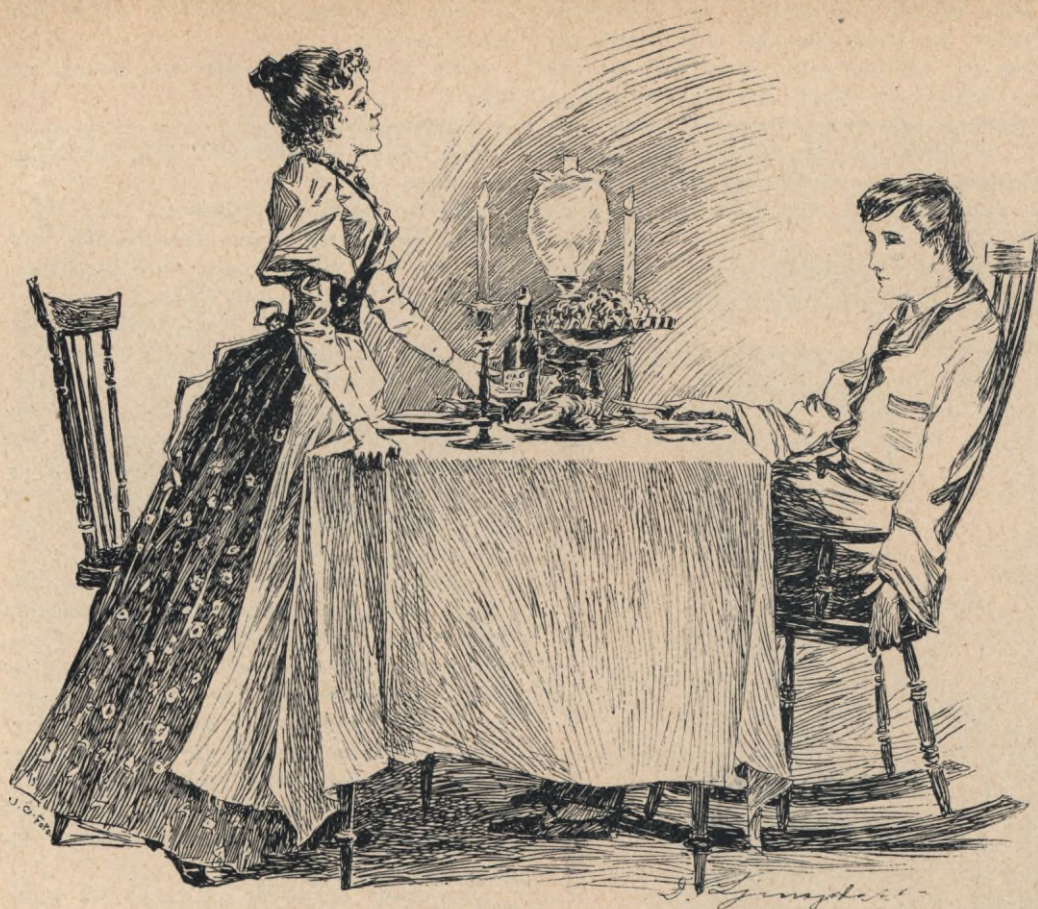
»Du är väl icke sjuk, Fredrik, min kära,
lilla gosse?» frågade hon oroligt.

»Nej, men litet trött. Och jag längtar
så hem.»

Ack, det gjorde visserligen också hon.
Där hemma först skulle hon riktigt få rå
om honom, ensam och helt; få betyga ho-
nom, hur stolt, hur lycklig hon var i hans
framgång. En liten öfverraskning hade hon
ock beredt — det skulle bli ett mottagande,
värdigt den stora dagen! —

Inom ett ögonblick strålade det yttre
rummet i den lilla dubletten af ljus. Bägege
deras lampor och fyra skrifbordsstakar tro-
nade på matbordets bländande hvita duk.
Där var redan dukadt till supé — en rik-
tig skalde-supé, med skinande röd hummer,
den delikataste fågelpastej, en dammig flaska
portvin och en stor skål, rågad med druf-
vor. Han hade alltid haft en smula anlag
för gourmandise, Fredrik, fastän de tyvärr
i hvardagslag hitintills icke fått allt för
stor näring. Men nu, nu låg ju ett helt
annat, ett nytt, ett rikare lif framför dem.

»Nej, men Elly, hvad är nu detta? Hvilka
dårskaper! Det är alldeles för mycket.»
För mycket! Hur han kunde prata! Hon

skrattade och sjöng upp i hvartannat, där hon lade den sista ordnande handen vid bordet. Den svarta, tråkiga fracken fick hon då prompt lof att dra af honom med detsamma; hans stackars hvita ansikte såg ju dubbelt så blekt ut mot det svarta. Så där — den varma nattrocken på och de mjuka tofflorna — »svep nu om dig riktigt och hvila och bli varm . . .» och hon sköt honom i länstolen tätt intill bordet.

En sådan fest var då verkligen ett halft lif värd att få fira tillsammans! Midt på bordet placerades den gyllene prispenningen i sitt uppslagna etui — hur den glänste och brann mot den purpurroda sammeten. Hon rågade de bästa bitarna på hans tallrik, och hennes öfverfulla gamla hjärta flödade i ett öfver hennes läppar i moderliga smeknamn och muntrande skämt, medan hon ideligen uppmanade honom att äta. Han rycktes själf alltmera med, hans genomskinliga ansikte fick en varm skiftning, hans mörka ögon glänste, hans fåordighet löstes.

Till sist måste han dock lägga ned gaffeln, sträckte bägge sina händer öfver bordet och fattade hennes . . .

Minuterna flögo. Längre hade de suttit och talat med hvarandra om gångna dagar, om kära minnen, om framtiden, som i dag tycktes locka så ljus. De glömde, hur natten skred. Plötsligt slog väggklockan inifrån hans rum ett.

Hon spratt upp: nej, detta gick icke an! Han var ju trött och måste till hvila. Hur kunde hon ha varit så tanklös!

Ja, han var verkligen trött. Han hade åter blifvit helt blek, där han slappt sjunkit tillbaka i den stora stolen, endast ett par små runda fläckar flammade ännu på hans kinder som en reflex från vinet; under ögonen lågo mörka ringar. Den torra envisa hostan började omigen skaka hans kropp.

Nu genast till sängs, utan pardon! Hon sköt honom med mildt våld in i hans rum

och tände ljuset vid bädden. Det var ju en dag i morgon ock.

Själf hade hon hela sin bunt temaböcker ogenomgångna, och de måste nödvändigt vara klara, tills hon skulle i skolan i morgon bittida. Hvem hade haft tid med dylikt förut i dag på eftermiddagen; det hade minsann gällt att passa på för att få en god plats vid den akademiska högtiden.

Dörren till hans rum var stängd; hon tog tyst fram den digra böckpacken och satte sig vid ett enda ljus till korrigeringen. —

En half, kanske en hel timme hade gått — hon visste det ej så noga — då hon plötsligt rycktes ur arbetsifvern genom skarpa hostningar därifrån. Det var icke sällsynt, att han hostade om nätterna, men hon lyssnade alltid med oro därtill, och detta lät så skärande skarpt.

Hon reste sig hastigt, tog ljuset och skyndade in.

Fredrik satt upprätt och framåtlutad i sängen, och en rossling skakade hans magra axlar och bröst i krampaktiga ryckningar. Hon kastade sig på knä vid hans bädd, fattade hans hufvud mellan båda sina händer. En kall svett sipprade öfver hans panna.

»Fredrik, min kära, *älskade* gosse; hur är det, hur *är* det?»

Hon smekte med nervös ömhet det tunna håret, som klibbade efter tinningarna, hon torkade hans panna med sin näsduk och tryckte den mot hans mun, medan hostanfallet ristade de sargade lungorna med ett gällt, ihåligt ljud.

Så småningom fick han dock åter andrum. Den häftigaste attacken upphörde, och han sjönk maktlös tillbaka mot kudarne. Endast en kort, hvinande andhämtning arbetade under hans tunna bröst.

»Tack — tack — det är bättre nu — bra nu — endast det vanliga — intet farligt . . .»

Till sist förmådde han henne att åter gå ut till sitt. Hon slog sig ännu en gång

ned vid sin halffärdiga kriapacke. Men arbetet ville icke längre gå.

En underlig, beklämmande oro fyllde henne. En aning, en hemsk, förfärande aning, som hon icke ens vågade ge den preciserade tankens form, steg upp inom henne, omkring henne, insvepte som en svart skugga hela rummet. Det blef kallt, isande kallt, och hon ryste. Hela denna stora dags stora glädje, som nyss fyllt henne med ett sprängande jubel, var nu, som hade den aldrig varit.

Där på bordet bredvid henne brann Fredriks gyllene hederspenning med en blek låga. Hennes ögon stirrade mot dess skimmer, till dess de med ens skyndes af tårar.

Hon lyfte näsduken i sin hand . . .

Med ett skri sprang hon upp. Hon hade icke kunnat återhålla det. Så plötsligt, så bedöfvande hade det kommit.

På den hvita näsduken, som hon nyss hade tryckt mot broderns läppar, tecknade sig en stor rund, mörkröd fläck.

Det var således sant? Hennes aning, den mörka skuggan, den isande fläkt af dödens kyla, som hon nyss känt draga genom detta nattysta rum — allt var sant!

Andlös lyssnade hon ett ögonblick vid broderns dörr, om han skulle ha hört hennes rop. Nej, han sof tydligen; hans korta andedrag hvisslade sakta.

Och hon sjönk tillsammans ned öfver sitt arbetsbord, med armarna öfver sina ofullbordade temaböcker, med den hoprullade näsduken pressad emot sina ögon. En ljudlös invärtes gråt skalf genom hennes kropp, och en strid ström af brännande tårar blandades med dessa droppar blod ur broderns sönderslitna lunga.

(Illustrator: D. Ljungdahl.)

Anna Wahlenberg

I infattning.

Ett blekt decembersolsken föll sparsamt in i salongen genom de smala delar af fönstertyrorna, som de dubbla gardinerna lämnade fria. Det kastade några ljusa strimmor öfver den brokiga mattan, satte glans på den svängda, förgyllda foten till en antik taburett och retuscherade upp mönstret på en broderad kudde i den lilla hörnsoffan. Men längre in i rummet nådde det inte. Spiselafsetsatsen med sina koketta statyetter, den stora japanska skärmen, de svällande braskuddarna, fantasimöblerna, stafflierna och alla vrårna fyllda med konst-

föremål och lyxartiklar lågo försänkta i halfdager, väntande på, att kronor och lampor skulle tändas, för att lefva upp och komma till sin rätt.

Framme vid mellersta fönstret stod ett litet svart, aflångt bord af päronträ, ställt med långsidan på sned inåt salongen. På den blankpolerade skifvan lekte också ett knippe solstrålar, och midt i dem dansade dammkornen upp och ned.

Två personer, en ung man och en ung flicka, sutto på ömse sidor om bordet, skilda af den dallrande solstrimman, och skratt, artigheter, skämt, sarkasmer och tomma fraser flögo emellan dem med samma lilyghet som de dansande dammkornen.

Häradshöfding Öhrstedt hade kommit för att tacka för supébjudningen i nästa vecka, till hvilken han redan fått kort. Men både värden och värdinnan voro utgångna. Det var i dag annandag jul, och den dagen gingo de alltid tillsammans i högmässan. I väntan på deras återkomst, som tycktes ha blifvit fördröjd af en promenad, underhöll han sig därför med dottern i huset, fröken Hedvig, och det föreföll alls inte, som om denna tète à tète var honom någon missräkning.

Både hon och han voro väl förfarna i den så moderna sporten »flirtation». De hade idkat den på både baler och middagar, på promenader och skridskotur, med hvarann och med dussintals andra. Det var en gammal och gouterad lek med kända finter. Stöta till och parera! Utmana och böja sig undan!

Isynnerhet det senare förstod Hedvig sig på. Hon kände till hemligheten att få herrarne att säga sig nästan precis hvilka artigheter hon ville och att sedan sitta där och se ut, som om hon vore förvånad, öfver att de kunde hitta på sådana tokerier.

Det var en liten glupsk dam. Hon blef aldrig mätt på smicker, och hon fick ingen ro, om hon inte kände sig som medelpunkten i det sällskap, hvori hon befann sig.

Där hon nu satt i den bekväma hvilstolen med de utsträckta små fötterna i kors och lutade sig tillbaka i en retande, själfväldig ställning, hade hon en så småleende, belåten och segerviss min, att hon af bara välbefinnande fick två glänsande fläckar på den mest utstående delen af sina fylliga kinder.

Men så voro också hon och han inbegripna i ett särdeles intressant samtal.

De talade om ingenting mer och ingenting mindre än om fröken Hedvigs krusiga, ljusbruna hår och dettas alla märkvärdiga egenskaper.

Hon skylldes alla möjliga små älskvärda odygder på detta stackars hår. Det var dettas fel, att hon alltid kom för sent, när hon skulle bort, därför att det var lockigt af naturen och motsträfvigt att ordna, och det var dettas fel, att hon låg så länge om morgnarna. Bara tanken på, hvilket arbete hon skulle få med det, hindrade henne att stiga upp.

Naturligtvis svarade häradshöfdingen med en blick, full af romanesk glöd och galanteri:

»Men så är det också någonting att göra sig besvär för.»

»Åh, det är bara till förargelse. Jag tror jag tar och klipper af det en vacker dag.»

»För Guds skull! En så'n vandal ä n väl inte heller?»

»Hvad ska jag ta mig till då?»

Hon sträckte ut de korslagda små fötterna ännu litet mera och lade hufvudet tillbaka mot ryggstödet, så att det luftiga hårburret på alla sidor sköt fram om ansiktet.

»Jo, jag vet.»

»Nå, så säg då!»

»Jag ger mig i perukmakarlära.»

Ett klingande skratt blef svaret.

»Och se'n . . .?»

»Se'n kan jag hjälpa er.»

»Hvar dag?»

»Ja. En gång om dagen. Två gånger om dagen. När ni vill. Efter behag. — Ska jag?»

Utan att lyfta på hufvudet, vände hon det åt sidan.

»Det är ju alltid bra att kunna ett yrke.»

»Således ska jag?»

Hon vände på hufvudet igen, nu åt andra hållet.

»Har ni verkligen kallelsen . . .?»

Han böjde sig fram öfver bordet, men just som han skulle svara, stod jungfrun i dörren och anmälde ett besök.

Strax därefter kom den främmande in.

Det var en liten spenslig flicka om sju-ton år med ett par troskyldiga grå ögon, en frisk barnamun, cendréfärgadt, ofriseradt hår och äfven i öfrigt ganska fri från konstgrepp i sin toalett. Den enkla klädningen var af mörkt ylle, och kappans tämligen snäfva ärmar förrådde, att den inte var köpt i år.

Någon presentation behöfde inte komma i fråga. Häradshöfding Öhrstedt kände lilla Olga Strand, fröken Gärtruds kusin, förut. Han hade träffat henne här i huset ett par gånger, och dessutom var han på sätt och vis kamrat med hennes far. De voro anställda vid samma ämbetsverk med ungefär samma underordnade ställning, ty Strand, ehuru gammal i tjänsten, hade aldrig ägt den erforderliga energien att arbeta sig upp.

Olga kom också för att tacka för bjudningen i nästa vecka, men tillika för att prata om, hur man haft det under juldagarne.

Hedvig bjöd henne att sitta ned vid det lilla svarta bordet och talade genast om, hur hon, hennes föräldrar och hennes syskon tillbringat helgen, hvilka främmande de haft, hvad de gjort, och hvad de tänkte göra under de närmaste dagarne. Därefter frågade hon, hvad de haft för sig hemma hos Olga.

Den unga flickan började sin redogörelse, men hon hann inte säga mer än ett par ord, förrän Hedvig kom in i en annan tankegång och började tala om sina julklappar.

Hon hade fått en oändlighet med presenter. Än sprang hon upp efter någonting att visa.

Än drog hon Olga med

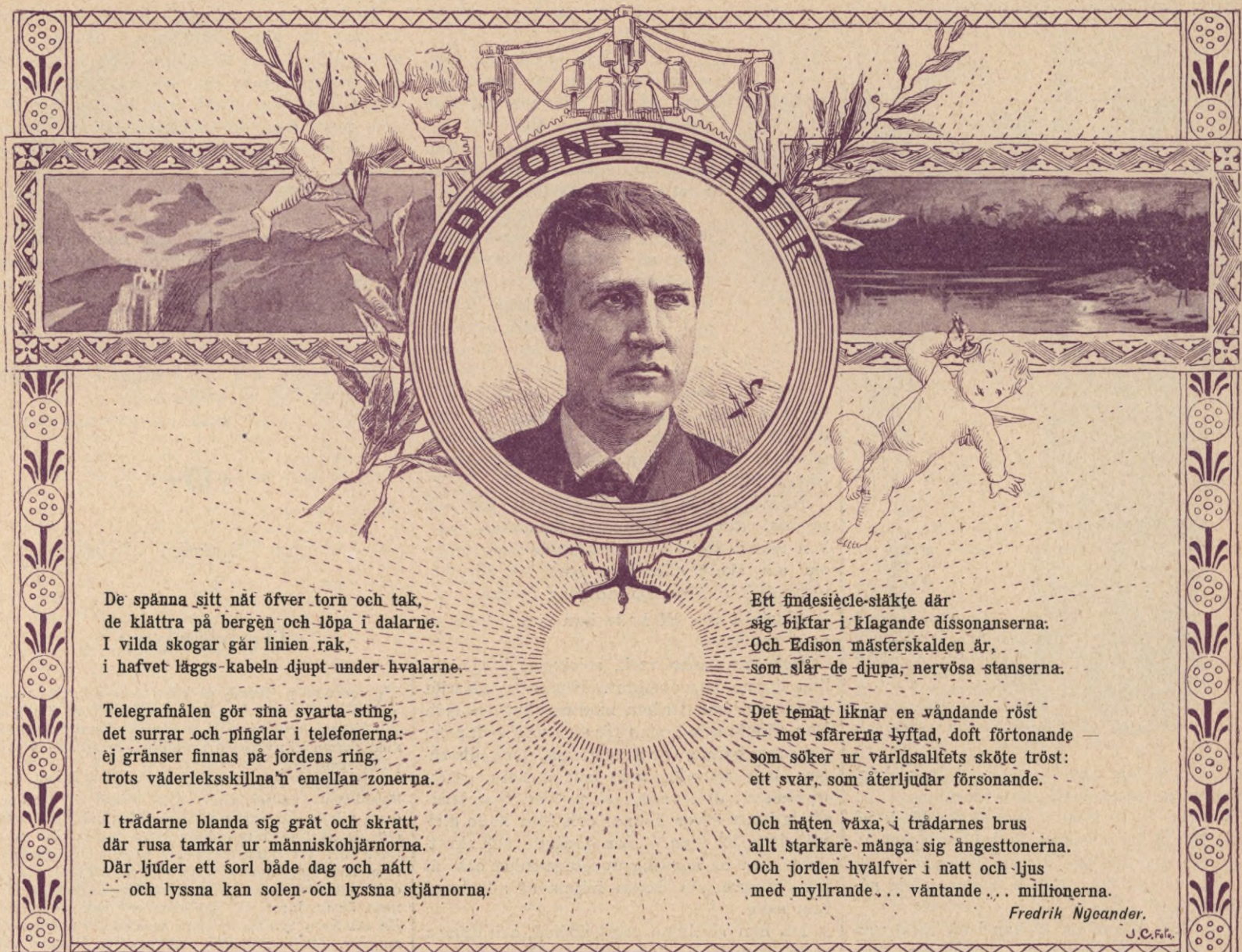
sig bort till någonting, som inte kunde flyttas. Det var bara präktiga saker, den ena vackrare än den andra, och hon tröttnade inte att förklara deras förtjänster framför andra föremål af samma slag.

Olga gaf till utrop på utrop af förtjusning. Hon hade aldrig sett så mycket vackra saker på en gång, och road af expositionen, instämde hon i loforden på det mest barnsligt glädtiga och uppriktiga sätt.

»Nå hvad har du fått» — frågade Hedvig slutligen.

Det hade varit oartigt att inte göra den frågan.

»Ja, jag har fått trefliga saker, jag med,» svarade kusinen, under det hela hennes ansikte lystes upp af belåtanhet. »Fastän inte så mycket som det här. Men en sak . . .»

(Illustratör: Jenny Nyström.)

»Och ser du här!» sade Hedvig afbrytande.

Det var endast med ena örat, som hon lyssnat till Olga, och nu kom hon plötsligt i håg, att hon ännu inte visat sin guldring med de två stora topaserna, som hon bar på lillfingret. Och så blef det profning och föredrag igen.

Men Olgas beundran var icke längre fullt så liflig som förut, och hon vände ringen mellan sina fingrar med en förströdd min.

»Det var rysligt, hvad du fått mycket,» sade hon. »I fjol fick vi också en hel mängd. Och det ä nog roligt att få så många paketer. Men i år tyckte pappa och mamma, att det var bättre, att vi fick litet mindre saker, och i stället sådana som det var mera värde i.»

»Ja, inte är det någon glädje att få skräp inte. Då vill jag hellre vara utan,» sade Hedvig och fortsatte sin förklaring öfver stenarnas utsökta egenskaper. De voro slipade på ett särskildt sätt, som gjorde dem kostbarare, än de annars skulle ha varit, och man kunde få leta igenom alla stadens juvelerarebutiker, utan att lyckas uppspåra några dylika.

Häradshöfding Öhrstedt satt och log för sig själf. Han hade följt med den fruktlösa kamp, som Olga kämpat för att också

få ett ord med i laget om sin egen person och det lilla hon hade att skryta med och inte alldeles låta begrafva sig under den vagnslast presenter och hyllningsgärder, som Hedvig så triumferande körde fram med. Det var nu andra eller tredje gången hon försökte vinna gehör för att berätta om den där julklappen, som hon tycktes vara så stolt och förtjust öfver. Men det ville inte lyckas. Hon fick inte fram en half mening. Hennes frade kusin var allt för upptagen af sig och sitt för att kunna ha något intresse öfver åt en annan.

Han funderade på, om han inte borde göra den stackars flickan den tjänsten att direkt fråga efter den där undanskuffade presenten. Men dels var han rädd, att det skulle låta ogrannlaga, och dels lade verkligen Hedvig så beslag på deras uppmärksamhet, att det icke var lätt att föra konversationen åt annat håll.

»Ja, nu har jag visst talat om alltihop,» sade husets unga värdinna. Men så knäppte hon med fingrarna. Det var en sak till, som hon så när hade glömt. Hon hade också fått en stor björnskinnskrage. Muff hade hon förut.

»Nej,» utbrast Olga med nyväckt liflighet, som till och med var så stark, att hon rodnade. »Ä det riktigt björnskinns?»

»Naturligtvis. Annars skulle jag då ej vilja ha den.»

»Får jag se på den!»

Hedvig, som aldrig var olivfad för att visa någonting, gick ut i tamburen och kom in igen, klädd i den väldiga pälskragen, hvari hennes lilla hufvud nästan försvann.

Kusinen skyndade fram och undersökte den, strök den utmed håren, skilde dem åt, slätade till dem igen och betraktade skinnet från sidan för att noga kunna iakttaga färgskiftningen.

»Nej, vet du, Hedvig,» sade hon allvarligt, nästan högtidligt, »det är inte riktigt björnskinns.»

»Jo, det kan du vara lugn för.»

»Ne-nej. Björnskinns är mycket mörkare.»

Kragens ägarinna brast ut i ett högt skratt.

»Kära Olga,» sade hon halft leende, halft högdraget, »du har visst aldrig sett äkta björn.»

»Jo, det har jag.» Olga blef allt rödare och rödare. »Jag har själf fått en björnskinns muff till julklapp.»

»Har du den med dig?»

»Ja.»

Hon gick bort till en stol, där hon vid inträdet lagt ifrån sig den omnämnda handskyddaren och bar fram den i dagern. Det

var en nästan svart, tämligen långhårig, sidenfodrad muff med nytt utseende.

Hedvig hade knappt kastat en blick på den, förrän hon smålog helt öfverlägset.

»Tror du, det där ä äkta björn?»

»Ja, det är det. Pappa köper aldrig något skräp.»

Den lilla spensliga flickan hade rätat upp sig. Hennes kinder och ögon glödde. Hon trodde fullt och fast, att ingenting underhålligt kunde komma från hennes fars hand, och hon var beredd att försvara hans och sitt eget anseende till det yttersta. Hon såg ut som en liten valkyria.

Men Hedvig höll upp muffen mot sin yfviga krage och gick fram till Öhrstedt.

»Kan ni säga, hvilket som ä äkta, och hvilket som ä oäkta björnskin?»

Den tillsatte domaren betraktade de stridande parterna.

Den ena stod där lugn och segerviss, endast väntande på bekräftelsen af sin ut-sago. Den andra stod där lika säker på sin sak, men inte så lugn. Hennes upp-rörda ansikte talade om, att det var tusen gånger viktigare för henne att få rätt. Det gällde ju att häfda betydelsen af hennes enda, stora julpresent, hennes stolthet, hennes julglädje, den enda elegans, som förgyllde upp hennes enkla toalett och höjde henne en smula öfver hvardagslifvets tarflighet. Och så gällde det ju att få konstateradt, det hennes far, till hvilken hon satte ett sådant blindt förtroende, var en man med omdöme och fin smak och inte »en person hvilken som helst», som kunde ned-låta sig till att köpa »skräp».

Han smålog och började granska de båda omtvistade tingestarna.

»Om det här är äkta björnskin», sade han och tog i kragribben, »det kan jag inte riktigt säga...»

»Ah...!»

Hedvig svängde sig helt om med en harm och ett förakt, som voro för stora att uttryckas i ord.

»Ja, det kan ju hända,» fortsatte han, utan att låta imponera på sig, »det vill jag inte precis förneka. Men att det här ä' ett äkta skinn,» han snurrade muffen rundt omkring, »det ä jag då alldeles säker på.»

Det lyste till i de klara, grå ögonen, som nyss betraktat honom så oroligt. Flickebarnet tycktes växa, breda ut sig, stå stadigt på sina bägge fötter, och ett glädjeskimmer strålade ut öfver hela hennes lilla gestalt.

»Ser du det,» sade hon till Hedvig, i det hon stack händerna i muffen och vände sig emot henne. »När pappa köper någonting, så vill han alltid ha det som ä riktigt bra.»

Hedvigs enda svar var ett nytt, kort och retsamt skratt. Men det förmådde hvarken rubba Hedvigs nybefästade höga tanke om sin skatt eller jaga bort det förnöjda leendet från härads-höfdingens läppar.

Aldrig i sitt lif hade han ljugit med så godt samvete.

Det var hans verk, solskenet i det där lilla öppna barnansiktet. Han satt och njöt af att se, hur fri hon med ens hade blifvit. Den förstämning, som för en stund sedan legat öfver henne, var försvunnen. Den lilla seger, hon vunnit, hade befriat henne från trycket af den vagnslast troféer, som Hedvig stjälpit öfver henne, och hon hade blifvit sig själf igen. Hon pratade och skratade med en naturlig uppsluppenhet och lät inte längre sin kusin klippa af allt hvad hon sade.

Då hon slutligen tagit afsked, och dörren slöts efter henne, föreföll det Öhrstedt, som om luften i rummet plötsligt blifvit instängd och kvaf.

Sedan Hedvig tröttnat att pika honom för hans ringa kännedom om pälsverk, satte hon sig åter till rätta i sin bekväma stol, sträckte ut sina korslagda fötter, lade sitt krusiga hufvud tillbaka mot den förgyllda karmen och kastade åt honom en tvåtydig fras som inbjudning till fortsättandet af deras afbrutna flirtation. Men han lyckades icke komma i stämning igen. Allt det pikanta hos den unga eleganta damen framför honom och den koketta lyxen omkring henne hade fläktats bort af den friska luftström, som kommit in i rummet på samma gång som den naiva lilla flickan med det falska björnskinnet och de troskyldiga ögonen, och som försvunnit med henne, då hon gick.

Hvart han vände sin blick föll den på någon af de nyss exponerade presenterna, och de irriterade honom. Det tycktes honom, som om de och allt annat rundt omkring endast var till såsom infattning åt henne, den lilla vackra, krushåriga juvelen med de glänsande belåtenhetsfläckarna på de fylliga kinderna. Allt, som kom henne nära, arrangerades genast att bilda effekt mot henne.

Så slog honom hastigt en tanke. Hvarför satt hon här och lockade honom att lägga en hyllningsgård af artigheter och halfförälskadt smicker vid sina fötter?

Var inte det också bara för infattningens skull, för att låta juvelen briljera så mycket präktigare?

Hedvig kunde alls inte förstå, hvad som kommit åt härads-höfdingen. Hvilka ansträngningar hon än gjorde, ville inte deras konversation flyta in i samma lätta, angenäma ton som förut, och han begick till och med den ogrannlagenheten att inom loppet af fem minuter två gånger se på klockan.

»Era föräldrar dröja väl länge,» sade han.

Han berättade, att han hade ännu en visit att göra innan middagen och bad om ursäkt, att han inte kunde vänta ut de promenerande.

Men Hedvig stod häpen och stirrade mot dörren, sedan han gått.

Hon kunde alls inte begripa, hvarför han i en hast fått så brådtom.

(Illustrator: David Ljungdahl.)

Öva Vigström (Ave)

Guldfeber.

Augustisolen gassade på köksfönstren, hvilka vette åt söder, och från bakugnen samt en tämligen stor järnspis utströmmade en intensiv hetta, bemängd med doften af nybakadt hvetebröd, brynt socker och pommeransskal.

Innanför köket ligger ett rum, som förr var lägenhetens matsal, men nu är inredd till sofrum; dock vittnar ett därvarande matbord och skänk om, att lägenhetens innehafvare äfven intaga sina måltider här. Åt gatan finnas två rum, hvaraf det ena, som har egen ingång i porten, är uthyrdt till en ogift skollärare; det andra, som förr utgjort ett för-mak, är nu inreddt till brödbod, med disk och hyllor. En tämligen rymlig förstuga med ett par garderobers antyder, att denna lilla bottenvåning, belägen vid en sidogata, aldrig varit ämnad till annat än en rent privat bostad för någon familj med måttliga tillgångar och anspråk.

Så snart bodklockan denna heta högsommardag höres pingla, nästan springer fru Dellings från köket genom mat- och sofrummet ut i boden, expedierar kunderna med nervös brådska, men med en min så vänlig, att den stundom förleder pratsamma pigor till att göra anmärkingar om vädret eller lämna omotiverade upplysningar om orsaken till, att »frun» just i dag vill ha den brödsorten och ingen annan. Dylika upplysningar besvaras dock alltid blott med en liten nick; fru Dellings tankar äro ute vid bak-ugn och spis; så fort kunden är utom dörren, springer hon tillbaka till köket. Det är som om man såge en skottspole hafva tagit mänsklig gestalt.

Då hon i sina mjuka skor för sjunde eller åttonde gången under en halftimme ilar förbi den ena liggsoffan, reser sig en där liggande sjukling på armbågen.

»Detta är icke att uthärda, Ella!»

Fru Dellings stannar tvärt. »Plågas du så svårt, Marie?»

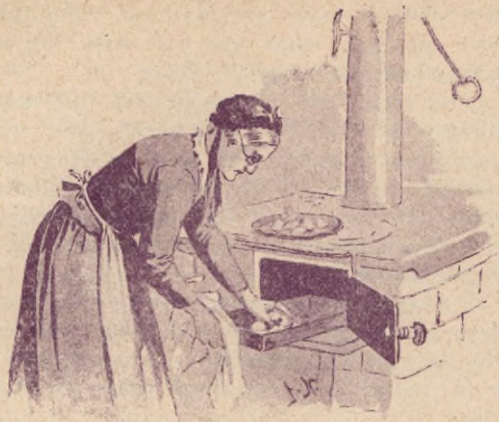
»Ja, vid att se dig föra ett sådant lif. Jag kan knappt förlåta min bror, så död han är, och ert enda barn tycks likna honom i själfviskhet.»

Fru Dellings svägerska talade för möbler och väggar; dörren emellan rummet och köket blef stängd med ett litet eftertryck, som då man sätter punkt för en mening, hvilken hotat blifva för lång.

Fru Dellings drog ut sina brötplåtar ur ugnen, men oakadt den utströmmande hettan var hon nu blek som en dödssjuk människa och hon satte sig tungt ned på en köksstol, medan hon sorterade det heta småbrödet.

»Jag står nog icke heller länge ut,» mumlade hon och tillade, i det hon hastigt reste sig upp: »Numera ligger det en viss tröst i denna tanke.»

Hon gick bort till ugnen, provade dess värme och sköt så in nya plåtar, fullsatta med tebröd. Åter pinglade klockan, och hon skyndade in i boden.

»Ah, doktor Kjällson! Så snällt! Men Marie har ej velat, att jag skulle skicka bud, hon...»

»Tror naturligtvis, att det är bara en förkylning, fast hon är ju i själfva verket en dödsdömd.» De talade sakta och dämpadt; men plötsligt höjde doktorn rösten: »Jag kommer med en intressant bok åt Marie och dig!» och i det han själf öppnade dörren till soffrummet: »Hvad, Marie! Är det den rika tillgången på frukt och bakelser, som...»

Fru Delling måste åter ut till sina plåtar.

»Hur står det till, Marie? Hvad, skall en tapper kvinna ta till lipen af...»

»Harm och sorg, ja!» hwickade hon feberaktigt.

»Tycker du, att detta är ett trällif, passande för en dam som Ella? Hon med sina rent konstnärliga anlag, sitt lifliga intresse för allt hvad som rör sig i tiden? Jag flyttade till henne i fjol höst i hopp att genom mitt arbete i någon mån kunna gälda vår familjs skuld till henne, och så har hon i mig fått en ny börda nu vid sina sextio år! — Och så därtill en sådan dotter!»

»Tyst, klockan!»

Åter sköt fru Delling genom rummet, sände den sjuka ett vänligt leende, expederade ett par kunder och för åter förbi doktors stol. »Sista plåtarne, sedan får Marie mera fred,» anmärkte hon ursäktande, i det hon stängde dörren emellan rummet och köket.

»Hvad är det med Paula? Hon har det ju fortfarande bra därute i Amerika?»

»Åh, alldeles utmärkt! Förtjänar dollar som gräs på sitt »gymnastiska institut», som hon kallar det. I hvarje bref får modern en detaljerad beskrifning på alla de härligheter, dottern råder öfver. Men, du, jag har tagit mig den friheten att titta i alla de brefappar, som Ella fått från min ärade brorsdotter, och i dem finnes icke ett ord, icke en fråga, som tyder på, att Paula tänker på, hur modern själf månde hafva det.»

»Ella skriver då aldrig, att hon trålar hårdt för sin utkomst på gamla dagar?»

»Aldrig. Jag antager, att detta sker af berättigad motvilja för, att den amerikaniserade Paula skulle på något mindre grannliga sätt ringa och klinga med sina slantar.»

»Är du icke nu för bitter mot flickan, Marie?»

»Döm själf! I förmiddags fick Ella den vanliga biljetten från henne. Paula skriver regelbundet sex gånger om året — men till det vanliga uppräknandet af alla de rikedomens förmåner, som hon åtnjuter, var nu tillfogadt följande slutsats, »Jag stötte händelsevis på Gustaf Berg med hustru; just som de anlände med en flock andra emigranter: det var roligt att af dem få höra, att lilla mamma blifvit så företagsam, att hon satt i gång ett hembageri, och att faster Marie är kompanjon i affären, som nog är mycket mera inbjudande än att hålla skola för a-b-edarier, förstås om bageriet skötes tidsenligt.» Det är ju bra omtänksamt af Paula, hva?»

Fru Delling kom nu in från köket och satte sig ned hos den sjuka. »Fortfar denna hetta, börjas icke skolorna förrän senare, och Berglund kommer då fortfarande att vara borta, så att...»

»Att du lämnar rummet åt mig och säger upp honom, förstås,» afbröt Marie häftigt. »Du skall väl slutligen bli skurmadam för att kunna underhålla salig Dellings syster!»

»Nu är jag för trött efter baket till att orka gräla på dig. Hvad är det för en bok?»

Hon böjde sig framåt för att se på boken, som doktorn ännu höll i handen, och han såg skarpt in i barndomsvännens ansikte, där det forna, modiga leendet denna stund lämnat rum för ett drag af resignation, som gränsade till fullkomlig hopplöshet.

»Har Paula skrivit nyligen?»

»Jag får alltid bref från henne på bestämda dagar.» Fru Delling drog sig hastigt tillbaka i skuggan, då hon svarade doktorn, och så tillade

hon med en viss hast: »Hon har det fortfarande mycket bra.»

Den sjuka rörde häftigt på sig, men åter klingade bodklockan och förhindrade Marie från att göra sitt inlägg i frågan. Fru Delling reste sig med en omedveten suck af lättnad; doktorn sade något om Mariens snara tillfrisknande och tog afsked. Men ensam vorden ute i boden skakades fru Dellings fina gestalt af häftigt, men undertryckt gråt; hopplösheten började segra efter ett trettioårigt lif af försaker, arbete, släp och dagliga bekymmer.

* * *

I sitt stora luftiga mattbelagda samtalsrum satt Paula Delling i en bekväm gungstol och lät servera sig te af en fint klädd ung flicka, ett af hennes biträden i institutet.

»Dagskassan var icke öfven i går,» anmärkte Paula. »Om jag nu skulle sälja affären åt miss Wilson, så... Men jag stannar allt själf på valplatsen ännu en tid,» tillade hon, vändande blicken bort mot ett konstnärligt arbetadt skåp, som om det egentligen varit till detta hon ställt sina ord. Den tjänande flickan tycktes också ha uppfattat saken så, ty hon gjorde icke min af att ha hört Paulas anmärkning, fastän hon såg på föreståndarinnan, under det hon bjöd henne af tekakan.

Det var ett intelligent ansikte, som där undergick den unga flickans pröfvande blickar. Stora, öppet blickande ögon under kraftigt tecknade bryn, hvilka dock fått vana att sammandraga sig på ett hotande sätt, och blicken fick då ett hårdt uttryck. Ansiktsdragen voro fina och mycket rörliga, men hur växlande uttrycken däri kunde vara, så väckte dock hela utseendet föreställning om, att någonting i denna trettioåriga kvinnas själ stelnat af köld.

Den tjånande flickan bar ut tescerisen; hon var svenska, och utom det att hon hade vissa bestyr vid själfva institutet, beklädde hon äfven den från hemlandet omplanterade platsen »att gå frun tillhanda». Om ett ögonblick kom hon tillbaka.

»Posten, miss Delling!» Hon framräckte några bref och tidningar.

»Mina svenska tidningar.» Med en liten gäspning lade Paula tidningspacken bredvid sig på ett lågt bord samt började syna det ena brefvet, hvilket bar svensk poststämpel.

»Trodde mig vara befriad från alla väninneapolis numera, men det här är väl ändå någon fjolla, som vill komma hit och suga sig fast vid mig. — Ja, naturligtvis, dagteckningen från mitt kråkvinkel till födelsestad ser jag! Kan mamma manne ännu vara så barnslig, att hon tussar någon af mina forna skolkamrater på mig.»

Paula kände det obehagligt att fullständigt upveckla det nu brutna brefvet, utan stod blott och betraktade ortnamnet med en viss fiendlighet.

Men hastigt spratt hon till, vände om pappersbladet. »Doktor Kjällson, hvad är då detta?» Och hon började läsa, men nu med ett spändt ansiktsuttryck: »Kära Paula!

Har du glömt sagan om den unga flickan, som satt i bergakungens sal och spann guld, tills alla de, som hon en gång hällit kära, voro döda, döda i armod, och hon själf vardt gammal, grå och förtorkad till själ och kropp? Har du manne någonsin under dessa år, då du samlat guld, frågat din mor, om hon har så tillräckligt af lifvets goda, att hon icke nu, på sin ålderdom, behöfver tråla för sitt uppehälle? Eller har du kanske, af oförstånd, sändt henne understöd i sådan form, att hon med skäl känt sig särad och tillbakavisat allmosan. Jag frågar med en gammal väns rättighet att af dig, barnet, få veta den verkliga orsaken, hvarför din mor fornligen hetsas till döds under ett för henne fullständigt olämpligt arbete. Hon skulle icke tillåta mig att göra en enda fråga i detta ämne; spörjer jag efter ditt befinnande, får jag alltid samma svar: »Paula har det mycket bra, skriver hon».

Din faster — jag menar Maria, som slitit ut sig i en så kallad husmamsells gärning, — ligger nu sjuk hos din mor, ditt forna rum uthyses; ingen piga, utan får fru Delling ensam sköta hushållet, bakugnen och brödförsäljningen, denna senare i erf forna förmak, som nu är förvandladt till brödbod.

Undrar just, om du gjort dig underrättad om några af dessa detaljer?

Med en viss nyfikenhet afvaktar jag nu följerna af detta mitt bref. Skall det bli en uppberelse af den amerikaniserade miss Paula Delling, som förmenar sig med en handfull dollar kunna läka såren i en halföglömd moders hjärta och genom ett dylikt försök än ytterligare bidra till, att denna finkänsliga själ hellre jäktar sig till döds, än hon skulle taga emot tillfälligtvis sända allmosor från sin dotter, eller skall den forna svenska flickan, som jag så väl kände, åter tråda ut ur bergtrollnets håla? Hur som helst, skall miss Paula Delling komma i håg, att det icke är något af hennes mors

ord, som gifvit mig anledning till att skriva dessa rader; du torde därför vara god rätta ditt handlingssätt endast och allenast efter ditt eget samvete och kärlek, som det heter i gamla katekesen.

Din gamle vän och s. k. farbror.

Arvid Kjällson.»

En obändig vrede uppsteg i Paulas sinne under läsningen af detta bref. Hur understod sig en gammal småstadsdoktor till att klandra henne! Henne som genom sin egen energi och stora duglighet samlat sig en förmögenhet och tillkämpat sig ett anseend namn härute i det stora landet!

Tanken på moderns föga inbringande släp och slit under hela Paulas lifstid kväfdes af den vrede, som uppstår då en gränslös egenkärlek blifver särad af sanningens skarpslipade svärd. — Hon skulle svara herr doktorn! Ja, han skulle sannerligen få lära känna institutsföreståndarinnan miss Paula Delling tankar om opåkallade moralpredikanter!

Med hotfullt rynkade ögonbryn och sammanpressade läppar slätade hon ut brefvet och började läsa det på nytt. Men liksom då en flod, som vid islossningen öfversvämmat sina stränder, sjunker tillbaka och låter den begrafna växtligheten åter uppstå ur vattenbrynet, så uppök nu plötsligt barndomshemmet för Paulas inre syn.

Hur hade icke modern sträfvat just i detta samma hem, som doktorn nu beskref? Paula mindes blott sin far, som man minnes en drömbild; främmande människor hade stundom antydtt, att familjen ägt förmögenhet; modern hade aldrig nämnt något om det förflutna, utan endast haft till mål att hålla sig och dottern uppe bland de bildade klasser, hvilka modern otvivelaktigt tillhörde. Och nu var det trefliga förmaket, där en liten krets fint bildade människor stundom plägade samlas för att höra modern föreläsa ur någon ny bok eller ock för att med henne utbyta tankar och åsikter om dagens frågor, nu var detta rum en ofreflig bod och modern själf blifven en vanlig arbeterska, nedtryckt af släp och slit för sin utkomst.

Det skar så underligt till i dotterns själ vid den bild, som fantasien nu skapade, skar så, som värsol och värvind skära i vinterns isbro, så att den kvider och vändes därvid.

»Herre, du himmelske fader, låt henne icke dö, icke dö förrän! — — —» var det kväfda utrop, som nu banade sig öfver läppar, hvilka icke på många år rört sig till bön, och med af ångest skälfvande lemmar gick Paula upp till sitt sofrum för att få vara allena. — — — — —

Samma dag afsände hon ett telegram till doktor Kjällson och med omgående post bref till honom och sin mor.

I detta senare skref hon: »Jag längtar så obeskripligt efter dig; har du en vrå åt mig i det gamla hemmet, hvilket jag icke mera vill lämna, då jag nu återkommer dit vid jultiden. Jag få ju stanna där hos dig, hos dig, mamma?»

»Ser du, doktor!» jublade fru Delling, visande på denna punkt i Paulas bref.

»Ja, sannerligen har hon icke blifvit befriad ur bergakungens våld; det var märkvärdigt,» svarade doktor Kjällson med en faldig min; »högst märkvärdigt.»

(Illustratör: Johan Nyström.)

Alfhild Agrell

TVÅ MÖDRAR

Det är så oändligt litet att berätta, men jag känner behov att berätta det ändå.

Det var en dag på Glion. Jag hade gjort en lång vandring uppåt bergen samt därifrån beundrat Genève'sjön, som låg täckt af dimma, hvilken i hvarje ögonblick lyftes upp af solstrålarne och så sänkte sig igen. Det var en bedårande lek, som höll mig kvar timme efter timme. Men nu var det tid att fara hem. Vi voro redan i september, och då faller skymningen hastigt på i dessa trakter. När jag kom till linbanan, hade vagnen just börjat sänka sig. Det var ingen annan råd än att vänta till nästa tur. Jag slog mig ned på en soffa och lät blicken halft tanklös följa det rörliga lifvet utanför hotell Bellevue's vackra fasad. Någon familj af vikt skulle göra uppbrött, det var tydligt. Portieren surrade fast tre koffertar, stora som små hus; en väl friserad kammarjungfru sprang med brådskanie steg mellan de olika byggnaderna; öfverkyparen, blek och fet, med penna bakom örat, höll med egna höga händer ett litet silfverbeslaget skrin af mörkt träslag, medan han med däst röst gaf några befallningar åt två af sina underlydande, hvilka skötte serveringen vid ett bord så stäldt i skuggan af verandans persienner, att jag ingenting kunde se af dem, som där hade sin plats. Några elegant klädda herrar och damer samlades i en grupp — antagligen för att säga ett sista farväl, och så kommo ett par små flickor i långa gröna kappor med yfviga kragar, ur hvilka deras rosiga ansikten, omgifna af ännu yfvigare mössor, stucko upp som ett par friska rädisor ur ett par oformliga kålhufvuden. De kände sig tydligen mycket viktiga, buro i sina handskbeklädda händer hvar sin lilla väska och voro följda af en engelsk guvernant, som såg korrekt och själstorr ut.

Ett tungt flåsande ljud hördes. Det var vagnen, som arbetade sig upp för höjden. Stolar skötos hastigt undan, och så visade sig i verandaöppningen en herre och en dam — tydligen de afresande.

Man såg genast, att de voro fransmän. Han var nästan typisk med sin långa öfverkropp, sin korrekta hållning, sin korrekta toalett, sina waxade mustascher, sin gula hy och sina insjunkna, utbrunna ögon.

Och hon?

Man har så länge hört talas om den franska gracen, att den blifvit en fait accompli, som man inte längre diskuterar. — Och medgifvas måste, att en fransyska kan göra vissa saker på ett oefterhärmligt sätt — som till exempel en entré i en salong — eller en sorti — eller bära en klädning, som inte har något lif — eller passera en smutsig gata klädd i släp — eller »fair voir» — som madame gjorde nu. I forna tider gällde att lyfta upp sin klädning så, att man visade så litet som möjligt — nu tvärt om.

Lugnt — och, ja ordet må sägas, oblygt, som endast en fransysk modedam, hvilken vet sig följa modets sista lag kan tillåta sig, höll hon handen fylld med frasande tyg, lyft ända upp till höften. Man såg en blodröd sidenkjöl; under den en guldgul dito, garnerad med spetsar; man såg en svart silkesstrumpa och ett förtjusande strumpeband broderadt i rose och guld — ja, var man mycket indiskret kunde man också öfver strumpebandet ana en silkestrikå i guldfärg. Ofvanpå all denna regnbågslyx af siden en resdräkt af groft tyg, en med flit nedskrynklad direktorshalsduk, en kappa med vidunderliga kragar, höga handskar, en hatt i form af en skomakar-skärm och i handen en käpp med rund silfverknapp. Det var med ett ord ytterst »chic» alltigenom.

Hon gick med små trippande steg och utstötte oupphörliga små utrop af förtjusning öfver hennes vänners »uppoffring» att komma och se dem ännu en gång.

Monsieur lyfte hatten två tum rakt upp öfver hufvudet för damerna och tryckte lätt herrarnes händer; de små flickorna, som voro yra af förtjusning öfver att få resa och endast med största möda af guvernanten kunde hållas inom »det passandes» gränser, gingo ur famn och i famn samt blefvo kyssta — och så ställde den moderna flocken sina steg mot linbanan, dit äfven jag och ännu några andra obskuriteter sedermera också vägade oss.

I sista ögonblicket kom kammarjungfrun pudrad och med skönhetsflor, bärande en dyrbar päls, klädd med violetterödt siden. Pålässningen af sakerna började, och monsieur köpte biljetter. Det

var roligt se honom ge ut sina pengar. Det skedde med en viss lugn värdighet, som om han vetat vid sig själf, att nu fyllde han sin uppgift i lifvet.

Allt mera folk samlades. Det blef snart trångt på den lilla perrongen. Just som den första signalen ljud, kom en korgvagn stadigt skjuten af en bredhöftad milanesiska, att döma efter den stora strålförmiga silfverkammen, som fasthöll hennes klädande spetslöja.

I vagnen, rakt utsträckt på de hvita kudarne och tydligen utan förmåga att resa sig, låg en omkring sex års gosse, klädd i en vacker, rikt broderad dräkt af hvitt ylle.

Det var ett underbart vackert barn, men så blekt. Det svarta håret låg i täta lockar öfver pannan, och de mörka ögonen hade ett brådmoget uttryck. De fina blekröda läpparna darrade, som om han endast med möda hållit gråten tillbaka.

Utan att akta på folket, sköt sköterskan vagnen så tätt intill de afresande, som det var möjligt. »Monsieur Ernst har kommit för att säga mademoiselle Augustine och mademoiselle Hortence adjö,» sade hon högt.

De små grönlädda flickorna sprungo ge-

nast fram och gäfvon honom en hastig kyss på kinden.

Med möda öppnade den lille sjuklingen en ask af kinesiskt trä, som han hittills hållit hårdt mellan sina afmagrade händer, och tog fram en hund och en häst af chokolad, rikt selade och utstyrda med silfvertråd och band.

»Se här,» sade han matt och gaf de båda föremålen åt den yngsta af flickorna. »Jag tycker så mycket om dem — mamma har klädt dem, du får ge Augustine en — om du vill — men jag ville ge båda åt dig.»

»Tacka vackert, Hortence,» sade madame. »Så snällt af min lilla vän att komma och säga adjö. Mademoiselle!»

Det sista ordet kom guvernanten att rodna, och hon ryckte till som träffad af ett piskrapp. Hastigt förde hon de små flickorna till vagnen, ja, så hastigt, att de inte ens hunno ge sin lilla sjuke lekbror en afskedskyss.

Madame förde graciöst några rosor, som hon nyss emottagit, till sina läppar; monsieur höjde åter sin hatt två tum — och så började vagnen att sänka sig.

»Au revoir, au revoir!» ljöd det uppifrån, medan näsdukarna fladdrade. Madame bugade sig behagfullt och viftade tillbaka. Då hördes helt plötsligt en flämtande barnaröst blanda sig i afskedsropen.

»Mammi, mammi, hvar är Hortence? Mammi — jag — vill — att Hortence kysser mig — mammi — jag vill, att Hortence säger mig farväl!»

Lilla Hortence reste sig upp.

»Mademoiselle Hortence sitter still,» sade guvernanten stelt efter att likväl först ha kastat en vädjande blick på madame.

Men madame hade utmattad sjunkit tillbaka. Afskedstagandet hade varit för tröttsamt. Hon kastade inte ens en blick på den plats hon nyss förklarar sig komma att sakna i all sin tid — för öfrigt — den lille var ju inte »af värld».

Sköterskan hade skjutsat sin käre sjukling så långt ut på platformen, som det nästan var möjligt.

Den breda fasta gestalten stod där så verkande skarpt belyst af solskenet; det var omöjligt att inte se henne. Ur den lilla grönklädda kuren började en liten näsduk att fladdra, ojämnt och förtvifladt som en sårad måses vinge, men ingen vänlig hand besvarade signalen. Sköterskan skakade sin knutna hand efter den sig allt mera sänkande vagnen på ett sätt, som tydligare än ord bevisade hennes italienska blod. Men tyst, vänta! Kanske ändå!

Bredvid mig satt en kvinna, inte längre i sin första ungdom, klädd i en enkel röd kappa, på hvilken den ljusa hårknuten glindrade som guld. Hastigt kastade hon sig ned på golvet, hukade i hop sig och började att med sin näsduk härma ett barns ojämma, ryckiga hviftningar, medan tårarna strömmade ned för de mjuka ännu rundade kinderna. Sköterskan vinkade ifrigt, med sitt stora förkläde, att hon hade förstått, sköt vagnen ännu litet längre ut och höll den sedan stadigt lutad mot sitt knä, så hennes älskling riktigt skulle få se, att hans hälsning besvarades till sist.

Ah, så brådtom den lilla måsvingen nu fick! Den fladdrade så raskt, som om den fått hälsa och krafter med ens.

»Madame,» sade jag sakta och lutade

Frithiof Holmgren

Barndomsminnena.

När med brådskande fjät
Jag gick vilse bland snären och grät?!
Och hur lycklig till sist jag kom hem
till mor,
Fastän jackan i trasor var sliten!

Om jag hör dem, de rösterna alla
Ifrån barndomens dar,
Dessa jollrande små
Med ett språk, som ej andra förstå?!
Ack! på minnenas träd sitta knoppar
kvar,
Långt se'n bladen och blommorna falla.

Hur de snärja sig fast dessa minnen!
Och när allt kommer kring
Ge de lifvet sin färg,
Och så trotsa de tiden som berg.
Dessa brokiga bilder af ingenting,
Hur de gömmas af trofasta sinnen!
Och när lifvet i mödor förrinner,
De ledsaga min färd
Som af blommor en rad
Mellan slokande, vissnade blad.
Och de skynta ibland från sin gömda
värld
Som en stjärna bland skyarne brinner.

(Illustratör: Jenny Nyström.)

Om jag minnes, hur stjärnorna lysa,
När december är kall
I min födelsestrakt!

Om jag minnes den trakten, när rim-
frosten lagt
Sina skimrande nät öfver björk och tall,
Och när kärren och sjöarne frysa?!

Om jag minnes en rödmålad stuga,
Som vid sjöstranden låg,
Där jag lekte som barn —
Gräfdes dammar och byggde mig kvarn?!
Om jag minnes det suset, när vind
och våg

Kommo vassen vid stranden att buga?!
Om jag minnes, hur själf jag var liten,
Men hur skogen var stor,

mig ned öfver den knäböjande gestalten vid mina fötter, »ni är mor!»

Hon skakade sakta på hufvudet, och de litet trötta läpparna darrade smärtsamt till — det var hennes enda svar.

Vagnen sänkte sig alltmer.

Den robusta sköterskan började att förlora litet af sin fasta form, men ännu växlade näsduken och måsvingen lika outtröttligt signaler.

Så höjde sig dimman med ens — Glion liksom uppsögs af molnen — och strax därpå voro vi vid Territet.

Väntsalen fylldes af folk.

Madame, nu åter charmant, glömde inte för ett ögonblick att »fair voir», medan hon med sin silfverknappade käpp pekade ut de föremål, som skulle poletteras, och de hon önskade intagna i sin kupé. Monsieur

gaf åter ut sina pengar på samma oeffterhärmliga sätt som nyss, och barnen voro nu åter under full disciplin. Men Hortence hade gråtit, ty i djupet lågo chokoladhästen och chokoladhunden förolyckade — de fingo inte följa med — »de smutsade».

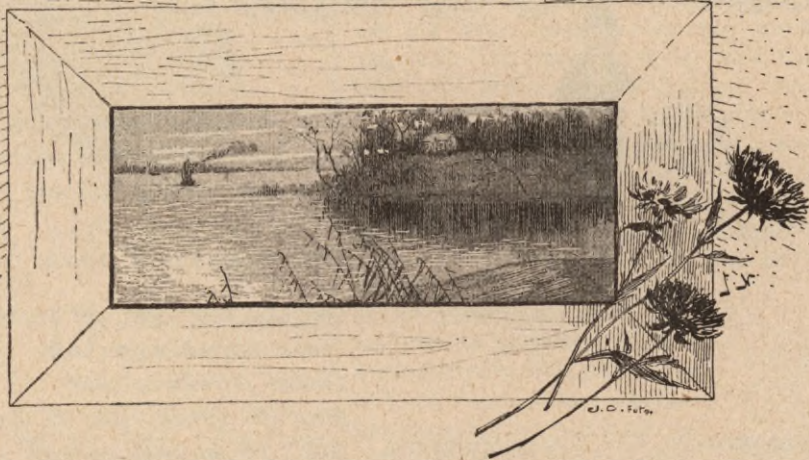
Bärare skyndade fram och åter; alla voro sysselsatta, alla hade brådtom. Det fanns bara en, som hade tid att så länge det var möjligt med blicken följa en smärt kvinnogestalt, som, tätt insvept i en röd kappa, med hastiga steg och nedböjdt hufvud skyndade framåt Chillon till. — Jag har aldrig återsett henne se'n dess, men det finns människor, som man aldrig glömmer.

(Illustratör: Jenny Nyström.)

Wilma Lindhé

HÖSTSOL

Sommaren hade varit så vacker och ljuflig, att lite hvar trott sig kunna bevara ett återsken däraf till täckmantel öfver vinterns barskhet; men så kom hösten med brutal häftighet, outtömliga regnfloder, storm, dimma, vattendränkta gator, tunga tankar och förstämning, och jagade med ett enda slag undan de kära minnena af sol, värme, milda vindar, blomsterdoft, grönska och sommarglädje.

Tullförvaltar Alms hade förhyrt en villa vid kusten för att kunna se barn och barnbarn församlade omkring sig ännu en gång, innan de minskade tillgångarna omöjliggjorde en sådan kärlekens lyx.

De båda nygifta sönerna — framstående, nyttiga medborgare — hade kommit med sina hustrur och de tre gifta dottrarna med sina barn. Hvilket brokigt, rörligt lif af unga, lyckliga människor och skrattande, gråtande, ostryga småttingar, som alla, med barndomens säkra instinkt, sökte hjälp, tröst, lekkamrater eller bönhörelse hos morföräldrarna, hvilkas svåraste uppgift de nog förstodo var att säga ett nej.

»Morfar! Morfar!» ropades det af käcka pojkar och framstormande flickungar. »Moffa! moffa!» ljudet från småttingar, som tultade fram på ostadiga ben, och för dem alla hade gråhårsmannen — själf muntrast i ringen — böjt den redan krökta ryggen och trötat de styfnade lemmarna.

Där ute vid hafvet hade också Agnes — den yngsta af dottrarna — stått brud en varm strålände augustidag, då hafvet låg spegelblankt och hela villan tedde sig som ett rosentempel.

»Mormor» — fru Alm kallades aldrig annat numera, vare sig af man eller barn — hade då så när tagit skönhetspriset från bruden, de gifta dottrarna och sonhustrurna, så vacker hade hon varit med den vördnadsjudande hållningen och de varma strålände ögonen under det snöhvita håret.

Denna sommar var hon också liksom ung på nytt, rörlig, verksam, outtröttlig, räckande till för alla, ordnande allt och gjutande däröfver det skönhets skimmer, som uppfyllde hennes eget af kärlek och lycka genomandade väsen.

Skära, mörkröda och gulhvita rosor doftade ute på blomstergrupperna; men liksom de dolde sina taggar under det yppiga bladverket, så gömdes också under all denna glädje mer än en vemodsfull tanke. Det sista barnet lämnade nu hemmet för att som de öfriga bosätta sig på annan ort, och det gamla kära hemmet, där alla blifvit födda och uppfostrade, skulle utbytas mot ett mindre.

Två gamla, ensamma människor behöfde ju så litet, och nu när tullförvaltaren nödgats taga afsked i anseende till sin ålder, och måste lefva på pensionen ensamt, voro inskränknningar nödvändiga.

Barnens uppfostran — på hvilken intet sparats — hade tagit stora summor, liksom det genomförda beslutet att de i alla lifvets skiften skulle ha ett gladt och lyckligt föräldrahem att minnas. Några besparingar hade ej gjorts, och mer än en obetald räkning fanns kvar efter bröllophögtidigheterna.

Sommaren var slut och skilsmässan öfver. Visst hade man sagt hvarandra — med uppmuntrande ord och blickar — att det var långt ifrån omöjligt att samlas ännu en gång; men alla visste, att det ej skulle bli i det forna minnesrika hemmet, och de gamla tänkte inom sig, att deras tid ej var lång, och att på det sluttande planet framtidsberäkningar mindre än någonsin kunna göras.

Nu var det höst med mörker, dimma, rusk, ensamhet och uppröjande af hvarenda vrå i hemmet, där det åldriga paret bott allt sedan bröllopsaftonen.

Fru Alm gick omkring, lika verksam som under sommar dagarna, läggande hand vid allt och bestämmande — i samråd med mannen — hvad som skulle säljas »i brist på utrymme» eller behållas.

När möblerna stodo på sina bestämde platser, som de stått i årtionden, hade de i hennes ögon sett nya och felfria ut, men nu — när de hopats till försäljning — kunde hon ej undgå att märka rispor, brister eller obotliga skador, utförda af tidens tand eller ännu oftare af okunniga barnfingrar.

När det bästa var fråntaget, blef det egentligen endast skräp kvar, »som det var en lycka att bli af med», som hennes bekanta yttrade sig. Hon insåg, att de hade rätt — men minnena som hängde vid hvarenda sak och gjort dem till helgede relikier — de skulle ju också följa med i köpet!

Om hon kunnat bränna det alltsammans! Men att lämna dessa döda ting, som vuxit så in i hennes medvetande, att de blifvit liksom lefvande dagliga vittnesbörd till hennes arbete, hennes glädje eller sorg, åt främmande människor, för hvilka de ej voro annat än möbler och behagsting de fått för rampris — det grämde henne in i hjärtat.

Tullförvaltaren var ifrig att sälja för att få en del småskulder betäckta, och hon var en allt för klok och erfaren husmor för att ej innerst ge honom rätt, men under den ömsesidiga misstämningen kom det dock ofta till tvister om ett eller annat, han ville afyttra och hon behålla.

»Hvarför står det här gamla bordet undangömdt bakom dörren?» röt han till med ovanlig häftighet. »Ar det meningen att behålla det, kanske?»

»Barnen arbetade alltid vid det — flickorna först — och sedan — det var där gossarne började sitt lifsarbete.» Tårar kväfde hennes röst.

»Det är antik och betalar sig, och för den som

har råd att restaurera det blir det en praktmöbel — men kan du placera det i våra små rum eller afvara pengarna — så var så god!»

Utan ett ord till svar flyttade hon bordet bland de till försäljning ordnade sakerna.

Sommarglädjen, som förskönat henne, hade försvunnit med barn och barnbarn, och nu först såg han, hur gammal, utsläpad och trött hon såg ut.

»Ja, roligt är det inte, men ingen olycka heller,» sade han uppmuntrande och klappade henne på den skrynkliga kinden. »Du skall få se, hur trefligt vi ska' få det, vi två!»

Hon såg upp och försökte le mot honom, som så många gånger förut, men det gick inte, och dock visste hon, huru mycken uppmuntran han just nu behöfde och förebrådde sig att ej kunna gifva den.

Hur hon än, med kvinnohjärtats dåraktiga eller beundransvärda trofasthet, höll fast vid oväsentligheter, som genom vana och samlade minnen blifvit liksom själ af hennes själ, var hennes förlust ett intet emot hans.

Hon hade ännu sitt verksamhetsfält — om än i mindre skala — och skulle behålla det, så länge hälsa och krafter medgäfvos, då han däremot stod med sitt lifsarbete oåterkalleligt bakom sig.

Obruten till själ och kropp, pliktrogen, intresserad, först af alla på sin post och den siste att lämna den, skulle han kunnat stanna i tjänsten ännu några år; men han hade redan fått behålla den öfver den fastställda tiden, och bakom honom stodo yngre förmågor med önskan och rättighet att komma fram.

»Att lämna sitt arbete, som varit dagens första tanke och förnämsta mål — att veta sig vara uttjänt, onyttig, obehöflig — det är den tyngsta stund i lifvet och ungefär som att sätta sig ner och vänta på döden,» hade han sagt henne mer än en gång, och hon undrade ej öfver hans retlighet, på samma gång den gjorde henne dubbelt nedstämd.

»Men jag tror du är tokig,» sade han uppbrusande, »är det meningen att behålla den gamla spegeln också?»

Hon såg bönfällande på honom.

»Ja bevars, men någon annan plats för den än i köket vet jag sannerligen inte.»

»Jag tänkte...»

»Det ser ut, som om du into alls tänkte. Ha vi inte räknat ut, hvar allt skall stå, ända in i den minsta vrå, och så kommer du med nya påhitt. Vi måtte sannerligen få bo i ett möbelmagasin.»

Medan hon med darrande händer torkade dammet från spegelglaset, såg han en tår falla därpå.

»Men hvad är det då för märkvärdigt med den där gamla tingesten,» frågade han mildrad.

»Jag minns så väl, när du kom hem till föräldrarna med den — det var det första du köpte till vårt bo, och sedan...»

Han dröjde litet med svaret och önskade af hjärtat att fortast möjligt få lämna detta hem, dit han en gång dragit in säll som en gud.

»Nu skall du vara förståndig, Mina lilla, och inte hänga fast så där vid gamla minnen,» förmanade han. »Det är ändå inte annat än en gammal uttjänad möbel, och det bästa ha vi kvar — hvarandra.»

Hon log upp emot honom på sitt själfulla sätt, och när hon satte nummerlappen på spegeln och tänkte på, hur hon framför den satt brudkronan på sina dottrars hufvuden, dröjde leendet ännu på hennes läppar.

Nu fortskred sorterandet och numrerandet i Frid och öfverensstämmelse, tills tullförvaltaren hastigt böjde sig ned öfver en stor hög med hopsamladt skräp och med djupaste indignation frågade, om det verkliga kunde vara meningen att den vackra eldskärmen också skulle säljas?

»Vacker?!» sade fru Alm förvånad, »den har ju stått på vinden i många år.»

»Har den?» svarade han och synade den på alla håll. »Jag begriper inte, hur den kunnat komma dit upp. Den kan bestämdt restaureras och få plats i vår blifvande sängkammare.»

»Det vore väl synd att dra dit sådant skräp, broderiet är ju både urblekt och malädet.»

»Det kan jag inte se, och du sydde den ju under förlofningsstiden. Minns du, hur jag brukade fånga din hand under bågen?»

»Och kyssa den,» ifyllde hon skälsmaktigt.

»Jag säljer inte skärmen,» sade han beslutsamt.

»Men det är ju ingenting annat än en gammal uttjänad möbel,» svarade hon, upprepande hans ord.

»Jag säljer den inte! Kan du verkligen tänka dig den i främmande händer?» återtog han, i det han med användandet af hela sin kraft bröt skärmen i små stycken och kastade dem in i kakelugnen.

»Tack!» sade hon och tryckte hans hand, när lågorna sedan slukade bit för bit — men den glädje hon kände, öfver att han till sist varit den svagaste af de två, gömde hon inom sig.

Auktionen var öfverstökad samt de stora rummen tomma och renfejade för den nye hyresgästen, som började komma med sina tillhörigheter.

Fru Alm hade redan under bön och tårar hviskat ett farväl och tack till detta hem, där hon genomfört sitt lifsarbeta — och som ej längre var hennes — men att lämna det hade ej varit så svårt, som hon tänkt sig.

Det svåra var genomkämpadt, och den sista tiden hade varit så otreflig, att när hon stängde dörren för sista gången och kom ut på gatan, det kändes befriande, som om hon lämnat en sammanstörtad byggnad — en grushög — och intet annat.

Nu gällde det att ordna det nya hemmet, och alltefter som hon sysslade därmed, kom en underlig, förvånande, öm känsla öfver henne. Det var ju som att sätta bo på nytt — med honom — honom ensam — alldeles som en gång förut, för länge sedan.

Det var några bråkiga dagar; men det låg alltid en förhoppning framför, utjämnande svårigheterna, och det artade sig att bli riktigt hemtrefligt, det såg hon.

Fyra rum! Sängkammare, matsal, förmak och ett gästrum, när någon af barnen skulle komma. I förmaket kunde också bli en liggplats — allt gestaltade sig bättre, än hon tänkt.

Det trötta, sorgsna draget kring mun och ögon utjämnades allt mer, och tullförvaltaren, som var förtjust öfver att ha något att göra, apaterade sig till snickare, tapetsör och stadsbud, som han kallade sig, och var vid bästa lynne.

Andtligen stod allt färdigt — inte endast möblerna, som omflyttats gång på gång för att placeras på det bästa sättet — utan alla dessa småting, växter, hyllor, porträtt i ramar och ställ, böcker och broderier med mera, som lägga liksom själ, doft och personlighet öfver ett hem.

Välkommande blommor och gåfvor från vänner och fränder hade värmt hjärtat, och från barnen mötte redan vid inträdet i det nya hemmet bref och telegram med välsignelser och lyckönskan.

Några af barnbarnen hade också skrivit mer eller mindre lakoniskt och välment, såsom:

»Till Morfar och Mormor min lyckönskan!

Må alltid bra! Jag mår åkså bra. Jag kan alltid mina läksor, bara inte i går och dan förut.

Mormors och Morfars snåla gosse.

Ivar.»

En annan epistel, från morfars älskling, lydde sålunda:

»Snälla Morfar och Mormor med!

Mamma säger jag Skall skriva. Tack för i somras, det var Rysligt roligt. Karamellerna äro slutade. Fins det någon Trädgård utanför huset där Morfar nu bor så Man kan leka Tafatt? Hälsa mormor så Mycket och ... Nu drar Åskar Mig så fasligt i Håret, han leker med Sin skallra och är så Söt. Må så väl, önskar

Morfars Lotta.

Påst skritum.

När kämer Dokskåpet? Vi väntar så. Där Sama.»

Det stora dockskåpet var redan afsändt, liksom andra för barnbarnen afsedda gamla leksaker, »sedan mormor var en liten flicka.» Det hade minsann aldrig varit skilda meningar om användandet af hvad som kunde vara till deras nöje.

Till och med de allra minsta småbarnen hade ritat ett par streck, som skulle föreställa ett hus, men sågo ut som en häst. Eller hade någon af föräldrarna hållit i pennskaftet och format ett tydligt: »Lycka till!» Allt lika kärt, välkommet och betraktadt som vittnesbörd om ovanliga anlag och begåfning.

Fru Alm satt insvept i en stor sjal, trött efter alla bestyr. Det var rätt och fuktigt ute, och det kändes in i rummen, som ännu ej blifvit uppeldade och genomvärmade.

Hon grät och smålog om hvartannat, där hon satt med en stor packe bref framför sig, genomläsande dem ett efter annat.

Tullförvaltaren var ute på långpromenad som alla dar. Han skulle nu riktigt se sig om, sade han, när han hade så godt om tid. Det här var en ny och intressant stadsdel, som han ville lära känna i grunden, och motionen skulle också ersätta arbetet.

Hon hörde hans tunga steg i trappan, och den något flämtande andhämtningen ute i tamburen, och torkade hastigt bort tårarna, ty hon ville ej, att han skulle se, att hon grätit, och tro, att hon kände sig olycklig.

»Tröttnar du då aldrig på att läsa om de där snillefostren?» sade han och kom fram till det gamla massiva skrifbordet, framför hvilket hon satt hopkrupen med de nyss aftagna glasögonen i handen.

»Det är helt andra bref, det här!» svarade hon och såg upp med ett leende.

»Mina fästmansbref kanske?»

»Nej då!»

Närsynt som han blifvit, böjde han sig öfver hennes axel, tog ett af brefven och förde det upp mot ögonen.

»Men det är ju din egen stil! Sitter du och läser dina egna bref? Det var mig en egenkär baddare! Och hvar har du fått dem ifrån?»

»Från min mors gömmor. Jag fann dem där efter hennes död — hon hade gömt dem allesammans. Får jag läsa upp några?»

Hon vek upp ett.

Det var skrivet endast en vecka efter brölloppet och beskref allt i det nya hemmet, hvilket modern ännu ej sett. Det rörde sig om de enklaste bestyr, om ett eller annat, som felade eller ej var i ordning, om den unga husmoderns matsedel för veckan, om småsaker, som voro glömda i barndomsrummet, om saknad midt i lyckan — som var så stor, att den aldrig yttrade sig i ord, utan togs som en själfskrifven verklighet, om hvilken ingenting var att säga. Till sist barnets enkla, ödmjuka, stora tack för den tid, som varit.

Ett annat bref kom dem att hjärtligt skratta. Hon hade skrivit första hälften och han den andra. Det var, när hon skulle föda sin äldste son och redan kände sig illamående, men ville säga modern några ord, innan det svåra riktigt började — ingen kunde veta, hur det skulle gå? Så måste hon afbryta midt i meningen.

Fortsättningen lydde, att »en stor, gallskråkande, gräsligt ful pojke» — deras Johan, som var känd för sitt vackra utseende — »kommit till världen,» samt att systrarna varit utom sig af förtjusning öfver att ha fått »ett litet barn — en gosse i huset» och sedan häpet, nästan vördnadsfullt stirrat på den lille nykomlingen, som de så gärna ville, men ej fingo eller vågade vidröra.

Så lästes bref från fru Alms mor — lifskraftiga och handlingsfriska — innehållande smådetaljer, de också, från hvardagslifvets myster eller tröstande, styrkande ord under tider, då sjukdom och sorg gästade de ungas hem, samt fröjd och jubel öfver barnbarnens framgångar i skolan och sedan i lifvet.

Deltagande och kärlek i allt!

Småningom blefvo dessa bref kortare, med mindre innehåll och oredigare stil, som om handen tröttnat, sinnet slappats och intressena blifvit färre.

Så kom budskapet om faderns död. Några knappt läsliga ord, men äfven i dem förtröstan, tålmod och hopp — som alltid.

Ej mer än ett par år därefter anlände det sista brefvet — några afskedsord till dottern inför vissheten om dödens annalkande.

Det var som att rulla upp ett gammalt dyrbart pergament — ett helt lifs historia med djupa skuggor och rika dagar.

»Är det inte en skatt?» sade fru Alm, som nu grät, utan att bjuda till att dölja det.

»Det var roligt det här — det påminner om så mycket,» svarade tullförvaltaren och torkade oförmärkt sina glasögon.

»Så hjälper mamma mig ännu — som hon alltid gjorde — fast hon länge sedan är borta. Tror du inte jag känner, att hon är med oss äfven här med sin välsignelse?»

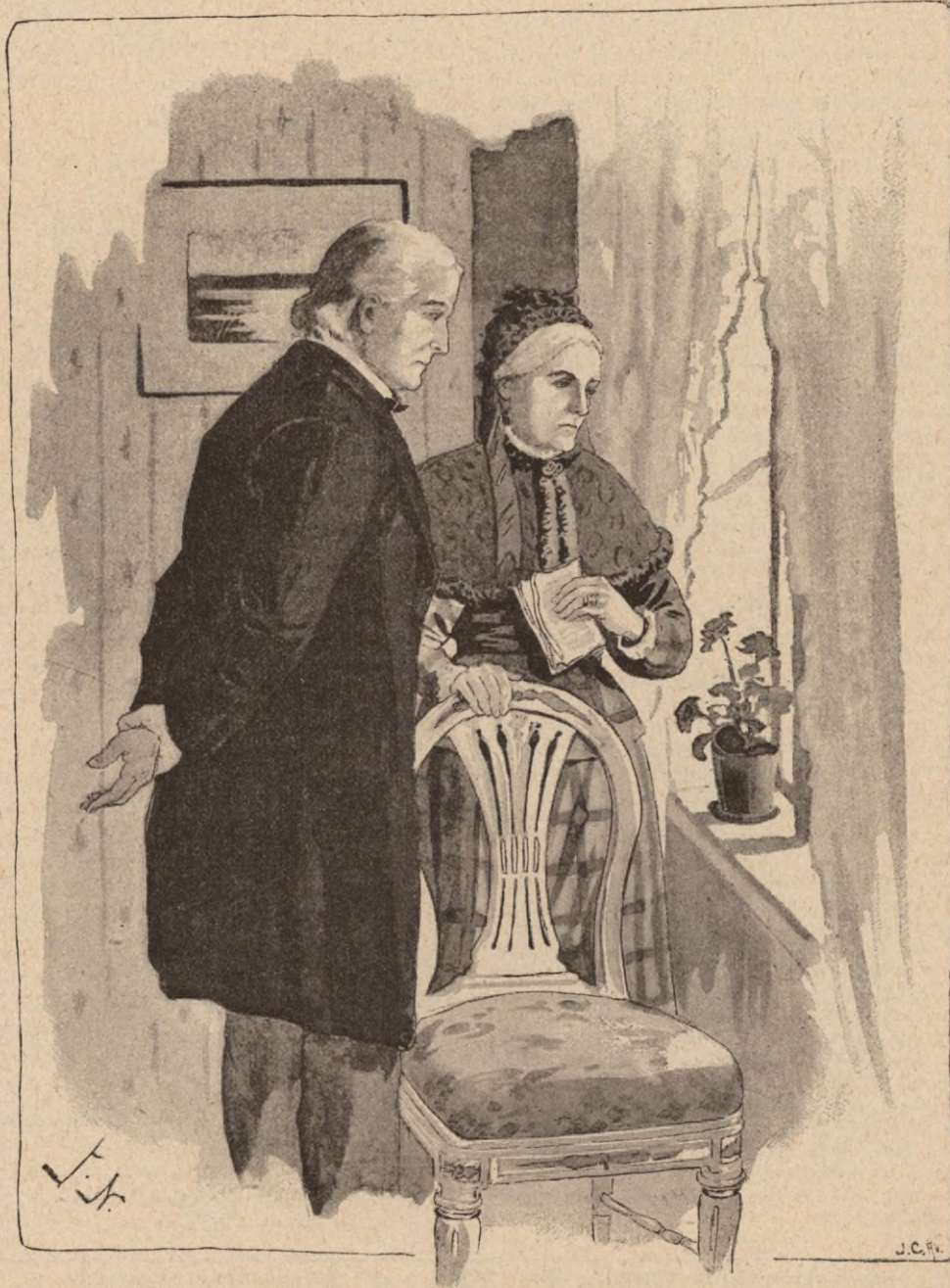
»Har du tänkt på, att dina egna döttrars bref äro liksom kopior af dem du skref till din mor?»

»Det är ju också samma intresse.»

»Lyckligtvis — för deras omgifning!»

Solen bröt just nu fram, färdig att gå ned. Det var en blek höstsol endast, men dess strålar förgylle dock allt de berörde.

»Här är märkvärdigt hemtrefligt!» sade han och såg sig belåtet omkring. »Jag tror riktigt, att vi bytt upp oss! Den där byrån till exempel pryder då mycket bättre än förut, och ditt porträtt har fått mera passande dager. Jag må säga, att det har

sina behag att sätta bo — äfven på gamla dar.»
 »Och horisont och sol, du!»
 »Det behöfs för en gammal kropp!»
 »Mycket att sköta blir det nog också, med bara en tjänare,» sade hon belåtet.
 »Jag vet ingenting att sakna, och inte är det möblerna, som göra hemmet, Mina lilla — det är hustrun,» svarade han och kysste henne.
 »Jag tror barnen ska komma att tycka om det!»
 »Barnen Aldrig hör jag annat! De bli ändå alltid mera för dig än jag,» sade han smått gramsen.
 Hon såg ned som för att tänka efter.

»Nej du!» svarade hon hastigt och såg honom in i ögonen. »Det är så svårt att skilja emellan er eller portionera ut sina känslor; men vi två ha lefvat ett helt lif tillsammans med mycken glädje och mycket bekymmer också. Vi ha mycket att tacka hvarandra för — och mycket att förlåta. Det där ha vi alldeles som en värld för oss själfva, i hvilken ingen annan kunnat se mer än till ytan. Tro mig, det binder starkare än allt annat — starkare än man själf vet — och det känner jag, att utan dig vore jag hemlös öfverallt.»

De stodo framför fönstret och sågo solen försvinna bakom hustak och planteringar, medan gråblå ovädersmoln stego upp horisonten rundt, men hon smög sig intill honom och hviskade:

»Gud vare lofvad, att vi ännu äro två att bära och taga emot, hvad lifvet kan ha att gifva af skugga och solskent!»

(Illustrator: Jenny Nyström.)

Göran Björkman

Vid aftonlampan.

I.

Hela familjen är samlad i salen. Taklampan är tänd. Far sitter vid kvällstidningen, ostörd af smättingarnas stöj. På bordet med den hemgjorda stramalduken står en jardinière med en slumrande lummig acacia, en skål rödkindade äpplen samt mors sykorg, där virknystanet hålles i ständigt rörelse af hennes raska fingrar. Äldsta dottern sitter vid pianot och spelar någon uvertyr af Wagner eller gnolar någon längtansfull visa af Kjerulf.

Nu börja de små att ha rasat ut. Lillan kommer och stöder sitt ljuslockiga hufvud tillbakalutadt mot mammans knä, ser med stora ögon upp på henne och frågar:

»Mamma, få vi inte äta snart? Jag är så sömnig.»

»Jo, strax, min lilla vän.»

Och så lägger mor sitt arbete i sykorgen, tar lillan i famn, sätter henne med en kyss i fars knä:

»Låt nu pappa lära dig, hur A ser ut!» och går till köket att rusta i ordning kvällsvarden.

Men ointresserad af världens visdom, slumrar lillan snart så godt, med sitt ena rosenöra mot fars knarande skjortveck. Och han törs inte röra sig för att vända sin tidning, utan hinner läsa igenom spalttals med annonser, innan mamma kommer in och varligt väcker lillan:

»Nu, lilla barnet, ska vi äta.»

II.

De ha blifvit gamla, de två. Barnen ha kommit ut i världen.

Som förr hålla de hvarandra sällskap vid aftonlampan, han i nattrock studerande dagens händelser, hon stickande en liten, liten strumpa åt sitt yngsta barnbarn. Och med sin inre blick skådar hon scener, glada och ledsamma, som hvarje hörn, hvarje möbel framkallar i hennes minne; med oföränderligt samma blida löje ser hon de vexlande scenerna: hon har nu mera förstått, huru allt blifvit ledt till det bästa.

Den gamla lilla hunden, det enda återstående föremålet för deras gemensamma omvårdnad, ligger på sin dyna och sover med hufvudet mot framtassarna.

De tala ej mycket. Men de känna det så behagligt just så här; de längta ej efter något. Och nu älska de att ha tyst omkring sig: i tystnaden förnimmes bäst minnets röst.

Men när Putte reser sig från sin dyna och tar några steg, sträckande på benen under ett belåtet morrande, då säger far:

»Nu, min gumma, är Putte kvällshungrig.»

»Ja, det var märkvärdigt, hvad den hunden är precis. Man skulle kunna ställa klockan efter honom; hon är verkligen redan 8, ser jag.»

Så ropar hon på den gamla trotjänarinnan och säger till om teet.

Daniel Fallström

Jag kom i juni till mitt land
 Från söderns blomstervår,
 Och Sverige steg vid himlens
 rand —
 Jag minns det som i går.

Förgätet var allt skönt jag mött,
 Af längtan brann jag blott
 Att kyssa denna jord, som födt
 All fröjd, all sorg jag fått.

Italiens vår mer praktfull var,
 Där rosen yppigt brann —
 Viol och sippa endast bar
 Det land mitt hjärta vann.

Men hvar är himlen mera ljus,
 Fast natten faller på —
 Hvar mäktigare granens brus,
 Hvar doftar björken så?

Nej, piska, skruf, med väldig fart
 Den blåa böljan hit,
 Att denna kust vi hinna snart,
 Som redan blånar hit.

Jag anar rö'n, där skummet yr
 Kling pitens fasta block,
 En flicka som, hur hafvet gnyr,
 Står modigt kvar ändock.

Hon är så blond som axets gull,
 Som vildros hennes hy,
 Och hennes blick, af löften full,
 Är ljus som vårens sky.

Det är min egen svenska tös,
 Den dröm, som värmdo mig,
 När hjärtat långt från Sverige frös
 På solig sydländsk stig.

(Illustrator: Viktor Andréén.)

Elin Ameen

En konsert.

Det är eftermiddag, och solen strålar varm från en molnfri himmel öfver den lilla skogomkransade brunns- och badorten. Liljekonvaljer och linnéa sända sin berusande doft från den omgivande skogens tufvor och dælderna där nedanför. Insjön ligger lugn och klar, i sin spegelblanka yta återgifvande strändernas höjder med deras små stugor och de resliga granarna på kanten af åsen. Allt i naturen är bländande ljus, strålgång, harmoni och smekande dofter.

En grupp badgäster sitter kring ett bord ute på verandan till societetshuset.

»Nå, ska vi gå på konserten, eller hur?» frågar en ung flicka och ser på sitt ur; »tiden är i så fall inne.»

»Äsch, det är mycket roligare att fara ut och ro,» svarar en ung man, klädd i sportdräkt med knäbyxor och jockeymössa, i det han kniper ihop ögonen och kisar ut öfver den i solglans lockande sjön.

»Men det är synd om den stackars 'konstnären',» infaller en äldre dam med satirisk tonvikt på det sista ordet.

»F. d. eleven vid Kongl. Musikaliska Akademien, blinde violinisten Arvid Nilsson,» läser en ung dam på annonsen, som är uppspikad på verandans vägg.

»Ni komma väl allesammans med på konserten?» ropar en stark, klingande kvinnoröst från planen där utanför. Det är den unga doktorinnan, vacker och elegant, som på väg från sin bostad kommer förbi societetshuset.

»Nej — det är så varmt — usch, det är så vådligt tråkigt — stänga in sig i den unkna brunnskyrkan — ingen kan begära...» lyder det i korus från de på verandan församlade.

Men doktorinnan är energisk. Hennes vackra ögon i kapp med hennes öfvertalande tunga förmå till sist ett tiotal personer att följa henne. En ung herre gör en vitz om att doktorinnan, som alltid är den *tongifvande*, naturligtvis måste ifrå för konserten. Ytterligare några badgäster värfvas under vägen, och ännu några komma från olika delar af platsen och gå långsamt och motvilligt in i brunnskyrkan.

Kyrkan leder sina anor tillbaka genom århundraden. Den är egentligen icke annat än en stor brunnsal, inredd till kapell, med en liten altarring kring ett förgylldt kors i den ena smala ändan af salen samt en kammarorgel på en upphöjning i den motsatta ändan. Bänkarne stå i tre- och fyrdubbla rader längs efter salens långsidor.

Klockan är tio minuter öfver den utsatta tiden för konsertens början. »Konstnären» befinner sig redan på estraden bredvid orgeln. Där finnes icke det ringaste artistiskt i hans utseende och person. Han är iklädd en bondes grofva, torftiga dräkt, ansiktet är fult, osympatiskt, omgifvet af rödgula polisonger och ett stripigt hår i samma färg.

Han står fullständigt orörlig med ögonlocken slutna öfver de blindade ögonen. Ansiktet är stelt och uttryckslöst och förräder ingen tanke eller känsla. I ena handen

håller han en fiol, ett tarfligt, illa medfaret instrument, i den andra stråken.

Den till endast omkring ett trettioal uppgående publiken, som betalt sin entré med femtio öre, undrar högt, om det inte snart skall börja.

Till sist går brunnsintendenten fram till estraden och säger till den blinde:

»Nu kan Nilsson börja — det är redan en kvart öfver tiden.»

»Men här är ännu så få komma,» svarar konstnären.

»Ja, det blir inte fler, så det tjänar ingenting till att vänta,» genmäler intendenten kort. Ingen ser, hvad verkan detta meddelande har på den blinde, och hur vidt det grusar hans förhoppning om en god recett. Ansiktet är lika orörligt som förut, men han griper omedelbart sin fiol, och sedan han knäppt några tag på strängarna och stämt om dem något, ger han själf med entonig, klanglös röst till känna programmets första nummer. Några tryckta program finnas ej. Det är variationer öfver svenska folkvisor.

Redan vid de första stråkdragen se de närvarande med nästan bestört förundran på hvarandra. Instrumentet är det mest skärande, gnällande man kan göra sig en föreställning om, och den grofva, knotiga hand, som för stråken, står i skicklighet icke öfver en vanlig landtlig birflares, som på landsbygden om söndagskvällarne på logen eller ängen trakterar fiolen till ungdomens dans.

Stycke följer på stycke, utan annat uppehåll än som behöfs för att tillkännage hvad som skall föredragas. Men när till visan »En liten fågel satt en gång» konstnären

faller in med sin råa, skrofliga röst, blir där ett fnissande från de yngsta bland publiken, som smittar de äldre till ett oemotståndligt löje. Fnissandet stiger hos några till halflögt, i näsdukarne kväfdt skratt. Utan tvifvel hör virtuosen det med en blinda skärpta hörsel, men ansiktet förblir lika orörligt, och när den visan är slut, tillkännager han, att »det bästa kommer till sist», nämligen »Tema af Beethoven med variationer».

»Nej, det står jag inte ut med, jag försvinner,» säger en ung dam till sin granne och går tvärs öfver salen ut genom dörren, i det hennes små, spetsiga klackar ge eko mot golfvets plankor. Flere följa hennes exempel, och under det bulder, som häraf uppstår, förbliver konstnären i samma ställning med stråken lätt hvi-

lande mot strängen, färdig att börja, när tystnad åter inträdd.

Han kan inte beräkna, hur många åhörare, som äro kvar, men för detta fåtal vill han ge sitt »bästa» slutnummer. Och det kan icke nekas, att löjet hos de få kvarvarande ofrivilligt förbyttes i en viss uppmärksamhet. Om icke fiolen vore så fassansvärdt dålig, skulle det hela ej vara så illa, från en dilettant betraktadt. Han utvecklar ej ringa färdighet och lägger så mycken känsla i dagen, som det disharmoniska instrumentet tillåter. Kanske var detta stycke hans glansproduktion den tid han var »elev vid Kongl. Musikaliska Akademien».

Hvem vet, hvad han drömde den tiden, eller hvad han drömmer nu! Det orörliga ansiktet med de slocknade ögonen och de tunna, hopknipna läpparne förråda ingenting. Men utan tvifvel låg för honom en gång framtiden ljus och lockande med drömmar om konstnärens ära. En kojans son hade han tidigt blifvit ansedd som underbarn, och efter år af orolig väntan och förhoppning till sist kommit så långt, att han fick profva i akademien. Men kort efter det han blifvit antagen, infann sig en ögonsjukdom, som slutade med fullständig blindhet och gjorde slut på de ljusa framtidsdrömmarne. »Underbarnet» kom tillbaka till torpet på backslutningen, krossadt och tillintetgjordt. Men fiolen hade han med sig — dock icke den han först ägt, hvilken var ett tämligen godt instrument, och som han måst sälja för att få respengar hem, utan det jämmerliga instrument, hvarmed han nu försökte förtjäna sitt bröd, i det han spelade vid dansnöjen på lands-

bygden och för omkring och gaf dessa »konserter», hvilka voro en på samma gång löjlig och pinsam parodi på konst.

Men hvem vet, om han inte i detta ögonblick har glömt det alltsamma. Han drömmar sig måhända inför en talrik och lysande publik. Hans instrument är ingen tarflig marknadsvara, utan en fullkomlig kremonesare. Hans hand är icke stel och knotig, utan smidig och fin. Tonerna, som stråken framtrollar på strängarne, ha inga skorrande, gnällande biljud, utan svälla fram, klara, rena, fylliga. Det är ett haf af smältande väljud, det är tonvägor af himmelsk harmoni. Han är furste i musikens rike, alla dess dolda skatter, uppenbarade endast för några få, ha blifvit hans, och han talar till människors hjärtan och sinnen, så att de glömma hvad och hvar de äro.

Och så slutar det med en drill af gäll disharmoni och till sist en kadens, djup och skroflig!

Åhörarne känna en lätt rysning och där- efter en känsla af välbehag, när musiken tystnar. Ingen enda hand rör sig till applåd — att applådera skulle varit ett grymt hån.

»Nu är det slut,» säger konstnären med sin sträfva, entoniga röst, gör en klumpig bugning och torkar svetten från pannan med en blårutig bomullsnäsduk.

Därutaför i Guds fria natur gjuter ännu solen sin strålgans öfver nejden, blott att färgtonen från guldkimmer öfvergått i starkare rödt. Det är så mycket ljus och prakt, att det gör ondt i ögonen på dem, som träda ut ur brunnskyrkans halfdager, och de måste spänna upp sina parasoller eller skugga med handen för ögonen. Endast den blinde är icke besvärad af solens glans, af dallrande ljusreflexer och purpuröda strimmor. Han kommer långsamt ut med osäker och släpande gång, ledd af en liten barbant parfvel i trasiga kläder. Hans ansikte är vänt uppåt, alldeles utsatt för den bakom de purpurglödande trädtopparne snart nedgående solens strålar. Ingen frågar, hvart han styr färden, eller hvar han skall hvila öfver natten, och snart har han med sin lille ledsagare försvunnit på stigen åt skogsdungen, därifrån just nu talltrastar och bofinkar i aftonens drömmande stillhet stämma upp sin aftonkonsert i jublande växelsånger.

(Illustrator: Viktor Andren).

Per Hallström

Tvänne visor.

I.

Drottning Mab.

Nu ilar vårens luftning snabb
Och löser knoppens sömmar,
Nu håller mönstring drottning Mab
Med alla vårens drömmar.
Drottning Mab, drottning Mab,
Klart hennes ögon lysa.
Drottning Mab, drottning Mab,
Men de späda händerna frysa.

Spirans guld är en blommande säl,
Drottning Mab, drottning Mab;
Makten varar med pingstens helg,
Drottning Mab, drottning Mab.
Riket vidgar så långt sig ut,
Som kvällsgula strålar räcka,
Glädjen varar, tills dagen är slut,
Kläderna vara en vecka.

Kronan hennes är majregn i glans,
Drottning Mab, drottning Mab.
Tankarna fladdra som sländor i dans,
Drottning Mab, drottning Mab,
Fladdra om allt, som är fagert och käckt.
Allt som i blomning vill brista,
Mäta en evighet, fly för en fläkt,
Slockna i gnista vid gnista.

Manteln slutes af spännets klenod,
Drottning Mab, drottning Mab.
Hjärtat är rödt af det rödaste blod,
Drottning Mab, drottning Mab,
Varmt af den rikaste kärleks dag,
Stort af den vidaste längtan;
Hvarje dess jublande, skälfvande slag
Är ett sökande rop af trängtan.

... Och innan vårens luftning snabb
Fått lösa knoppens sömmar,
Så håller mönstring drottning Mab
Med alla vårens drömmar.
Drottning Mab, drottning Mab,
När rosorna lysa röda,
Drottning Mab, drottning Mab,
Då ligga väl drömmarna döda.

II.

Vaggvisa.

Kinder i brand
Och röd kostym,
Blommor i hand
Och hatt med plym,
Så kommer lyekan till lillans bädd,
Så ser han ut, och så är han klädd.

Hatten är fäst
Med sidenband.
Snart leker han häst
På vaggans rand.
Röda små skorna så muntert slå,
Medarna dansa, och lillan hör på.

Rocken är tung
Af gyllenfrans.
Blicken är ung
Och djup af glans.
Kinden är mjuk och munnen varm,
Hvit liksom kudden hans smekande arm.

Fötter i dans
Fly snart sin kos.
Hjärtat hans
Är en vissnande ros.
Så kommer lyekan till lillans bädd,
Så ser han ut, och så är han klädd.

Elisabeth Kuylenstierna

Deras Krister.

Det var julafton, snön låg hvit och fyl-
lig ända ut på takrännorna, men där-
nere på gatorna hade den förvandlat sig i
gråhvit modd, genomfärad i tusen olika
riktningar af skarpa slädmedar; bjällror
klingade muntert i den höga vinterluften,
och fotgängare ilade om hvarandra, bråd-
skande ifriga, men ändock med något af
feststämning i sina ansikten.

Allt detta såg och hörde fröken Marie
Louise från fönstret i sin sängkammare,
där hon höll på att göra toalett för dagen.

Fröken Malvinas rum låg åt gården.
Där var allting tyst och stilla, endast nå-
gra hungriga gråsparfvar uttryckte med ett
gladt kvitter sin erkänsla mot dem, som kom-
mit ihåg, att också de höllo på julmaten.

I salen gick Lotta, de båda gamla systrarnas
trotjänarinna, och dukade kaffebordet. Hon
såg trumpen och tvär ut. Ansiktet likna-
de ett stycke våldsamt ihoprynkad säck-
väf med ett smalt streck uppskuret till
mun och två mörka prickar till ögon.

Hon pratade för sig själf och ackompag-
nerade sin lifliga konversation med att låta
teskedarna skramla mot kopporna eller de
tunga gammalmodiga silfverknifvarna slå
revelj mot den slipade smörasken.

Var det likt en julafton, det här! Me-
nar, att fröknarna gått öfver vildgräs! Fast
hon visste nog, hvad det berodde på, att
man hvarken bakade jultårta eller små-
bröd eller köpte julmat eller hade gran,
utan låtsade om ingenting. Ja ja, de kun-
de ju tro så länge, att hon gjort som de velat,
men Gud ske lof de hade sina rum till-
räckligt långt ifrån köket för att ej höra, att
hon just inte *sofvit* den här natten.

Och hon ville ändå se, om de skulle
kunna stå emot hennes smörrutor och hve-
tekringlor, som पोste gulbruna och frestan-
de på den bländhvita servietten i bröd-
korgen!

Nu kom fröken Marie Louise ut i salen.
Hon var liten och fet med oviga rörelser, ett
godt, vänligt skratt och ett par pigga, bru-
na ögon.

»God morgon, fröken. Jag har den äran
att önska god jul,» sade Lotta och neg
värdigt.

»Tack, kära Lotta!» — fröken suckade —
»julglädjen är allt slut för oss.»

»Hå kors, det vet jag visst. Nog för-
står jag, att fröknarna ska sakna unge herrn,
men ingen kan väl ändå undra på, att han
ville ha ett eget hem och en liten fru, det är
så världens gång, kära fröken. Min bror
har gift om sig för andra gången, han stol-
len, somliga få då aldrig nog.»

Fröken Marie Louise log på sitt hjärtli-
ga sätt; egentligen tyckte hon ej, att bro-
dern gjort så orätt, som vid fyrtio år ändt-
ligen gjort sitt val. Han var ju gammal
nog, fast han för dem, de så mycket äldre
systrarna, alltjämt förblef lille bror, liksom
för Lotta unge herrn, men det var något
annat, som gjort både henne och syster
Malvina så ondt. De nygifta hade icke
återkommit från sin veddingtrip till jul.
Sedan lilla Kristers första jul och tills i år
hade de ingen gång frät denna familjefest
skilda från hvarandra. De hade äfven ef-

ter föräldrarnes död, då de tre syskonen
satte eget bo, gladt sig och rustat till den-
na fest, som om de varit barn. De hade
sutit flere veckor förut och skrivit jul-
klappsrim, de hade klädt gran och bakat
pepparkaksgrisar.

Nu var det visst värdt att bry sig om
något sådant. Ett kort, besynnerligt bref hade
de fått i förgår kväll, däri Krister knapp-
händigt önskat god jul och sagt, att det
ännu skulle dröja åtminstone en månad,
innan de kommo hem.

»God morgon, Marie Louise, hur är det
med din reumatism?» Det var fröken Mal-
vinas späda, ungdomliga röst, som gjorde
denna fråga.

Hon var lång och vekt byggd med ett
litet magert ansikte, domineradt af de all-
varliga, djupa ögonen.

»Åh jo tack, det går väl an.» Fröken
Marie Louise log emot systemen. Lotta ställ-
de den blankskurade kaffepannan på sin
fyrkantiga porslinsfot och tänkte aflägsna
sig, då fröken Malvina förebrående utbrast:
»Lotta, du har bakat ändå!»

»Ja, kära fröken, en gammal människa
får sina vanor, det kan inte hjälpas det.»
Lotta såg värdig ut och försvann genom
köksdörren. Fröken Marie Louise såg lik-
som afbedjande på systemen och fattade var-
ligt i yttersta snibben af en delikat smör-
ruta.

Fröken Malvina ignorerade fullständigt
hela bakverket och fortfor att se melanko-
lisk ut.

Förmiddagen gick långsamt, och på det
stora broderiet, som båda systrarna arbe-
tade på i samma båge, sprättade de upp
orätta styng eller färger flere gånger.

Middagen var också tråkig, ty ingendera
kunde låta bli att tänka på, hur det varit
de andra åren.

Så sof man middag och möttes åter vid
skymningsbrasan i förmaket. Men så fort
en liten ostyrig flamma spred sitt muntra
sken öfver den enas eller andras ansikte,
fingo de brådt att vända det mot skuggan,
ty annars måste de ha erkänt sin svaghet.
De hade inte sofvit, de hade gråtit heta
bittra barnatårar öfver att julen bedrog
dem på sin glädje och på Krister — deras
käre lille bror Krister.

Fröken Marie Louise skulle försöka säga
något och harklade sig beslutsamt. »Jag
undrar, om det var fem klockan slog,»
kom det med tjock röst långt ner i halsen.
»Jag tror, att det bara var half,» sva-
rade fröken Marie Louise, och så blef det
tyst igen, till dess Lotta visade sig i dörren.

»Ska jag tända ljusen i kronan?»

»Nej, visst inte.»

»Lampan då?»

»Nej tack, det får vara så länge.»

»Det var då det värsta jag nån sin sett,»
sade Lotta och gaf dörren en liten ener-
gisk knuff, när hon gick.

»Jag undrar, hur de fra sin julkväll, jag,»
sade slutligen fröken Marie Louise skyggt.

Fröken Malvina förstod genast. Det exi-
sterade naturligtvis inga andra de än Kri-
ster och hans unga fru.

»Ja, det är inte godt att veta,» sade hon,
»åtminstone ha de inte tänkt på oss ens
med en hälsning; tänk du, Marie Louise,
inte en fattig julhälsning efter fyrtio års
oafbruten kärlek.»

»Ja, det är hårdt, men det är så med ung-
domen, kära syster, den minns bara sig
själf.»

»Ja, det är nog så, men att lille Krister skulle glömma »Lolla» och »Ina», det hade jag ändå aldrig trott.»

»Nej, han var då det raraste barn, som fanns. Minns du, när han såg julgranen första gången, hur han sträckte sina små armar emot den.»

»Ja då, hvad den gossen tyckte om julen. Minns du, han var bara åtta år, då han började skriva julklappsrim. Kommer du ihåg den där versen han skref på handskarna åt mamma; den var riktigt nätt, hur var den nu igen? Jo! »Det här är någonting, som tomtén sänder, — när mamma fryser om sina händer.»

»Ja, tänk bara, att sitta och tänka ut det där — en liten åtta-årig parffel.»

»Nå, i fjol då, sådana långa verser han hade skrivit till allting, och din »fästman» se'n, uppstoppad med päls och mössa och allt, hvad han såg lustig ut!»

»Ja,» skrattade Marie Louise, »den var för komisk.»

Brasan hade brunnit ned, de båda systarna sutto tysta framför glödhögen. Då och då tonade en suck genom rummet och repeterades strax af en annan, tung som en tårlös snyftning.

Plötsligt spruttede de till. Det ringde; hvem kunde komma så här sent på själfva julafton! De lyssnade, raska manliga steg ljödo i salen, de försökte gå tyst, men misslyckades bäst det var och klampade till, och strax efter smögo andra steg, mjuka och lätta.

Fröken Malvina fick hjärtklappning, och fröken Marie Louise sprang upp som elektriserad.

Där på tröskeln stod ju deras egen älskade bror Krister med sitt tjufpojksaktiga leende öfver det uttrycksfulla, lifliga ansiktet, och bakom hans axel framträdde ett

litet fint, ljust kvinnohufvud med stora, mörka ögon och en röd, frisk mun.

»God jul, Lolla, god jul, Ina,» ropade Krister gladt. »Här ha ni oss nu färdiga att smaka af julgröten.»

»Kära, välsignade barn, en sådan glädje,» utropade fröken Malvina, helt upprörd, »men att du då aldrig kan låta bli att spektakla med oss, pojke där!»

»Sätt er nu för all del,» uppmanade fröken Marie Louise med en ifver, som om hon trott, att de gått till fots hela vägen från det solbelysta Italien.

»Tack, men först ska vi väl ha ljus i saken, ha ni ingen julgran, det var skralt.» Krister såg sig omkring. »Om ni bara visste, hvad Sigrid och jag längtat efter den hela vägen.»

»Ha ni verkligen, ja, hade vi bara kunnat ana — — —.»

»Ja, det tror jag det, men se det var just meningen, att ni inte skulle den här gången.»

»Men hvar är Lotta då? Hon försvann som en dimfigur. Kom Sigrid, ska' vi söka rätt på Lotta.»

Han drog sin skrattande unga hustru med sig ut i köket, men där fanns ingen Lotta.

»Hvart har hon tagit vägen, människan?» Han såg sig förvånad omkring.

I detsamma rycktes dörren upp, och Lotta, företrädd af en pojke, bärande en väldig julgran, kom in, flåsande och frustande.

»Gamla, hederliga Lotta, tack skall hon ha,» sade Krister hjärtligt. »Nu ska' vi till att kläda den, du, Sigrid, bara ljus och bomull, det är ju så du tycker om det.»

Snart strålade granen i hela sin ljusprakt, och skämt och prat genljödo i de nyss så tysta rummen. Minnen drogos fram, och ljusa framtidssyner speglades i stundens lycka.

(Illustrator: David Ljungdahl.)

KAMRATEN

Illustrerad tidning för Sveriges ungdom.

Kamraten utkommer under år 1894 med två sextonsidiga nummer i månaden uti förstoradt format och kan därigenom erbjuda ännu större omväxling än förut.

Kamraten är ej någon småbarnstidning, utan en hurtig och lärorik vän för alla uppväxande gossar och flickor. Under det år, **Kamraten** nu funnits till, har den förvärfvat allt talrikare vänner genom sitt friska, intressanta och lärorika innehåll. **Kamraten** lämnar alla möjliga anvisningar och råd i angelägenheter, som särskildt kunna intressera ungdomen. Han vill visa de unga, huru de på nyttigaste och trefligaste sätt skola använda sina fristunder; han vill visa dem naturens och lifvets många källor till undervisning och vederkvickelse, samt huru de skola bli dugande människor i samhället.

Kamraten vill emellertid icke blott skämta och leka. Han vill äfven vara sina vänner behjälplig med att lösa den svåra frågan: *Hvad tänker du bli?* Han vill gärna följa dem, tills de blifvit mogna, duktiga och goda människor; hans största stolthet skulle vara, om de då kunde säga: »Han var verkligen en bra kamrat!»

Kamraten innehåller för öfrigt historiska och fosterländska berättelser samt intressanta äfventyrsberättelser med illustrationer.

Kamraten meddelar vidare poesi, en rikhaltig och omväxlande gåtavedelning, de unga prenumeranternas egen afdelning, till hvilken de själfva fritt få bidraga, korrespondensafdelning m. m.

Kamraten kommer under år 1894 att innehålla den spännande äfventyrsberättelsen »Skatten i Silversjön» af **KARL MAY**, med utmärkte illustrationer. Denna berättelse har begynt redan under 1893 års sista kvartal, men alla nytilträdande prenumeranter erhålla den gratis fallständig från början.

Kamraten under år 1894 kommer att innehålla en ytterst intressant serie uppsatser under rubrik:

Den unge teaterdirektören,

en fullständig beskrifning för de unga att själfva inrätta och spela sällskapsteater, med talrika förklarande illustrationer. För att gifva ett begrepp om, hvad denna underhållande serie kommer att bjuda, följa här de olika kapitelrubrikerna: 1: Förberedelser, 2: Prosceniet, 3: Scenen, 4: Målarsalen, 5: Teatermaskinisten, 6: Lefvande bilder, 7: Skuggteater 8: Regissören, 9: Föreställningen.

Kamraten under år 1894 kommer lifligt att sysselsätta sig med

ungdomens sport och lekar,

vinter som sommar, inne och ute, på vatten och land. På skidor, skridskor, kälke, sparkstötting, bicycle, i kanoter och kapproddsbåtar — öfverallt är **Kamraten** hemmastadd.

Kamraten under år 1894 kommer att ofta hjälpa sina unga läsare vid

anläggandet och ordnandet af samlingar

af frimärken, sigill, träsnitt, mynt, växter, mineralier och andra naturvetenskapliga föremål.

Kamraten under år 1894 kommer att beskrifva vetenskapliga experiment, roliga trollkonster och olika slags slöjd.

Kamraten under år 1894 kommer ofta att anordna

pristäfplingar,

i hvilka talrika pris utdelas till de unga prenumeranterna. Literära uppgifter, översättningsuppgifter, alla slags gåtor m. m. förekomma i dessa täfplingar.

Kamraten under år 1894 är dessutom betänkt på att bland sina unga vänner anordna

en täflan i amatörfotografi,

efter hvilken de bästa insända fotografierna införas i **Kamraten**.

Kamraten kommer under år 1894 att utgifva

ett rikt illustrerad julnummer

med utmärkte och omväxlande bidrag. Penumeration bör verkställas genast på närmaste postanstalt. **Kamratens** pris är: för helt år 3 kronor, halft år kr. 1:75. Stockholm i december 1893.

Redaktionen af **Kamraten**.

Försändes öfver många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär priskurant!

SPISBRÖD,

C. W. SCHUMACHER
Kgl. hofleverantör — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

fullt jämförliga med de engelska, fås hos de flesta speci-handlare i hufvudstaden.

CAKES

IDUN år 1894.

Ärade läsarinor! Vi stå nu i begrepp att afsluta den löpande årgången af **Idun** och begynna en ny. Sex år hafva i dessa dagar förfutit, sedan **Idun** utsände sitt första profnummer, och af det lilla frö, som då utsäddes, har blifvit ett stort träd, hvars rötter trängt genom hela landet, ja långt utom dess gränser, och hvars grenar, om vi få tro de utlåtanden, som från alla håll kommit vårt företag till del, burit rika frukter till snart sagdt hvarje vrå af såväl vårt eget land som vårt grannland Finland. Det ständigt ökade förtroende, som sålunda visats oss, och som medfört en oupphörligt stegrad spridning af **Idun**, har ej kunnat annat än sporra våra bemödanden att göra tidningens innehåll allt bättre och rikhaltigare. Vi hoppas ock, att dessa bemödanden af våra läsarinor uppmärksammats, och att de funnit dem krönta med framgång. Och att vi fortfarande skola arbeta på våra tidningars utveckling framåt, torde en hvar finna af det vi här nedan hafva att meddela om hvad det nya året i detta afseende kommer att bjuda.

Först sålunda några ord om

→ IDUN. ←

Planen för tidningens redigering blir i hufvudsak densamma som hittills, eftersom den ju befunnits vara god, och vid redaktionens sida står fortfarande en **medarbetarestab**, räknande ett flertal af vårt lands bästa pennor. **Idun** utkommer liksom hittills med ett **16- å 20-sidigt nummer hvarje vecka**, upptagande på hufvudnumrets första sida ett **kvinnoporträtt** med åtföljande text; vidare goda och vägledande **uppsatser** i alla ämnen, som beröra **kvinnan** samt **hennes verksamhet i och utom hemmet**; intressanta **noveller, berättelser** och **skisser** äfvensom poem, omväxlande gåtafdelning, notiser från kvinnovärlden, om litteratur och konst m. m. Bilagan åter meddelar **kostnadsfria läkare-råd, frågor och svar** samt **matsedlar för hvarje dag i veckan året om** med åtföljande recept. Dessutom ingår i densamma **den i bokform tryckta »Iduns hjälpreda»**, hvilken under årets lopp i sig upptager mer än tusen anvisningar och rön på alla områden för hus och hem samt vid dess slut bildar en bok på mer än 200 sidor, som kan inbindas i därför särskildt afsedda billiga och prydliga klotpärmar samt på grund af det densamma åtföljande fullständiga sakregistret utgör **den yppersta uppslagsbok och rådgifvare för kvinnan i alla möjliga förhållanden**. Fru **Mathilda Langlet** kommer fortfarande att redigera **Hjälpredan**.

Bland det rikhaltiga innehållet torde särskildt böra framhållas

→ Iduns illustr. romanbibliotek, ←

som med sina under året lämnade **800 boksidor** och omkring **50 helsidsillustrationer** ensamt gifver **fullgod valuta** för hvad **hela tidningen** för året kostar. Den nya årgången af romanbiblioteket öppnas med en längre, **ytterst intressant och spännande originalroman** kallad **»Vacklande grund»**, skildringar ur konstnärslifvet af **Frans Hedberg**, en af våra mest framstående och rutinerade författare på det skönlitterära och dramatiska området. Därjämte hoppas vi, att fröken **Mathilda Roos'** redan i fjor för vår räkning påbörjade roman från de beryktade helsingesocknarne, kallad **»Helgsmålsklockan»**, hvars afslutande fördröjts genom den aktade författarinnsans iråkade sjukdom, skall varda färdig, så att vi under årets lopp kunna begynna dess offentliggörande i romanbiblioteket. Och för att ytterligare visa, att vi ej anse några uppoffringar för stora, då det gäller att skaffa det bästa möjliga till **Iduns romanbibliotek**, bedja vi få erinra om, att vi i dessa dagar utlyst en storartad

litterär pristäflan,

i hvilken det utfästa priset uppgår till ett värde af

mer än 3,000 kronor,

hvaraf 2.000 kr. kontant och därjämte en komplett bokupplaga om 500 exemplar af det prisbelönta arbetet: en roman om ungefär 300 sidor af det innehåll och den halt, att densamma kan intressera vår vidsträckta och bildade publik. **Denna täfling, som nog kommer att väcka mer än vanlig uppmärksamhet, afgöres under loppet af år 1894.**

Goda skäl torde alltså förefinnas för Eder, ej blott att själva snarast möjligt förnya prenumerationen, utan ock att söka förmå dem af edra vänner, som ej redan hafva **Idun**, att försöksvis för ett år prenumerera på densamma och sålunda få del af det myckna goda, som af henne bjudes för det billiga priset af **endast 5 kronor.**

Men erhålla våra läsarinor sålunda mycket i **Idun**, så bjudas de på ej mindre i

→ Iduns Modetidning. ←

Helt säkert beredes dem alla en glad öfverraskning, då de helt nyligen med **Idun** n:r 49 mottogo hvar sitt exemplar af **Iduns Modetidning**, men ej i dess förra lilla och oansenliga yttre, utan nästan dubbelt så omfångsrik till både format och innehåll samt i betydligt elegantare utstyrel. **Så som detta decembernummer tedde sig, så kommer Iduns Modetidning**, hvartill det förra, något långa namnet »**Iduns Mode- och Mönstertidning**» nu förkortats, **allt härefter att se ut**. I början af hvarje månad utkommer i »**profnumrets**» stora format ett **8-sidigt, rikt illustrerat hufvudnummer**, åtföljt af en **omfångsrik dubbelsidig mönsterbilaga** med **talrika tillklippningsmönster** samt därjämte, och som **något alldeles nytt**, en **4-sidig handarbetsbilaga** — kallad **Handarbets-Basaren** — i samma stora format som hufvudnumret samt försedd med en mängd mönster öfver både enklare och finare handarbeten af såväl **svenskt** som **utländskt ursprung**. Allt tryckes på tjockt glättadt papper i två eller flere färger.

Dessutom erhållas liksom förut mot förhöjd afgift med hvarje nummer **en fin kolorerad modeplansch i stålstick.**

Iduns Modetidning blir sålunda obestridligt **Skandinaviens** på en gång största, elegantaste och billigaste modejournal, i alla hänseenden lämplig för såväl de enskilda hemmen som för sömmerskor af facket. Ingen annan modetidning i världen erbjuder sina abonnenter så mycken och så värdefull valuta till så billigt pris.

Prenumerationsafgifterna för 1894 äro:

	$\frac{1}{4}$ år	$\frac{1}{2}$ år	$\frac{1}{4}$ år
Idun	kr. 5: —	2: 50	1: 50
Iduns Modetidning med kol. pl. ..	» 4: 50	2: 50	1: 50
Iduns Modetidning utan » ..	» 3: —	1: 75	1: —

befordringsafgiften inberäknad.

Prenumerationen torde ske oförtöfvadt å närmaste postanstalt, såvida prenumeranten med säkerhet skall kunna påräkna att erhålla alla numren.

Inneslutande oss äfven för framtiden i ärade läsarinors välvilliga förtroende tillönska vi dem alla: **en god jul och ett godt nytt år!**

Stockholm i dec. 1893.

Med utmärkt högaktning
för **Iduns Redaktion**
Frithjof Hellberg.